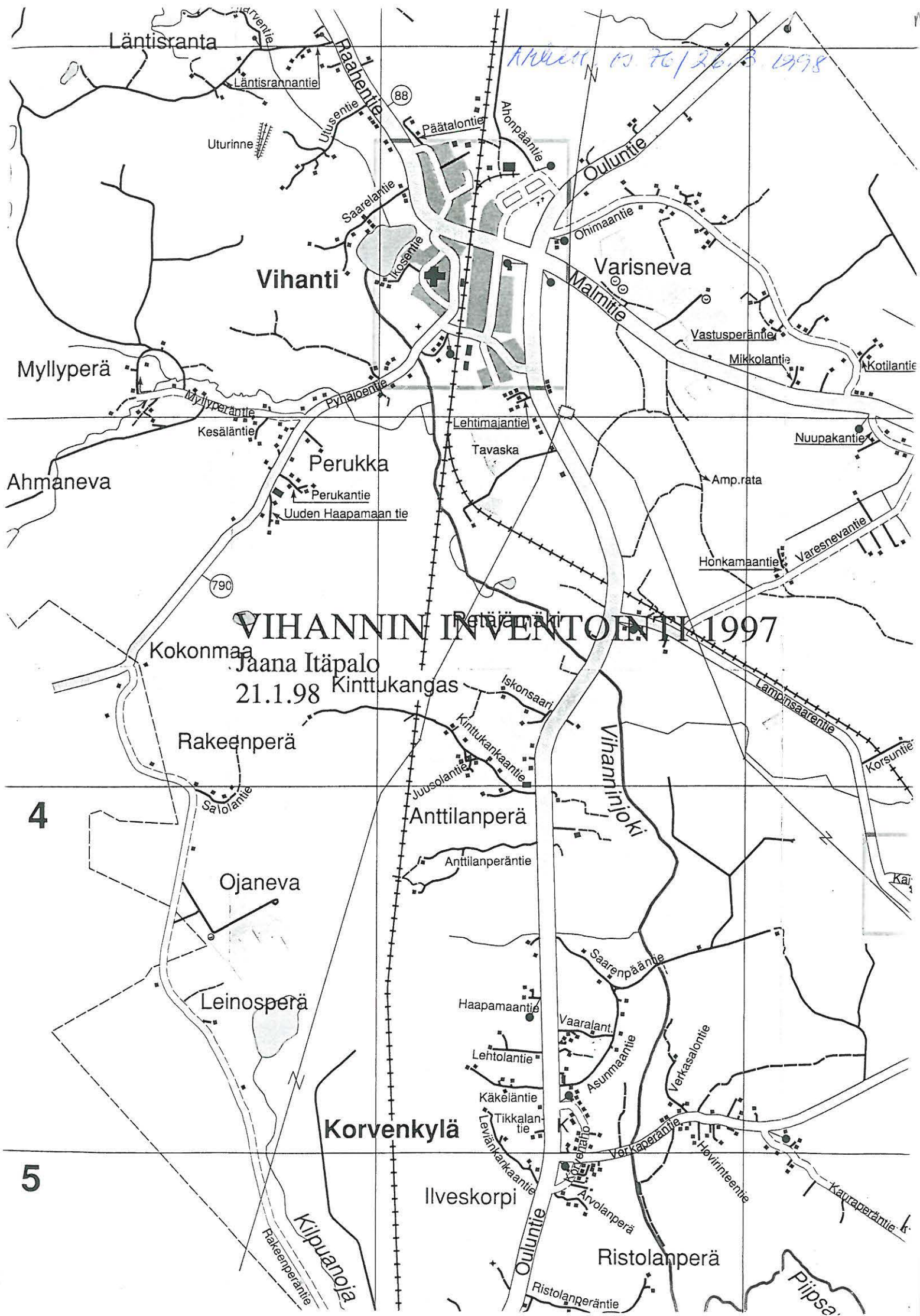

ARKK. N: 76/26 B. 1998

SISÄLTÖ

KOHDELUETTELO	A
INVENTOINNIN TAUSTAA JA TULOKSIA	1
KOHDEKUVAUKSET	2

Liitteet

Löytöluettelo
Diauettelo
Kartat 1-23

KOHDELUETTELO

A

- 1 LINNASTENKANGAS
PK 2434 06
- 2 VIIANLINNA (VIIANKUJELMA) Kivikausi, rakkakuoppia
PK 2434 03
- 3 KUKKONEN, MATINHALME Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03
- 4 KUKKONEN, NAVETTA-ALANKOPELTO Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03
- 5 AARTOKANGAS Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03
- 6 (=91) TILUKSENPÄÄ, TILUS Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03
- 7 VAITISAARI Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03
- 8 YLÄ-VUOLUJÄRVI Kivikausi, asuinpaikka
PK 2443 01
- 9 (=11) PETÄJÄNIEMENMÄKI Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 02-03
- 10 PITKÄSAARI Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03
- 11 (=9) PETÄJÄNIEMENMÄKI Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 02-03
- 12 RANTANEN, NAVETTAKANGAS Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03
- 13 YLI-SIMILÄ 1 Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03
- 14 YLI-SIMILÄ 2 Kivikausi, kvartsilöytöpaikka
PK 2434 03
- 15 HAAPALA 1 Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03
- 16 HAAPALA 2 Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03
- 17 MÄKELÄ Kivikausi, kvartsilöytöpaikka
PK 2434 03
- 18 ISOKANGAS Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03
- 19 KUMPU Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03
- 20 HILAPPA Kivikausi, asuinpaikka ?
PK 2434 03
- 21 RANTA-AHO Kivikausi, asuinpaikka
PK 2434 03

22	TAKALO-JUNTTILA	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 03	
23	MYLLYLÄ	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 03	
24	MÄKELÄ	Kivikausi, kvartsilöytöpaikka
PK	2434 02	
25	RISTOLA	Kivikausi, kvartsilöytöpaikka
PK	2434 04	
26	KUUSELA	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 02	
27	TÖRMÄPELTO	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 01	
28	SIIMES	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 06	
29	JUSSILA 1	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 05	
30	JUSSILA 2	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 05	
31	JUSSILA 3	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 05	
32	(=97) VESIJÄRVI	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 08	
33	MIKKELÄ	Kivikausi, kvartsilöytöpaikka
PK	2434 08	
34	PEKURI	Kivikausi, kiviesineiden löytöpaikka
PK	2434 03	
35	PERTTULA	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 06	
36	VAIPPALA	Kivikausi, piikeihäänkärjen löytöpaikka
PK	2434 03	
37	SUOKORPI	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 03	
38	ISOKANGAS E	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 03	
39	JUNNI	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 03	
40	MYLLYPERÄ, KUUSELA	Kivikausi, asuinpaikka ?
PK	2434 03	
41	SIVULA	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 05	
42	JUSSINNIEMI	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 06	
43	LUUKINEN	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 03	
44	RANTANEN, YLÄRANTANEN	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 03	

45 KUKKONEN, KUOKOSPELTO PK 2434 03	Kivikausi, asuinpaikka
46 UUSI-PERÄLÄ PK 2434 05	Kivikausi, löytöpaikka
47 LEHTOSAARI PK 2434 05	Kivikausi, löytöpaikka
48 NIEMI (SEIVÄSNIEMI) PK 2434 05	Kivikausi, löytöpaikka
49 OLLINSAARI PK 2434 05	Kivikausi, löytöpaikka
50 LEHTOLA PK 2434 05	Kivikausi, löytöpaikka
51 KUUSELA PK 2434 05	Kivikausi, löytöpaikka
52 LEHTOPELTO PK 2434 05	Kivikausi, löytöpaikka
53 VANHALA PK 2434 05	Kivikausi, löytöpaikka
54-57 KLEMETTI PK 2434 05	Kivikausi, asuinpaikka
58 NEVA-TASKILA PK 2434 05	Kivikausi, löytöpaikka
59 KUORILEHTO PK 2434 08	Kivikausi, löytöpaikka
60-61 NURMELA PK 2434 08	Kivikausi, löytöpaikka
62 PITKÄSAARI PK 2434 03 ?	Kivikausi, löytöpaikka
63 ALAPERE, MATINAHO PK 2434 03	Kivikausi, löytöpaikka
64 HAAPALA PK 2434 03	Kivikausi, löytöpaikka
65 YLI-SIMILÄ PK 2434 03	Kivikausi, löytöpaikka
66 ASUNMAA PK 2434 02 ja 2434 05	Kivikausi, löytöpaikka
67 NIEMELÄ PK 2434 01	Kivikausi, löytöpaikka
68 RISTOLA, HAARALA PK 2434 04	Kivikausi, löytöpaikka
69 LATTULA PK 2434 05	Kivikausi, asuinpaikka
70 SARVIKOSKI PK 2434 05	Kivikausi, löytöpaikka
71 (=90) ALATALO PK 2434 01	Kivikausi, löytöpaikka

72	VERKASALO	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 05	
73	ALPUANJÄRVEN RANTA	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 05	
74	MAARALA, RAPAKKO	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 05	
75	KUORILEHTO	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 08	
76	PYÖRÄLÄ	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 08	
77	HÄKKILÄ, ISO-VILMINKO	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 08	
78	MÄNTYNIEMI	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 05	
79	PIRTTISAARI	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 05	
80	SAARI	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 04	
81	ALPUANJÄRVEN POHJOISRANTA	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 05	
82	KALLIO (UUSITALO)	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 05 ja 08	
83	VÄLIAHO	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 08	
84	KASKI	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 08	
85	ALPUANJÄRVEN VESIJÄTTÖALUE	Metallikausi, löytöpaikka
PK	2434 05	
86	LUMIJÄRVEN N-RANTA	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 08	
87	TAVASKANLAMMINSAARI (KUOPPASAARI)	
88	PIRTTISAARI	
89	LUMIJÄRVEN N- JA E-RANTA	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 08	
90	(=71) ALATALO	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 01	
91	TILUKSENPÄÄ, TILUS	Kivikausi, asuinpaikka
PK	2434 03	
92	KESÄLÄ	Kivikausi, asuinpaikka ?
PK	2434 07	
93	OLLINSAARI, KIVINIEMI	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 03	
94	UUSI KANSAKOULU	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 05	
95	YYPÄ (YYPÄNAHO)	Kivikausi, löytöpaikka
PK	2434 07	

96 UUTELA PK 2434 08	Kivikausi, asuinpaikka ?
97 (=32) LUMIJÄRVI PK 2434 08	Kivikausi, asuinpaikka
98 TAPIOLA, HONKAKORPI PK 2434 04	Kivikausi, löytöpaikka
99 LAMPELA (TIKKALA) PK 2434 02	Kivikausi, asuinpaikka
100 KARJANPELTO PK 2434 03	Kivikausi, asuinpaikka
101 PAPPILANPELTO PK 2434 03	Kivikausi, löytöpaikka
102 VARARÄME	Kuuluu Pyhäjoen kuntaan
103 ALAPERE, PERE PK 2434 03	Kivikausi, asuinpaikka ?
104 ALA-RANTANEN PK 2434 03	Kivikausi, asuinpaikka
105 NIEMIPELTO PK 2434 03	Kivikausi, kvartsilöytöpaikka
106 RANTASENJÄRVI W PK 2434 03	Suksen löytöpaikka
107 RANTASENJÄRVI NE PK 2434 03	Reenjalaksen löytöpaikka
108 HAAPALA NE PK 2434 03	Kivikausi, asuinpaikka
109 RAKEEN TALO PK 2434 02	Kivikausi, löytöpaikka
110 PIKKU-RULLA PK 2434 02	Kivikausi, löytöpaikka
111 TIHILÄ PK 2434 09	Kivikausi, asuinpaikka ?
112 HAUTAMÄKI PK 2434 02	Kivikausi, löytöpaikka ?
113 RANTA-JUNTTILA PK 2434 03	Kivikausi, asuinpaikka

INVENTOINNIN TAUSTAA JA TULOKSIA

Vihannin kunnan alueella suoritettiin esihistoriallisten kohteiden inventointi 1.09.-26.09.97 osana Pohjois-Pohjanmaalla tehtävää kiinteiden muinaisjäännösten maakunnallista inventointityötä. Maastotyön ja inventointiraportin laatimisen ovat rahoittaneet Museovirasto, Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Vihannin kunta. Myös Pohjois-Pohjanmaan museo ja Vihannin kotiseutuyhdistys ovat tukeneet hanketta. Keväällä 1998 julkaistaan "Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäännökset, osa 3", jonka pohjana myös Vihannin inventointityö on.

Vain tunnetut kohteet tarkastettiin ja uusia kohteita ei pyritty löytämään, mitä ei maastotyöskentelyyn varatussa ajassa olisi ehdittykään tehdä. Tiedossa oleviin kohteisiin painottuva perusinventointi ja löytöpaikkojen nykyisen tilan selvittäminen oli perusteltua, koska alueen esihistorialliset kohteet on viimeksi inventoitu vuonna 1964. Työn toteutti fil. yo. Anja Sarvas silloisen Muinaistieteellisen Toimikunnan tutkijana. Vuonna 1994 Huk Mika Sarkkinen tutki Rantasen- ja Saarelanjärven ympäristöä järvien vesityssuunnitelman johdosta.

Vihannissa on 113 kohdetta ja lähes kaikki ajoittuvat kivikaudelle. Pronssikautisia löytöjä ovat kappale Sär-2-asbestikeramiikkaa ja varhaismetallikaudelle ajoitettu yksipuinen ruuhi, kohde 85 (ks. M. Huurre, *Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin esihistoria*, s. 250, 296). Rantasenjärven itärannalta löytynyt reenjalas on ajoitettu rautakautiseksi (107). Alpuasta on tietöiden yhteydessä löytynyt rautainen putkikirves (A. Forss, *Saloisten, Pattijoen ja Vihannin esihistoria*. Raahan tienoon historia I. 1990, s. 98-99).

Monia kohteita ei oltu aikaisemmin paikannettu tai tarkastettu maastossa. Nämä kohteet löytyivät karttojen, kirjallisuuden, arkistotietojen ja ennenkaikkea paikallisten ihmisten avustuksella. Usean tunnetun asuinpaikan alue laajentui ja jotkin aiemmin irtolöytöpaikoiksi luokitellut kohteet määritettiin asuinpaikoiksi. Uusia asuinpaikkoja löytyi kolme (108, 111 ?, 113) ja yksittäisten esineiden löytöpaikkoja kolme (109, 110, 112 ?).

Asutus ja muu toiminta on ohjautunut sopiviin muinaisympäristöihin, mikä ilmenee kohdetihentymänä. Intensiivisintä alueen käyttö on ollut Rantasen-, Saarelan- ja Kirkkojärven ympäristössä muinaislahden ja -järven rannalla, jolla sijaitsee 35 kohdetta ja niistä 21 on luokiteltu kivikautiseksi asuinpaikaksi. Syksyllä -97 Rantasen- ja Saarelanjärveä ei oltu vesitetty.

Merenrantasidonnaisuuden perusteella suurin osa löytöpaikoista on voitu ottaa käyttöön mesoliittisen kauden lopulla. Monen kohteen löydöt sisältävät kuitenkin kampakeraamista materiaalia. Tämä tarkoittaa useimmissa tapauksissa, että kampakeraaminen tai sitä myöhäisempi toiminta liittyy muinaisjärviympäristöön.

Kohteista havaitut kvartsit, kivilaji-iskokset tai muu esihistorialliseen toimintaan liittyvä materiaali jätettiin pääsääntöisesti paikoilleen. Kvartseja otettiin satunnaisesti talteen vain inventoinnin alkuvaiheessa joistakin kohteista.

Oulussa 21.1.1998

Jaana Itäpalo

1 LINNASTENKANGAS**KARTTA 16**

PK 2434 06
X 7152-53, Y 2550

Vanhoissa lähteissä mainittu Linnastenkangas tarkoittaa ilmeisesti Vihannin keskustasta n. 3 kilometrin etäisyydellä kaakossa sijaitsevaa peruskartalle merkittyä Linnastenmäkeä Malmitien eteläpuolella. Paikalla on hiekkakuoppa-alue, joka on yli kilometrin pituinen ja lähes puolikilometriä leveä.

Kohteessa mainitaan olleen painaumia, joita on arveltu "asumuksiksi". Kysymys potentiaalisten jäänteiden luonteesta ja ajoituksesta jää avoimeksi.

Kylä: Vihanti
Omistaja: Osa alueesta valtion omistuksessa

2 VIIANLINNA (VIIANKUJELMA)**KARTTA 8**

Rakkakuoppia, II
PK 2434 03
X 7154 62, Y 2543 42, Z 115

Arkistolähteissä Viianlinnana tunnettu kohde on merkitty nykyiseen peruskartaan Viiankujelmaksi, joka sijaitsee n. 4,2 km Vihannin kirkosta länteen n. 500 m koillis-lounaissuunnassa pitkän Viiankankaan eteläosassa. Viiankangas on moreenimuodostuma suoperäisen maaston keskellä. Anja Sarvaksen inventointikertomuksen mukaan paikalla on epämääräinen röykkiö. Kohdetta ei tuolloin paikallistettu.

Kohteessa on neljä kuoppaa pienellä mäellä, jonka tasainen laki koostuu n. 20 m halkaisijaltaan olevasta rakkakivikosta. Muodostelmat kattavat koko rakan alueen. Mäki sijaitsee välittömästi itäpuoleisen linjan ja metsäauratun alueen reunalla. Metsäauratulla alueella kasvaa pääasiallisesti nuorta koivua ja mäntytaimikkoa, alueelle on myös istutettu viime aikoina mäntyä. Muutoin paikka on kuusivaltaisen metsän ympäröimä. Maasto kohoaa melko jyrkästi ympäröiviltä alueilta. Rakan ulkopuolinen kummun alue on kivikkoista ja välittömästi itäpuoleisella metsäauratulla alueella esiintyy isoja siirtolohkareita. Rakka muodostuu keskimäärin 0,2-0,4 m halkaisijoiltaan olevista kivistä.

Muodostelmista kolme on muodoltaan pyöreähköjä ja yksi suorakaiteenomainen. Pyöreät rakenteet ovat halkaisijoiltaan n. 3,5-7 m ja 0,7-1,2 m syviä ja suorakaiteen muotoinen kuoppa on n. 7 x 2 m ja 1 m syvä. Kahdessa rakenteessa on selvästi erottuvaa vallia. Kaikkien muodostelmien pinnalla kasvaa jäkälää ja rahkasammalta. Muodostelmissa on resenttejä kaivelun jälkiä ja siitä on merkinä mm. suorakaiteen muotoisen kuopan pohjalla maitohorsmaa ja heinää sisältävä pintakasvillisuus. Myös rakassa on resenttejä kaivelun jälkiä.

Kummun lähistön metsäauratun alueen avonaisena olevissa maapinnan kohdissa oli joitakin kvartsikiviä ja -lohkoja. Rakasta n. 10 m itään ja n. 2 m rakan lakea alemmaa otettiin kaksi kvartsilohkoa talteen. Niiden pinta vaikuttaa luontaiselta.

Rakasta kerrotaan joskus löytyneen "kiviaseen", jonka löytäjä olisi jättänyt paikoilleen. J. W. Calamnius mainitsee raunioita olevan myös Lehmikankaalla, jonka niminen kangas on merkitty peruskartalle Viiankujelmasta n. kilometri luoteeseen.

Kylä: Vihanti

Tila: 39:23

Omistaja: Kullervo Kiviniemen perikunta

Löydöt: KM 30531:1-2

3 KUKKONEN, MATINHALME

KARTTA 6

Kivikautinen asuinpaikka, II

PK 2434 03

X 7157 14, Y 2544 97, Z 85-87,5

Paikka sijaitsee n. 3,8 km luoteeseen Vihannin kirkosta Läntisrannantien itäpuolella ja n. 150 m Kukkoson päärakennuksesta koilliseen. Heti tien viereiseltä itään päin laskevalta pieneltä pellolta on löytynyt kiviesineitä, kvartsi-iskoksia sekä havaittu punaista maata ja hiiltä.

Pellon pinta oli muokkauksen jäljiltä ohuen kasvillisuuskerroksen peitossa. Alueella havaittiin kvartsi-iskoksia ja yksi isompi kvartsilohko. Noin 30 metrin pituudelta auki olevassa Läntisrannantien länsisivun tien penkassa esiintyi myös joitakin kvartseja.

Pellon itä- ja eteläpuolisen alangon kynnössarkojen länsipäässä esiintyi lahonnutta luonnonpuuta. Puukappaleiden esiintyminen väheni selvästi n. 30 metriä itään päin mentäessä.

Paikka on sijainnut 87,5-85 metrin muinaisrantavaiheessa laajan merenlahden pohjoisosassa lahden länsirannalla. Useat lähialueen kohteet sijaitsevat saman muinaislahden rantapenkereellä.

Kylä: Vihanti

Tila: Kukkonen 1:44

Omistaja: Matti Mustakangas, KP 4 86400 Vihanti

Löydöt: KM 9553, 11779, 16463:1-2 ja Vih.M 2

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

Inv. 1994 M. Sarkkinen

4 KUKKONEN, NAVETTA-ALANKOPELTO

KARTTA 6

Kivikautinen asuinpaikka, II

PK 2434 03

X 7157 08, Y 2544 76, Z 85-92,5

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 3,9 km luoteeseen Läntisrannantien pohjoispuolella Kukkoson tilarakennusten länsipuolisella pinnanmuodostukseltaan vaihtelevalla peltoalueella. Maasto kohoaa löytöalueelta länteen ja etelään. Paikalta on löytynyt kiviesineitä, kiviesineiden katkelmia ja kvartsi-iskoksia.

Tarkastushetkellä löytöalueen pellot olivat laitumena ja viljelyksessä. Tilanne oli ennallaan edelliseen tarkastuskäyntiin nähden.

Kylä: Vihanti
 Tila: Kukkonen 1:44
 Omistaja: Matti Mustakangas, KP 4 86400 Vihanti

Löydöt: KM 16464:1-2, Vih.M 333, 334, 1579
 Diat: 37544-37545, 37550-37551

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
 Inv. 1994 M. Sarkkinen

5 AARTOKANGAS

KARTTA 6

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7156 92 - 7157 28, Y 2545 84 - 2546 16, Z 85 - 90

Aartokankaan asuinpaikka sijaitsee Vihannin kirkosta n. 3 km luoteeseen Rantasenjärven ja Raahentien välissä alueella, joka on pääosin perunapeltona. Asuinpaikkahavaintoja on tehty 360 x 300 m laajalta alueelta. Aktiivisen toiminnan tai runsaslöytöisin alue sijoittuu nykyisen Hirvilammin päärakennuksen välittömään läheisyyteen, ja siihen kuuluu mm. Äyräpään kaivauksissa tutkittu paljon löytöjä sisältänyt ns. Rantapelto. Kohteen materiaali sisältää mm. tyypillistä kampakeramiikkaa (II:1 ja II:2), Sär I-keramiikkaa, talttoja, pohjalaisen kirveen terän, piitä ja kvartsiesineistöä. Suuri osa kohteen löydöistä on otettu talteen irtolöytöinä.

Merenrantasidonmaisena kohde ajoittuu 87,5-85 metrin rantavaiheisiin, jolloin paikka on sijainnut laajan merenlahden itärannalla. Kyseisen muinaislahden länsirannalla on useita muita kohteita ja Aartokangasta lähimmät ovat Rantanen, Ylärantanen (44), Rantanen, Navettakangas (12) ja Ala-Rantanen (104).

Tarkastuksessa kiinnitettiin huomio perunannoston jäljiltä avoimena olevaan talon pohjois-koillispuoliseen Raahentielle ulottuvaan peltoalueeseen, jolta ei havaittu kvartseja tai muuta esihistoriallista materiaalia. Taloon johtavan tien pohjoispuolinen sarka oli viljapeltona.

Asuinpaikka-alueen länsiosaan Läntrisrannan tiestä n. 200 m länteen tien vasemmalle puolelle pellon reunaan on rakennettu lieteallas. Peltoja viljelevä Esa Hirvilammi ei maininnut altaan kaivamisen yhteydessä löytyneen mitään. Sen sijaan päärakennuksen lähettäviltä on löytynyt "molempiin päihin kaartuva pieni taltta". Keskustelusta ei selvinnyt esineen nykyinen sijoituspaikka. Muilta osin tilanne on pysynyt ennallaan vuoden 1994 tarkastuskäynnin jälkeen.

Kylä: Vihanti
 Tila: Aartokangas 2:28, 1:73, 1:34, 2:36
 Omistaja: 2:28 Esa Hirvilammi, KP 4, 86400 Vihanti

Löydöt: KM 9552:1-74, 11754:1-16, 16458:1-18, 20091, 20100, 20101:1-2, 20104, 20107 ja Vih. M. 6-12, 19-21, 302, 304, 306-307, 309-310, 312, 314, 318-319, 321-326, 329-330, 2528, 2536, 2561?, , 2673, 2675:1-2, 2744, 2772-2775, 2797-2798
 Diat: 37520-37521, 37528-37533, 37538-37539, 37542-37547, 37550-37554, 37557-37558

Tutkimukset: Kaiv. 1932 A. Äyräpää
 Inv. 1964 A. Sarvas
 Tark. 1977 P. Purhonen
 Inv. 1994 M. Sarkkinen

6 (=91) TILUKSENPAÄ, TILUS

KARTTA 6

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7156 43-64, Y 2546 46-56, Z 85 - 87,5

Löytöalue sijaitsee Vihannin kirkosta n. 2,3-2,4 km pohjoisluoteeseen Raahentien länsipuolella ja Utuseen johtavan tien pohjoispuolella olevalla pellolla. Peltoalue laskee länteen rämeen reunaan. Kohteesta on löytynyt kvartsi- ja kivilaji-iskoksia sekä esineiden teelmiä. Vuoden -94 inventoinnissa kynöksellä olleen pellon pinnasta havaittiin kvartsi- ja kivilaji-iskoksia.

Tarkastushetkellä pellolta oli puitu vilja, mutta pellon eteläreunalla oli joitakin avonaisia maan pinnan kohtia, joista havaittiin kvartseja. Utuseen johtavasta tiestä n. 50 m kaakkoon olevan uudehkon omakotitalon alueelle tehtiin pikainen tarkastus, koska topografian perusteella asuinalue voisi jatkua kaakkoon päin. Välittömästi talon eteläpuolelle rämeen reunaan on raivattu hiljattain perunapello, jonka pintamaasta ei havaittu jäänteitä esihistoriallisesta toiminnasta. Eikä siitä havaittu merkkejä myöskään Utusen tieltä talolle johtavan metsätien avonaisista maan pinnan kohdista. Hiekkaperäinen maa vaihtuu alueella selvärajaisesti suoperäiseksi.

Meren pinnan ollessa 87,5-85 m mpy. paikka on sijainnut useita kilometrejä pitkän merenlahden itärannalla. Muinaislahtivaiheeseen liittyy sijaintikorkeuden perusteella useita muita kohteita ja lähin niistä on pohjoispuolella sijaitseva Ala-Rantasen kivikautinen asuinpaikka (104). Tiluksinpään kohteen pohjoisimmat ja Ala-Rantasen eteläisimmät asuinpaikkahavainnot ovat samalta muinaisranta-alueelta eikä kohteita voi maanpinnan muotojen perusteella määrittää eriaikaisiksi tai erillisiksi. Koska esihistoriallisesta materiaalista on havaintoja kuitenkin n. 400 m pitkältä vyöhykkeeltä, ovat eriaikaiset asutus- tai toimintajaksot todennäköisiä.

Kylä: Vihanti
 Tila: Tiluksinpää 2:17
 Omistaja: Elli Ahola, Vanha Raahentie 46, 86400 Vihanti

Löydöt: KM 16446: 1-3, 20108:1-4, Vih.M 2526?

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
 Tark. 1977 P. Purhonen
 Inv. 1994 M. Sarkkinen

7 VAITISAARI

KARTTA 6

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7156 20, Y 2546 16, Z 87,5

Paikka on n. 2,3 km Vihannin kirkosta sijaitseva pieni suosaareke Utusentien varrella. Saarekkeen rinteet laskevat jyrkäkkösti ympäröivään maastoon ja etenkin etelään päin. Alempana harjanteen itä-länsipuolella on pakettipeltoja. Mäellä on pieni metsän ympäröimä niitty. Niityn ja heti korkeimman kohdan pohjoispuolella on muutamia isoja siirtolohkareita. Kohteesta on löytynyt kvartsia ja taltta. Paikka voi liittyä 85 metrin muinaisrantavaiheeseen, jolloin mäki on ollut pieni saari useita kilometrejä pitkässä pohjoiseen työntyvässä merenlahdessa. Samaan muinaislahtivaiheeseen tai sitä edeltävään 87,5 metrin rantatasoon voivat liittyä useat lähialueen kohteet.

Etelään laskevaan rinteeseen tehdystä pienestä koekaivannosta tai mäen länsirinteellä tien vieressä sijaitsevan vanhan hiekkakuopan leikkauksesta ei löytynyt merkkejä esihistoriallisesta toiminnasta. Niityn pohjoispuolella on suorakaiteen muotoinen n. 4 x 1,5 laajuinen laeltaan tasainen kivilatomus. Reunoilla on n. 0,4-1 m halkaisijoiltaan olevia kiviä ja sisäpuolella haljenneita pieniä kiviä. Rakenteen viereisessä maannoksessa ei esiintynyt A-horisonttia. Rakenne liittyy paikan historiallisen ajan rakennuksiin, jotka on sittemmin purettu. Harjanteen länsireunalla tien vieressä on myös lammaskellarin perustukset. Paikan perikuntalaisiin kuuluvan Esko Aholan mukaan kellari on peräisin vuosilta 1945-50, kuten myös muut paikalla olleet rakennukset.

Kylä: Vihanti
 Tila: Tiluksenpää 2:17
 Omistaja: Eemi Aholan perikunta

Löydöt: KM 16447, Vih. M 30 ja 2526?
 Diat: 37536-37537

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
 Inv. 1994 M. Sarkkinen

8 YLÄ-VUOLUJARVI

KARTTA 23

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2443 01
 X 7160 84-7161 20, Y 2543 84-98, Z 90

Kohde sijaitsee n. 7 km Vihannin keskustasta pohjoisluoteeseen Ylä-Vuolujärven itärannalla Mäntyahonkankaalla. Paikka on nykyään virkistyskäytössä. Järvi on suoperäisen maaston ympäröimä, mutta kapea kaista itärannasta on tasaista loivasti järven rantaan viettävää hiekkaperäistä mäntykangasta. Kohteesta on löydetty 10 kvartsi-iskosta ja taltta Mikonkaria vastapäätä olevalta rannalta.

Järven rantaa pitkin kulkevan metsätien pinnasta havaittiin kvartsia. Eteläisin havaintopaikka oli metsätien ensimmäinen tienhaara järvelle päin ja pohjoisin tästä kohdasta n. 100-150 m pohjoisluoteeseen. Kvartseja esiintyy enemmän havaintoalueen eteläosassa.

Noin 80 m eteläisimmästä kvartsihavaintopaikasta pohjoisluoteeseen tehtiin rantapenkereen leikkaukseen koekaivanto. Penger on eroosion kuluttama ja pintakasvillisuutta ei paikoin ole. Leikkauksessa todettiin n. 3 cm paksu E-horisontti ja sen alla n. 5 cm punaista ja kirkkaan ruskeaa hiekkaa. Tämän kerroksen alla oli vaalehkon ruskea hiekka. Punaista hiekkaa ja palaneita kiviä esiintyi myös koekaivannosta muutamien metrien päässä pohjoiseen.

Noin 15 m koekaivannosta pohjoiskoilliseen levähdysalueella on n. 2,5 m pitkä loivareunainen kuoppa. Muodostelman keskelle lastalla tehdyssä koekaivannossa havaittiin 30 cm paksu huuhtoutumiskerros ja sen alla ruskea puhtaalta vaikuttava hiekka. Kuopanne on ihmisen kaivama, mutta iästä voi maannoksen perusteella päätellä vain, että kuoppa ei ole aivan resentti.

Rantapenkereen koekaivannosta n. 100 m itään tehtiin pieni koekuoppa. Maannoksessa oli normaali n. 15 cm paksu E-horisontti ja tämän alla häiriintymätön B-horisontti.

Järven rannasta vajaan sadan metrin etäisyydellä kulkevan metsätien reunamien tarkastuksessa ei havaittu merkkejä esihistoriallisesta toiminnasta.

Asuinpaikka näyttäisi keskittyvän kapeahkolle n. 150 m pitkälle järven rannan kaistaleelle.

Vihannin kotiseutumuseon esihistoriallisten esineiden korttiluettelosta löytyy maininta, että n. kilometri pohjoisluoteeseen sijaitsevan Ala-Vuolujärven itäpuoliselta Ahvenkaarto-nimiseltä korkealta hiekkakankaalta on löytynyt hiottu kiviesine, kivi-iskoksia ja kvartsi-iskoksia. Esineet on poimittu maanpinnasta hiekkaperäisestä maasta. Nykyiselle peruskartalle Ala-Vuolujärven itäpuolella oleva kangas on nimetty Ahvenharjuksi. Alue kuuluu Ruukin kuntaan.

Kylä: Vihanti
Tila: 35:21

Löydöt: KM 16451, Vih. M 2189
Diat: 37542-37543

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
Tark. 1966 O. Keskitalo

9 (=11) PETAJANIEMENMAKI

KARTTA 3

Kivikautinen asuinpaikka, II
PK 2434 02 ja 2434 03
X 7149 70-7150 10, Y 2549 74-90, Z 90-95

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 5 km kaakkoon Vihannista Oulaisiin johtavan tien länsipuolella suurten hiekkakuoppien itä- ja eteläpuolella. Petäjaniemenmäki on ympäröivältä alueelta kohoava laaja hiekkakangas, jonka korkein laki on tuhoutunut hiekanotossa. Yhtenäinen iso hiekanottoalue on n. 250 x 100 m. Vanhoissa hiekkakuopissa kasvaa paikoin nuorta mäntyä ja koivua ja osa kuopista on jo sammaloitunut. Lännessä kangas laskeutuu rämeelle, ja myös pohjoiseen ja etelään jatkuu rämetyyppinen maasto. Maantien itäpuolella on kuivaa hiekkamäntykangasta. Pitkäänsaareen johtavan tien eteläpuolisella alueella on tehty metsänhakuu palstan 20:25 reunaan asti. Muutoin säilyneellä alueella kasvaa mäntymetsää. Petäjaniemenmäen eteläosasta maata omistava Martti Vikki kertoi, että alueen hiekkakuopat ovat pääosin

syntyneet 60-luvulla, mutta maata on otettu myöhemminkin ja viimeksi n. 10 vuotta sitten.

Kohde 9 on määritetty Petäjaniemen länteen laskevalle rinteelle hiekkakuoppa-alueen läpi Pitkäänsaareen johtavan tien sekä kankaan länsireunassa kulkevan metsätien risteyksestä pohjoiseen joitakin kymmeniä metrejä ja etelään n. 200 m. Kohde 11 sijaitsee Petäjaniemen eteläosassa suurten hiekkakuoppien eteläpuolella. Hj. Appelgren on suorittanut Petäjaniemenmäellä kaivauksia 1899 ja J. Ailio 1903. Löytöihin kuuluu mm. keramiikkaa. Kohteeseen liittyy myös vihantilaisen ns. Helpurin Heikin tekemiä esinevääreännöksiä (KM 3608:1-21).

Rämeen reunassa kulkevan metsätien pinnasta on Anja Sarvaksen ja Paula Purhosen tarkastuksissa havaittu kvartseja sekä kulttuurimaata. Pitkäänsaareen johtavan tien risteyksestä etelään jatkuvan metsätien itäpuolella on havaittu lisäksi kuusi mahdollista asuinkuopaksi tulkittua muodostelmaa.

Inventoinnissa voitiin tehdä osin samat huomiot kvartsiesiintymien osalta kuin aiemmissa tarkastuksissa. Pitkäänsaareen johtavasta tiestä etelään erkautuvan metsätien pinnasta, josta on aiemmin havaittu runsaasti kvartseja, todettiin nyt vain muutama kvartsi. Rämeen reunaa pohjoiseen jatkuvan metsätien pinta on kasvillisuuden peitossa.

Etelään jatkuvan metsätien varrelta havaitut kuusi painannetta olivat ehjiä. Muodostelmat sijaitsivat rivissä n. 20-150 metrin etäisyydellä eteläkaakkoon Pitkäänsaareen johtavasta tien risteyksestä. Neljä kuoppaa on muodoltaan pyöreähköjä ja n. 1,5-5 m halkaisijoiltaan, syvyys on n. 0,4-0,6 m. Eteläisin pyöreä kuoppa on suhteellisen jyrkkäreunainen ja vaikuttaa resentiltä. Muodostelman pohjalle tehdyssä koekaivannossa todettiin kuitenkin huuhtoutumiskerros. Kaksi painannetta ovat muodoltaan lähinnä suorakaiteen omaisia ja kooltaan n. 5 x 4 m ja 9 x 4,5 m ja n. 0,5-0,6 m syviä. Pitkäänsaaren johtavan ja kankaan reunaa kulkevan metsätien risteyksestä n. 70 m eteläkaakkoon sijaitsevan suorakaiteen muotoisen painanteen pohjalle tehtiin pieni koekaivanto, jossa todettiin E-horisontti ja puhtaalta vaikuttavat B-horisontti. Koekaivannosta löytyi kvartsi.

Kvartsihavaintojen ja topografian perusteella alin asumiseen käytetty rantataso voi olla n. 90-92,5 m m.p.y. eli korkeudella, jossa suoperäinen maa vaihettuu hiekkaperäiseksi. Kvartsihavaintoja tehtiin vielä kankaan pohjoiskärjen yli kulkevan rautatien pohjoispuolelta hiekkakuopan leikkauksesta n. 95 metrin korkeudelta. Rautatiestä pohjoiseen jatkuvalla kankaalla on paikoin vierivieressä vanhoja hiekkakuoppia, jotka ovat jo paksun pintakasvillisuuden peitossa.

Kohteet 9 ja 11 eivät eroa toisistaan korkeuden tai muun maaston piirteiden perusteella siten, että erillisten aktiviteettialueiden rajaaminen olisi mahdollista. Koska asuinpaikkahavainnot ovat kuitenkin noin 300 m pitkältä vyöhykkeeltä, ovat eriaikaiset toiminnot todennäköisiä.

Kylä: Vihanti

Tila: 20:26, 20:25 ja 20:6

Löydöt: KM 30532:1-2, 19379:1-2, 3758:11-18, 3639:3-4, 3608:1-21, 2106:6

Tutkimukset: Tark. Hj. Appelgren 1898

Kaiv. Hj. Appelgren 1899

Kaiv. J. Ailio 1903

Inv. A. Sarvas 1964

Tark. P. Purhonen 1974

10 PITKASAARI**KARTTA 9**

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7150 12, Y 2549 20, Z 85-87,5

Paikka sijaitsee Vihannin keskustasta n. 4,5 km kaakkoon pienellä mäellä n. 250 metrin etäisyydellä eteläpuolella virtaavan Vihanninjoen ja pohjoispuolisen rautatien välissä. Pitkansaaren tila on nykyisin autiona ja tilarakennukset romahtaneet. Kohdetta ympäröivät lähistön viljelemättömät pellot, jotka kasvavat pääosin tiheää nuorta koivumetsää. Vain välittömästi entisten tilarakennusten etelä- ja länsipuolella oleva pakettipelto on puuton. Tälle alueelle on viimeaikoina istutettu koivuja.

Hj. Appelgren kaivoi kohteessa 1899 ja J. Ailio 1903. Appelgrenin kaivauslöydöt sisältävät mm. erilaatuista keramiikkaa, meripihkaa, piitä, tuuran, kiviesineiden katkelmia, punamultaa ja palanutta luuta. Ailion kaivauslöytöihin kuuluu mm. keramiikka. Vuoden 1964 inventoinnissa entisestä päärakennuksesta n. 50-60 m länteen mäen korkeimmalla kohdalla olevalta pellolta pienten sorakuoppien reunoilta löytyi kvartsi-iskoksia, liuskeiskoksia, pii-iskos ja hiottujen kiviesineiden katkelmia. Nykyisin korkeimman kohdan länsipuolella on n. 40 m halkaisijaltaan oleva syvä vanha sorakuoppa, jossa kasvaa n. 10-15-metristä puuta ja sammalta pohjalta.

Mäenharjanteen pakettipellolle on kaivettu entisestä päärakennuksesta länteen päin jatkuva oja ja toinen pohjois-eteläsuuntainen oja heti talon länsipuolelle. Ojien seinämissä havaittiin muutamia palaneita kiviä. Maalaji oli alempana savipitoista ja yläosassa soramaista hiekkaa. Yhdestä koivun istutuskohdan avoimena olevasta maanpinnan kohdasta löytyi kvartsi-iskos.

Kylä: Vihanti
 Tila: 20:6

Löydöt: KM 16456:1-6, 4278:2-9, 3759:1-64, 3311:1-4, 3186:6, 2411:2, 2106:5, Vih.M 5, 18, 24, 301
 Diat: 37528-37529, 37548-37549

Tutkimukset: Tark. Hj. Appelgren 1898
 Kaiv. H. Appelgren 1899
 Kaiv. J. Ailio 1903
 Tark. O. Keskitalo 1968
 Inv. A. Sarvas 1964

11 (=9) PETAJANIEMENMAKI**KARTTA 3**

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 02 ja 2434 03
 X 7149 70-7150 10, Y 2549 74-90, Z 90-95

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 5 km kaakkoon Vihannista Oulaisiin johtavan tien länsipuolella suurten hiekkakuoppien eteläpuolella etelään laskevalla rinteellä. Petäjaniemenmäki on ympäröivältä alueelta kohoava dyynimäinen hiekkamuodostuma, jonka korkein laki on tuhoutunut hiekanotossa. Yhtenäinen iso hiekanottoalue on laajuudeltaan n. 250 x 100 m.

Lännessä ja etelässä kohteen rinteet laskevat rämeille, idässä kohde rajoittuu maantiehen sekä pohjoisessa hiekanottoalueeseen. Paikalla kasvaa mäntymetsä. Rinteellä on vanhoja hiekkakuoppia. Maata on otettu eri aikoina, minkä voi päätellä hiekkakuoppien pintakasvillisuudesta. Suurimman hiekkakuopan seinämissä ei ole vielä pintakasvillisuutta. Kohteesta on löytynyt taltta, kvartsi- ja kivilaji-iskoksia, pii-iskos, kvartsikaavin ja liuske-esineen kappale.

Rinteen suurimman hiekkakuopan pohjoisseinämän leikkauksessa havaittiin palaneita kiviä ja punaista palanutta maata. Pohjoisessa alkavan ison hiekkakuopan seinämässä esiintyi palaneita kiviä.

Oulaisiin johtavan tien itäpuolella olevalle Santalan tilan alueelle tehtiin tarkastuskäynti, koska topografian perusteella se voisi olla Petäjäniemenmäen asuinpaikan reunavyöhykettä. Talon eteläpuolella avoimena olleen perunapellon pintaa käytiin läpi. Talosta länteen olevalla kapealla metsäalueella oli paikoin avonaista maapintaa. Tarkastuksessa ei havaittu merkkejä esihistoriallisesta toiminnasta.

Kohteet 9 ja 11 eivät eroa toisistaan korkeuden tai muun maaston piirteen perusteella siten, että erillisten aktiviteettialueiden rajaaminen olisi mahdollista. Esihistorialliseen toimintaan viittavia löytöjä ja havaintoja on kuitenkin noin 300 m pitkältä vyöhykkeeltä, joten aluetta on voitu käyttää eri periodeina.

Kylä. Vihanti
Tila: 20:25, 20:26

Löydöt: KM 19379: 1-2, 16457 1-4, , Vih. M 31
Diat: 37530-37531

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
Tark: 1974 P. Purhonen
Tark. 1981 P. Purhonen (ei raporttia)

12 RANTANEN, NAVETTAKANGAS

KARTTA 6

Kivikautinen asuinpaikka, II
PK 2434 03
X 7157 10, Y 2546 24, Z 90-92,5

Paikka sijaitsee n. 3 km Vihannin kirkosta pohjoisluoteeseen Raahentien itäpuolella tieltä jyrkäkkesti kohoavan kankaan länsirinteellä. Löytöpaikasta koilliseen ja pohjoiseen kankaan korkeimman kohdan tuntumassa on isojen siirtolohkareiden esiintymä. Kankaan eteläosassa on vanhoja jo pintakasvillisuuden peittämiä pieniä hiekkakuoppia. Vuoden 1964 inventoinnissa kankaan poikki pohjoiseen kulkevan metsätien ja itään kääntyvän pienemmän metsätien risteyksestä löytyi kvartseja. Risteyksen itäpuoliselta tasaiselta kohdalta löytyi vuoden 1994 inventoinnissa asumuspainanne.

Kvartsien löytöpaikalla havaittiin muutama kvartsi. Risteyksestä n. 200 m pohjoiseen löytyi metsätien itäpuolelta asumuspainanteeksi tulkittu muodostelma. Se sijaitsee rämeen reunalla kohdalla, jossa kangas kapenee ja hiekkaperäinen maa muuttuu itäpuolella rämeeksi. Kooltaan painanne on n. 7 x 2,5 m ja syvyys on n. 0,4 m. Keskellä tehdyssä koekaivauksessa maannoksessa todettiin n. 20 cm paksu E-horisontti ja tämän alla puhtaalta vaikuttava B-kerros.

Kylä: Vihanti
Tila: Rantanen 2:28

Löydöt: KM 16459, 3505:1-5

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
Inv. 1994 M. Sarkkinen

13 YLI-SIMILA 1	KARTTA 6
------------------------	-----------------

Kivikautinen asuinpaikka, II
PK 2434 03
X 7158 08-20, Y 2545 66-76, Z 87,5-90

Kohde sijaitsee n. 4 km Vihannin keskustasta luoteeseen Raahentien varrella dyynimäisen hiekkamuodostuman eteläkärjessä, josta maasto kohoaa loivasti pohjoiseen. Alueen puusto on mäntyä. Paikalta on löydetty kvartseja Ojastintien eteläpuolella sijaitsevan Tasalan talon eteläpuolisesta metsiköstä hiekkakuoppien reunoilta. Metsikkö rajautuu lounaassa maantiehen, etelässä nurmeltuneeseen peltoon, jonka itäpuolelta alkaa rämetyyppinen metsä. Metsän reunassa on siirtolohkareita.

Hiekkakuopat ovat paikallistettavissa tasaisen mäntymetsikön eteläreunaan. Kuopat ovat kasvillisuuden peitossa ja yhtä kuoppaa on käytetty tunkiona. Eteläpuolisen pellon rikkoutuneessa pohjoisreunassa esiintyi kvartseja ja palaneita kiviä sekä pohjoisnurkassa punaista (palanutta?) maata. Maa on hienojakoista hiekkaa ja paikoin ruosteenruskeaa. Myös maantien penkasta löytyi palaneita kiviä ja useita kvartsi-iskoksia. Ojastintien risteyksestä luoteeseen jatkuvassa maantien penkassa esiintyi joitakin kuumuudessa haurastuneita kiviä, mutta kvartsihavaintoja tältä alueelta ei tehty. Koilliseen jatkuvalta Ojastintien varrelta löytyi kvartseja n. 100 metrin matkalta. Kvartseja esiintyi lähinnä havaintoalueen eteläosassa ja pohjoisempana kvartseja havaittiin vain muutamia. Varsinaisia kvartsi keskittymiä ei alueella esiintynyt.

Tien toisella puolella sijaitsevan Hautalan talon pihapiiriin kuuluvan pienen perunapellon pinnasta ei löytynyt todisteita esihistoriallisesta toiminnasta. Talon luoteispuoliselta lounaaseen viettävältä muokatulta pellolta löytyi kvartsi-iskos ja myös muutamia palaneita vaikuttavia kiviä esiintyi. Maaston muotojen perusteella pellon yläosa voisi olla asuinpaikan reunavyöhykettä. Tähän voi kuulua myös Hautalan talon välitön ympäristö.

Kylä: Vihanti
Tila: 1:37, 1:38, 1:46

Löydöt: KM 30533, 16461

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

14 YLI-SIMILA 2**KARTTA 6**

Kvartsilöytöpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7158 30, Y 2545 12, Z 90-95

Kohde sijaitsee n. 4,5 km Vihannin keskustasta pohjoisluoteeseen Raahentien länsipuolella ja Rantasenjärvestä n. 1,2 km pohjoiseen. Similän talo sijaitsee jyrkästi etelästä kohoavan moreenirinteen etelälaidalla. Talosta pohjoiseen sijaitsevan harjun laen maasto on kivikkoista ja alueella esiintyy isoja siirtolohkareita. Puusto on mäntyä. Koilliseen harju laskee melko äskettäin pelloksi raivatulle alueelle. Talon etelälounaispuolinen alankopelto ja tilan itäpuolinen peltoalue ovat pakettipeltoa.

Paikalta on löytynyt pihapiiristä kvartseja päärakennuksesta länteen olevalta rinteeltä. Nyt tältä alueelta havaittiin muutama kvartsi, joissa ei tunnistettu varmoja isku jälkiä. Kvartsit voivat olla peräisin muualtakin koska näyttää, että pihaan johtavalle tielle on joskus ajettu mursketta. Löytöpaikan lähellä on vanha maakellarin (?) paikka, jossa kuopanteen avonaisena olleen reunan tarkastuksessa ei löytynyt esihistoriallista toimintaa indikoivia merkkejä.

Tarkastushetkellä päärakennuksen pohjoispuolelle oltiin rakentamassa lisäsiipeä. Rakennustöistä johtuen maata oli auki talon pohjois- ja itäpuolella. Maalaji on näillä kohdin savipitoista hiekkaa. Talon kaakkoispuolelta löytyi kaksi kvartsi-iskosta.

Asumiseen viittavat havainnot ovat vähäisiä, mutta alueen muinaisrannan muotoutumisen perusteella paikka sopii hyvin kivikautiseksi asuinpaikaksi. Meren pinnan ollessa 87,5-85 m mpy. kohde on sijainnut useita kilometrejä pitkän pohjoiseen työntyvän merenlahden pohjukassa lahden pohjoisrannalla. Samaan muinaislahtivaiheeseen ajoittuu maankohoamisen perusteella useita muita asuinpaikkoja.

Paikkaan voi liittyä kohteen 65 talttalöytö nk. Pikku-Similän pellostä. Peltoa ei ole paikallistettu.

Kylä: Vihanti
 Tila: 36:11

Löydöt: KM 16462

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

15 HAAPALA 1**KARTTA 6**

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7157 62-72, Y 2544 74-86, Z 90

Kohde sijaitsee n. 4,3 km Vihannin kirkosta luoteeseen ja Särkijärvestä n. 700 m itään Läntisrannantieltä pohjoiseen kääntyvän Haapalan tien päässä. Haapalan talo on kuusta ja mäntyä kasvavalla kivikkoisella harjanteella, Pihapiirin lampolan alueella on runsaasti myös siirtolohkareita. Harjannetta ympäröivät viljelyksessä olevat pellot. Päärakennuksen itäpuolisesta Riihenalus-nimisestä pellostä on löydetty piikaavin ja kvartseja.

Talon itäpuoleisen pellon yläosasta oli kapeahko kaista kasvimaana ja perunapeltona. Pellon alaosa oli viljapeltoa. Talossa asuva Hilja Ilmarinen kertoi kyseisen

Riihenaluspellon sijainneen kasvimaasta n. 30 m lounaaseen. Kasvimaan ja perunapellon pinnasta havaittiin kvartseja ja muutamia kivilaji-iskoksia. Maalaji on kivistä hiekkamultaa. Pellon reunaan kootussa peltoröykkiössä oli joitakin n. 5-10 cm halkaisijoiltaan olevia kiviä, jotka vaikuttivat palaneilta tai ainakin hyvin haurastuneilta. Kvartsihavaintoja tehtiin n. 100 metrin matkalta peltoalueen yläosasta.

Haapala 2 ja Haapala NE (16 ja 108) sijaitsevat noin sadan metrin etäisyydellä Haapalan talosta. Kaikki kolme Haapalan kohdetta sijaitsevat samalla korkeudella, mutta vastakkaisilla rinteillä ja ovat todennäköisimmin eriaikaisia. Paikan käyttö ajoittuu maankohoamisen perusteella 87,5-85 metrin rantavaiheeseen, jolloin alue on sijainnut muinaislahden pohjukan länsirannalla. Samaan muinaisympäristöön ajoittuneita useita molemmiin puolin lahtea sijainneita kivikautisia toimintapaikkoja.

Kylä: Vihanti

Tila: 36:29

Omistaja: Hulda Ilmarisen perikunta

Löydöt: KM 16453:1-2

Tutkimukset: Inv. 1964 Sarvas

16 HAAPALA 2

KARTTA 6

Kivikautinen asuinpaikka, II

PK 2434 03

X 7157 66-78, Y 2544 64-70, Z 87,5-90

Kohde sijaitsee n. 4,4 km Vihannin kirkosta luoteeseen Haapalan tilan länsipuoleisilla pelloilla (yleistopografiasta ja -sijainnista ks. tarkemmin kohde 15). Noin 60-70 metrin päässä Haapalan talosta länteen Särkijärvelle johtavan tien reunoilta on löydetty kvartseja. Löytökohta on länteen laskevan peltoalueen yläosassa. Itäpuolelta alkaa harjanteen korkeimmalla alueella kasvava mänty-kuusimetsä.

Särkijärvelle johtavalla tiellä vähän ennen aikaisempaa havaintopaikkaa sekä siitä noin 30 m alemmas havaittiin muutamia kvartseja tien reunamilta. Tien eteläpuoleisen viljapellon reunasta oli kapea kaista perunamaana. Peruna oli nostamatta, mutta pinnasta pystyi havaitsemaan kvartseja. Myös perunanpellon itäpuolella olevasta puidun viljapellon avonaisista maan kohdista havaittiin kvartseja, vihreäliuske-iskos sekä haurastuneita haljenneita kiviä. Pellon yläosan ojanseinämässä esiintyi yhdessä kohtaa punertavaa hiekkaa sekä rapautuneita kiviä. Maa oli paikoin kovaksi tiivistynyttä. Maalaji on kivikkoista hietaa.

Kaikki Haapalan kohteet (ks. myös 15 ja 108) sijaitsevat samalla korkeudella, mutta vastakkaisilla rinteillä ja ovat todennäköisimmin eriaikaisia. Rannansiirtymisen perusteella alueen käyttö ajoittuu n. 87,5-85 metrin rantavaiheisiin, jolloin Haapalan taloa ympäröivä harjanne on sijainnut muinaislahden pohjukan länsirannalla.

Kylä: Vihanti

Tila: 36:29

Omistaja: Hulda Ilmarisen perikunta

Löydöt: KM 16454:1-2

Tutkimukset: Inv. 1964 Sarvas

17 MAKELA**KARTTA 6**

Kvartsilöytöpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7157 45, Y 2544 76, Z 87,5

Paikka sijaitsee n. 4 km Vihannin keskustasta luoteeseen ja Särkijärvestä n. 800 m kaakkoon. Löytöpaikka on pienellä mäellä, jossa ovat Mäkelän autiotilan riibiaitta ja pieni vajarakennus sekä päärakennuksen rauniot mäen korkeimmalla kohdalla vielä jäljellä. Mäen pohjois-itä laidalla kasvaa sekametsää, muihin suuntiin jatkuvat viljelyksessä olevat pellot. Välittömästi entisen päärakennuksen eteläpuolelta alkavalta pellolta on löytynyt kvartseja.

Muutaman metrin päähän talon raunioiden eteläpuoliselle rinteelle pellon reunaan tehtiin pieni koekaivanto. Heti pinnasta löytyi kvartsi-iskos ja kappale palanutta luuta, joka voi tietenkin olla peräisin historialliselta ajalta.

Rantavaiheessa paikka on ollut useita kilometrejä pitkän pohjois-eteläsuuntaisen merenlahden länsirannalla. Lounaispuolelle on muotoutunut n. 400 m pitkä länteen pistävä pienempi lahti. Maankohoamisen perusteella 87,5-85 metrin muinaisrantavaiheessa muotoutuneen laajan lahden rannoilla on sijainnut useita muita asuin- tai toimintapaikkoja, joista Mäkelän kohdetta lähimmät Haapalan asuinpaikat sijaitsevat n. 200-400 m pohjoiseen ja pohjoiskoilliseen sekä Kukkosen Kuokospellon asuinpaikka hieman yli 100 m etelään.

Kylä: Vihanti
 Tila: 36:26

Löydöt: KM 16466, Vih. M 1954?

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

18 ISOKANGAS**KARTTA 6**

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7156 82-86, Y 2544 82-94, Z 87,5-90

Kohde sijaitsee Vihannin kirkosta n. 3,7 km luoteeseen Lätisrantaan johtavan tien itäpuolella ja Rantasenjärven länsirannalla. Isokankaan talon eteläpuolisesta pellostä löytyi vuoden -64 inventoinnissa kvartseja - paikalta havaittiin kvartseja myös vuoden -94 inventoinnissa. Havaintopaikka on etelään laskevan rinteiden päällä.

Löytökohdalla oli tarkastushetkellä pieni peltoala perunamaana. Pinnassa havaittiin kvartsi-iskoksia ja -lohkoja. Maa sisältää runsaasti kiviainesta. Kohteen itäpuolella ja päärakennuksesta n. 80 m kaakkoon on toinen perunapelto viettävässä rinteessä. Pinnassa esiintyi enemmän kvartseja kuin talon eteläpuolella olevassa pellossa. Myös yksi vihreäliuskeiskos havaittiin. Maa sisältää runsaammin kiviä kuin ylempänä oleva peltoalue.

Vajaa 100 m Isokankaan talosta itäkoilliseen sijaitseva Isokangas E on myös luokiteltu kivikautiseksi asuinpaikaksi. Kohteen löytö on basalttilta ja vuoden -94 inventoinnissa paikalla havaittiin muutamia kvartsi-iskoksia. Isokankaan tilan etelä- ja

itärinteen asuinpaikkahavainnot ovat n. 85-90 m mpy. Muinaismeren pinnan ollessa 87,5-85 m mpy. alue on sijainnut laajan merenlahden pohjoisosan länsirannalla.

Kylä: Vihanti
Tila: 2:26
Omistaja: Pauli Ahola, KP 4 86400 Vihanti

Löydöt: KM 16448, Vih. M 1738
Diat: 37546-37547

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
Inv. 1994 M. Sarkkinen

19 KUMPU

KARTTA 6

Kivikautinen asuinpaikka, II
PK 2434 03
X 7156 50-56, Y 2545 06-20, Z 85-95

Kohde sijaitsee Vihannin kirkosta n. 3,3 km luoteeseen Rantasenjärven lounaisrannalla. Paikka on jyrkästi ympäristöstä kohoava kivikkoisen siirtolohkareita sisältävä moreenimuodostuma. Harjanteen alaosa kaakosta luoteeseen rajautuu peltoihin. Etelässä peltosarka kohoaa lähelle harjun korkeinta kohtaa ja myös harjun laella on kolme pientä kivivalleihin ympäröityä peltoalaa, joista tarkastushetkellä yksi oli perunalla, yksi muokkauksen jäljiltä ja pohjoisin pelto viljelemätön. Etelään laskevan rinteiden pellot eivät olleet viljelyksessä ja länsirinteen pelto oli nurmena. Kohteesta on löytynyt pääarakennuksen läheltä pihamaalta ja perunapellosta kvartseja sekä maasälpää.

Talon länsipuolisen perunapellon pintamaasta havaittiin useita kvartsi-iskoksia, -lastuja ja -lohkoja. Pohjoispuolisessa muokatussa pellossa kasvoi vain ohut kasvillisuus ja pinnasta pystyi havaitsemaan useita kvartseja. Harjun korkeimmalta alueelta länteen laskevalle rinteelle päin on suoritettu metsäauraus. Auraurista havaittiin kvartseja sekä korkeimmalla kohdalla että alempana rinteessä.

85 metrin muinaisrantavaiheessa alue on muodostanut n. 250 m halkaisijaltaan olevan saaren merenlahdessa. Lahden länsiranta on ollut vain muutamien kymmenien metrien etäisyydellä. Jatkossa alueen muinaismaisema on muuttunut oleellisesti meren pinnan laskiessa. Merkittävää on merenlahden kasvaminen umpeen.

Kylä: Vihanti
Tila: 3:30

Löydöt: KM 16449:1-2

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
Inv. 1994 M. Sarkkinen

20 HILAPPA**KARTTA 7**

Kivikautinen asuinpaikka ?, II
 PK 2434 03
 X 7155 73-86, Y 2547 14-16, Z 87,5

Löytöpaikka sijaitsee n. 1,4 km Vihannin kirkosta pohjois-luoteeseen välittömästi Raahentien itäpuolella ja Saarelanjärven itärannalla hiekkaperäisten peltojen keskellä. Kohteen kvartsit ovat löytyneet Hilapan taloa vastapäätä Raahentien ja Vanhan Raahentien välisestä pikku metsiköstä vuoden -64 inventoinnissa. Maa laskee paikalta loivasti länteen Hilapan talolle ja pelloille päin ja edelleen jonkin verran Hilapan talosta etelään vilja- ja kesantopelloille.

Kvartsien löytöpaikalla on peltotilkku, joka on kasvamassa umpeen. Hilapan talon lähiympäristön pellot olivat viljapeltoina tai viljelemättömiä, joten näillä alueilla tehtiin pääasiallisesti huomioita vain maaston yleisestä pinnanmuodostuksesta. Hilapan talosta n. 50 m etelään pellon reunassa maan pinta oli rikkoutunut. Kohdalta havaittiin kaksi kvartsi-iskosta muutaman neliömetrin alueelta.

Paikka on sijainnut 87,5-85 metrin muinaisrantavaiheessa useita kilometrejä pitkän merenlahden itärannalla. Tällä korkeudella ollut muinainen merenlahden ranta jatkuu kohteesta n. 4 km pohjoisluoteeseen ja matkalta tunnetaan kuusi kivikautista asuinpaikkaa.

Kylä: Vihanti
 Tila: 3:56, 3:20

Löydöt: 16452: 1-2

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
 Tark. 1977 P. Purhonen
 Inv. 1994 M. Sarkkinen

21 RANTA-AHO**KARTTA 7**

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7155 00, Y 2547 64, Z 87,5

Kohde sijaitsee Vihannin keskustassa Kirkkojärvestä n. 300 koilliseen Raahentien pohjoispuolella. Nykyisin asumaton Ranta-ahon vanha päärakennus on Vanhalta Raahentieltä kääntyvällä Eskolantiellä ensimmäisenä oikealla olevalla tontilla. Paikka on omakoti- ja rivitaloaluetta etelästä kohoavan rinteeseen päällä. Vanhan Ranta-ahon talon lounaispuolelta puutarhasta ja kasvimaasta on löytynyt kvartseja, liuskekiven palasia, "iskukivi" ja taltta. Vuoden -77 inventoinnissa ei tehty lisähavaintoja kivikautisesta asuinpaikasta, koska paikalle oli rakennettu omakotitalo.

Ranta-ahon vanha päärakennus ja piha-alue eivät ole nykyisin käytössä. Tarkastushetkellä paikalla oli vankka rikkakasvillisuus. Muutoin tilanne on jokseenkin muuttumaton.

Meren pinnan tason ollessa 87,5-85 m mpy. paikka on sijainnut pohjoiseen työntyvän merenlahden itärannalla.

Kylä: Vihanti

Löydöt: KM 16467:1-3, Vih. M 1575

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
Tark. 1977 P. Purhonen

22 TAKALO-JUNTTILA

KARTTA 7

Kivikautinen asuinpaikka, II
PK 2434 03
X 7155 03-06, Y 2546 56-62, Z 85-87,5

Kohde sijaitsee Saarelanjärven ja Kirkkojärven välisellä mäellä n. 1,2 km Vihannin kirkosta luoteeseen Saarelantien pohjoispuolella. Maasto laskee melko jyrkästi länteen entiselle peltoalueelle ja pohjoiseen ja koilliseen Saarelanjärven vesijätölle. Vuoden -64 inventoinnissa talon luoteispuolisesta perunamaasta löytyi kvartseja.

Luoteisrinteen reunalla sijaitsevan perunapellon pinnasta ei havaittu esihistoriallista materiaalia. Toinen perunapello on tien vieressä tilarakennuksen pohjoispuolella pohjoiseen viettävässä rinteessä. Pellon keskiosasta havaittiin muutama kvartsi-iskos. Alueen maa sisältää runsaasti pikkukiviä.

Paikan omistaja Eero Honkakoski esitti pelloista keräämäänsä materiaalia, joka sisälsi kvartsi-iskoksia ja ainakin yhden potentiaalisen kvartsikaapimen. Materiaalissa oli myös historiallisen ajan esineistöä, lähinnä liitupiippuja. Honkakoski kertoi myös, että välittömästi talon eteläpuolella on ollut historiallisella ajalla paja. Vuoden 1977 inventointiraportissa mainitut kivetyt liedet koillispuolisilta pelloilta voisivat liittyä pajaan.

Merenrantasidonnaisena kohde ajoittuu 87,5-85 metrin rantavaiheeseen, jolloin alue on ollut pieni saari merenlahdessa. Kohteesta länteen ja luoteeseen sijaitsevat korkeat mäet, Pihlajamaa ja Sauvonmäki ovat muotoutuneet pieniksi saariksi samassa muinaislahdivaiheessa. Muinaislahden ja -järven rannoilla nykyisten Kirkko-, Saarelan- ja Rantasenjärven ympäristössä on 21 kivikautista asuinpaikkaa.

Tien toisella puolella sijaitsevalle Ranta-Junttilan tilalle tehtiin myös tarkastuskäynti, koska alue kuuluu samaan topografiseen kokonaisuuteen Takalo-Junttilan kohteen kanssa. Järvelle laskevassa pellon pinnassa esiintyi siinä määrin kvartseja, että alue voidaan määrittellä asuinpaikaksi.

Kylä: Vihanti

Tila: 33

Omistaja. Eero Honkakoski, 86400 Vihanti

Löydöt: 16450:1-2

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
Tark. 1977 P. Purhonen
Inv. 1994 M. Sarkkinen

23 MYLLYLÄ**KARTTA 8**

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7152 50-52, Y 2543 78-90, Z 90-95

Kohde sijaitsee Vihannin kirkosta n. 4,3 km lounaaseen Myllyperällä paikallisten eteläpuolella. Löytöpaikka on Myllylän tilarakennusten koillispuoleinen peltoalue pienehköllä etelään laskevalla mäellä. Pelto rajautuu pohjoisessa Myllyperäntiehen, lännessä talolle johtavaan tiehen ja metsään, etelässä pakettipeltoihin ja idässä pieneen metsäsaarekkeeseen, jossa esiintyy siirtolohkareita. Mäen peltoalue oli tarkastushetkellä pääosin kauralla. Kohteesta on löytynyt kvartseja pellon länsiosasta.

Navettarakennuksen koillispuolella kvartsien löytöpaikalla osa pellostä oli perunalla. Pellostä löytyi pii-iskos. Pellon pinnassa esiintyy kiviä, jotka ovat rapautuneita ja ehkä palaneita. Kaurapellon reunoilla oli avonaista maapintaa, jossa kvartseja esiintyi etenkin pellon itäreunalla. Myös palaneiksi tulkittuja kiviä havaittiin.

Alue on kuroutunut kiinni mantereeseen meren pinnan ollessa n. 90 m nykyistä merenpintaa korkeammalla. Kohteen pohjoispuolelle on tässä vaiheessa syntynyt pienehkö merenlahti. Paikka on sijainnut n. 200 metrin etäisyydellä merestä. 87,5 metrin tilanteessa lahti on kuroutunut kapeaksi uomaksi.

Löydetyn kaltainen piin lähin esiintymisalue on keski-Ruotsissa. Pii-iskos on todennäköisimmin joutunut löytöpaikalle historialliselta ajalla, sillä piitä on kulkeutunut Pohjanlahden rannikolle runsaasti 1800-luvulla purjelaivakaudella.

Kylä: Vihanti
 Tila: (24,25):22
 Omistaja: Kaarlo Myllylä, Myllyperäntie 206, 86400 Vihanti

Löydöt: KM 30534:1-2, 16468

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

24 MAKELÄ**KARTTA 2**

Kvartsilöytöpaikka, II
 PK 2434 02
 X 7149 04, Y 2543 58, Z 105

Kohde sijaitsee n. 6,8 km Vihannin kirkosta lounaaseen Vihannin ja Pattijoen kunnan rajan tuntumassa Vihannista Pyhäjoelle johtavan Pyhäjoentien itäpuolella ja Mäkelän pihaan johtavan tien ja maantien reunassa. Paikalta löytyi vuoden 1964 inventoinnissa kvartseja tien laidasta hiekkakuoppien reunoilta. Maasto nousee löytöpaikan ja Mäkelän talolle johtavan tien koillispuolelle kivikkoiselle matalalle mäelle. Löytöpaikasta pohjoiseen tien toisella puolella on siirtolohkareita ja vähäisiä kallioita. Etelässä maasto muuttuu alavaksi rämeeksi.

Vanhoja hiekkakuoppia pystyi havaitsemaan Mäkelään johtavan tien eteläpuolella alueella, joka on nykyisin hevoshakana samoin kuin tien koillispuolinen pieni mäki. Myös Vihantiin johtavan tien länsipuolella on vanha isohko hiekkakuoppa.

Talon pihan etelälaidalla sijaitsevan navettarakennuksen eteläpuolisessa loivassa rinteessä on perunapello, josta löytyi kaksi kvartsi-iskosta. Pellolle oli levitetty haketta,

mutta kvartsit ovat tuskin kulkeutuneet alueelle tämän aineksen mukana. Perunapellon itä- ja länsipuolella pellot olivat hevoslaitumena. Etelässä oli viljeltyjä peltoja.

Alue on kuroutunut mantereeksi 102,5-97,5 metrin muinaisrantavaiheessa, jolloin se on sijainnut pienellä itään pistävällä niemellä. Meren pinnan laskiessa tasoon 100-97,5 m mpy. paikka on sijainnut merenlahden länsirannalla. 97,5 metrin tilanteessa etäisyys mereen on ollut n. 300 m.

Kylä: Vihanti

Tila: 22:35

Omistaja: Paavo Yypänaho, Pyhäjoentie 680, 86400 Vihanti

Löydöt: KM 16465

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

25 RISTOLA

KARTTA 10

Kvartsilöytöpaikka, II

PK 2434 04

X 7139 56, Y 2550 74, Z 80-82,5

Kohde sijaitsee n. 15 km Vihannin keskustasta eteläkaakkoon Ristolanperältä kaakkoon jatkuvan kylätien varrella Piipsanjoen eteläpuolella ja n. 150 m itään joen ylittävältä sillalta. Löytöpaikka on tasainen peltoaukeama joen rantapenkereellä. Myös kohteen lähiympäristössä on viljelyksessä olevia peltoja. Paikalta on löytynyt kvartsi-iskoksia ja -esineitä.

Kvartsien löytökohdan länsipuolella on nykyisin huvila. Sen länsipuolelle oli äskettäin kaivettu oja, jonka seinämien leikkauspinta tarkastettiin samoin kuin huvilan länsipuolella traktorin pyörien peltoon aukaisemat kohdat. Niissä eikä ojan leikkauksessa havaittu esihistorialliseen toimintaan viittaavaa. Maa on hiekkapitoista multaa.

Kylä: Ilveskorpi

Tila: 17:8

Löydöt 16480: 1-4

Tutkimukset: Inv. A. Sarvas 1964

26 KUUSELA

KARTTA 5

Kivikautinen asuinpaikka, II

PK 2434 02

X 7142 92-98, Y 2549 53-62, Z 90

Kohde sijaitsee Vihannin kirkosta n. 11,5 km eteläkaakkoon Korvenkylässä Korvenahotien varrella (vanha Oulaisten maantie). Paikalta on löydetty kvartseja Kuuselan talon pellosta ja lähistöltä on löytynyt myös taltta, jonka tarkempi löytökohta ei

ole tiedossa. Maasto kohoaa löytöalueelta kylätien toiselle puolelle kivikkoisella mäellä, jossa on koulu. Muutoin lähimaasto on viljeltyä peltoaluetta.

Talon itäpuolisen pohjoiseen viettävässä rinteessä olevan perunapellon pohjoislaidalta, lounaiskulmasta ja keskiosasta havaittiin kvartsi-iskoksia ja kaksi raaka-ainekappaleeksi tulkittua lohkoa. Maalaji on kivikkoista. Perunan rehevä varsikasvusto häittäsi havaintojen tekoa.

Heti Kuuselan pihapiirin kaakkoispuolisen perunapellon sekä viereisen Lehtolan talon koillispuolisen perunapellon pintamaasta havaittiin myös muutamia kvartseja.

Kohteen kvartsihavainnot ovat n. 80 x 60 m laajalta alueelta pohjoiseen loivasti laskevalta rinteeltä. Samantyyppinen rinnemaasto jatkuu koilliseen päin. Alue oli tarkastushetkellä viljelyksessä eikä asuinpaikan laajuutta voitu määrittellä.

Rantasidonnaisena kohde ajoittuu 90-87,5 metrin muinaisrantavaiheeseen.

Kylä: Ilveskorpi

Tila: Kuusela

Omistaja: Matti Erkkilä, Korvenahontie 20 A, 86360 Ilveskorpi

Löydöt: KM 16479: 1-2, Vih. M 25

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

27 TÖRMÄPELTO

KARTTA 1

Kivikautinen asuinpaikka, II

PK 2434 01

X 7139 12, Y 2547 75, Z 85

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 15 km etelään Oulaisiin johtavan maantien ja Kilpuanojan varrella. Löytöpaikka on maantien luoteispuolella joelle viettävällä viljapellolla. Lähimaasto on kumpuilevaa viljeltyä peltoluetta. Paikalta on löytynyt kvartsi-iskoksia, kvartsisiesine ja pii-iskos. Iskokset löytyivät vuoden -64 inventoinnissa tienpuoleiselta peltoalueelta.

Tarkastushetkellä pellolta oli puitu vilja ja lähinnä pellon reunamilla oli jonkin verran avonaista maapintaa. Mitään esihistorialliseen viittaavaa ei havaittu. Maa on savipitoista.

Rantasidonnaisena kohde ajoittuu 85-82,5 metrin muinaisrantavaiheisiin. Nykyinen Kilpuanoja on muodostanut tuolloin kohteen pohjois-luoteispuolelle kapean uoman. Hieman yli 100 m kohteesta pohjoiskoilliseen on löytynyt taltan katkelma ja n. 120 metrin etäisyydellä itäkaakkoon taltta (71).

Kylä: Ilveskorpi

Tila: 10:12

Löydöt: 16481:1-3

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

Tark. 1974 P. Purhonen (ei tarkastuskertomusta)

28 SIIMES**KARTTA 17**

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 06
 X 7151 50, Y 2554 63, Z 85

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 7,5 km itäkaakkoon Alpuan Kuusiradissa Pulkkilaaan johtavan maantien eteläpuolella. Maasto viettää loivasti tieltä Siimeksen tilalle päin. Vanhan päärakennuksen pohjoispuolisesta perunapellostä on löytynyt kiviesine ja vuoden -64 inventoinnissa kvartseja.

Löytöpaikalla oli tarkastushetkellä pieni perunapello ja kasvimaata. Pellon länsipuolella on metsää. Peruna oli osin nostamatta, mutta pinnalta pystyi havaitsemaan muutamia kvartseja. Maalaji on melko vähäkivistä. Tilan omistaja Timo Säily kertoi kvartseja esiintyvän myös tielle päin jatkuvalla peltoalueella, joka oli tarkastushetkellä viljapeltona. Myös muut pellot Siimeksen taloon johtavan tien molemmin puolin olivat viljapeltona.

Kylä: Alpua
 Tila: 17:27
 Omistaja: Timo Säily, Malmittie 669 B, 86460 Alpua

Löydöt: KM 16471, Vih. M 331

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

29 JUSSILA I (ks. myös 30 ja 31)**KARTTA 13**

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 05
 X 7147 92, Y 2557 20, Z 87,5 (esineiden löytökohta)
 X 7147 92-7148 06, Y 2557 07-46, Z 87,5-92,5 (asuinpaikkahavainnot Jussila 1-3)

Kohde sijaitsee n. 11,8 km Vihannin kirkosta kaakkoon Alpuan kylän Paakkupäässä Paakkulantien eteläpuolella. Löytöalue on etelään viettävää peltoaukeamaa Jussilan talon länsipuolella. Etelässä pellot rajautuvat suoperäiseen maastoon. Paikalta on löytynyt mm. kapeateräinen pohjalainen kirves, tuuran teräkatkelma, basalttia oleva taltta ja kvartseja.

Löytöalueen pelto oli viljapeltona, mutta tien reunaan rajautuvan peltoalueen pohjoisreunamassa oli maapintaa paikoin auki puinnin jäljiltä. Kvartseja esiintyi pellon reunassa n. 200 metrin matkalla itään päin. Niitä esiintyi myös pellon itäpuolella olevan tilan 5:39 länsipuolella autotallin takana, missä oli tehty maansiirtotöitä.

Jussila 1-3:n kohteista on asuinpaikkahavainnot n. 400 x 120 m laajalta alueelta. Meren pinnan tason ollessa 90-87,5 m mpy. alue on sijainnut pienen merenlahden etelärannalla.

Kylä: Alpua
 Tila: 5:40
 Löydöt: KM 16475: 1-6, 20092 (=Vih. M 2309), 20099 (= Vih. M 2534?), Vih. M 2533
 Tutkimukset: Inv. A. Sarvas 1964

30 JUSSILA 2 (ks. myös 29 ja 31)**KARTTA 13**

Kivikautinen asuinpaikka, II
PK 2434 05

X 7148 00, Y 2557 15, Z 90 (kvartsien löytökohta)

X 7147 92-7148 06, Y 2557 07-46, Z 87,5-92,5 (asuinpaikkahavaintoja Jussila 1-3)

Kohde sijaitsee n. 11,7 km Vihannin kirkosta kaakkoon Alpuan kylän Paakkupäässä Jussilan talon pohjoispuolisessa talolle päin loivasti laskevassa mäntymetsikössä. Paikalta on löytynyt vuoden -64 inventoinnissa kvartsi-iskoksia pienten hiekkakuoppien reunoilta.

Nykyisin kuopissa kasvaa sammalta ja vattua eikä kvartsien löytökohdalta tehty lisähavaintoja. Löytöpaikalta jatkuu metsätie Paakkupäähän johtavan tien pohjoispuolelle. Tien pohjoispuolelle jatkuvaa metsätietä n. 35 m oli kohta, jossa maan pintaa oli auki. Maa oli väriltään punertavanruskeaa. Metsätien kohdalla länteen jatkuvan Paakkulantien pohjoispuolisesta ojanpenkasta havaittiin muutamia kvartseja n. 80 metrin matkalta.

Jussila 1-3:n kohteista on asuinpaikkahavaintoja n. 400 x 120 m laajalta alueelta. Meren pinnan tason ollessa 90-87,5 m mpy. alue on sijainnut pienen merenlahden etelärannalla.

Kylä: Alpua

Tila: 5:31

Löydöt: KM 30535:1-2, 16476

Tutkimukset: Inv. A. Sarvas 1964

31 JUSSILA 3 (ks. myös 29 ja 30)**KARTTA 13**

Kivikautinen asuinpaikka, II
PK 2434 05

X 7148 02, Y 2557 34, Z 90 (Jussila 3)

X 7147 92-7148 06, Y 2557 07-46, Z 87,5-92,5 (asuinpaikkahavaintoja Jussila 1-3)

Kohde sijaitsee n. 11,7 km Vihannin kirkosta kaakkoon Alpuan kylän Paakkupäässä. Löytöpaikka on ennen Jussilan taloa olevan tienristeyksen alueella, josta kääntyy tie pohjoiseen hiihtomajalle, länteen Patosaareen ja länsilounaaseen Jussilan talolle. Alue on tasaista mäntykangasta. Paikalta on löytynyt liuskeiskos ja kvartseja Jussilan talolle johtavan tien molemmilta puolilta.

Kohdalla ei nyt havaittu asuinpaikkamateriaalia. Noin 20 m risteyksestä länteen päin Patosaareen johtavaa tietä on heti tien pohjoispuolella n. 5 x 2,5 metrin laajuinen ja n. 40 cm syvä painanne, joka voi olla asumuspainanne. Tien reunaan rajautuvan peltoalueen pohjoisreunamassa oli maapintaa paikoin auki puinnin jäljeltä. Kvartseja oli näkyvissä pellon reunassa n. 200 metrin matkalla.

Jussila 1-3:n kohteista on asuinpaikkahavaintoja n. 400 x 120 m laajalta alueelta. Meren pinnan tason ollessa 90-87,5 m mpy. alue on sijainnut pienen merenlahden etelärannalla.

Kylä: Alpua

Tila: 5:31, 5:39, 5:40

Omistaja: 5:39 Jari Luomajoki 86460 Alpuu

Löydöt: KM 30536, 16477: 1-5

Tutkimukset: Inv. A. Sarvas 1964

32 (=97) VESIJARVI

KARTTA 21

Kivikautinen asuinpaikka, II
PK 2434 08
X 7143 80, Y 2562 52, Z 92,5-95

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 20 km kaakkoon Alpuassa Pulkkiilaan johtavan tien eteläpuolella Lumijärven koillisrannalla. Järven pohjois- ja itärannalla on taloja ja niihin liittyviä järvelle viettäviä peltoja, muilla ilmansuunnilla järveä ympäröi suoperäinen maasto. Vesijärven löytöpaikalta maasto kohoaa tilan pohjoispuoliseen mäntymetsään ja laskee länteen järven rantaan. Paikalta on löytynyt kvartseja, kaksi talttaa ja kiviesine talon lounaispuolisesta järvelle päin viettävästä pellostä. Kvartsit löytyivät vuoden -64 inventoinnissa pellon pinnalta. Pellolta aikaisemmin talteenotetut kvartsi-iskokset ovat kadonneet. Asuinpaikkahavaintoja on tehty etelään päin ainakin n. 100 metrin etäisyydellä Lumijärven talon eteläpuolisesta pellostä (ks. 97 ja myös 86, 89).

Löytöalueella oli tarkastushetkellä viljelyksessä olevia peltoja, joten avonaisia maapintoja ei ollut mahdollista tutkia. Tilarakennusten luoteispuoliseen metsikköön muutaman kymmenen metrin etäisyydelle oli kaivettu oja, jonka leikkaus tarkastettiin. Maalaji on keskikarkeaa hietaa. Asuinpaikkaan viittaavia huomioita ei tehty. Vesijärven talon nuori isäntä Heikki Lumijärvi kertoi, että hän ei ole havainnut talon lähistön pelloissa kvartsia tai mahdollisia esihistoriallisia esineitä.

Topografian ja löytömaterialin perusteella Vesijärven ja Lumijärven kohteen esihistoriallinen asutus sijoittuu n. 92,5 m mpy. olevalle muinaisen merenlahden ja -järven pohjois- ja itärannalle eli tilarakennuksista länteen viettävälle peltoalueelle. Esihistoriallista toimintaa indikoivia merkkejä etsittiin myös kohteesta etelään jatkuvalta peltoalueelta sekä järven pohjoisrannalta, mutta niitä ei löytynyt (ks. 89).

Kylä: Alpuu

Tila: 16:27

Omistaja: Heikki Lumijärvi, Lumijärventie, 86460 Alpuu

Löydöt: KM 16474, 16473:1-3, Vih. M 1746, 1691, 1692

Diat: 37534-37535

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

33 MIKKELA**KARTTA 21**

Kvartsilöytöpaikka, II
 PK 2434 08
 X 7141 20, Y 2560 10, Z 97,5

Paikka sijaitsee Alpuan Lumimetsässä Lumimetsäntien varrella n. 2,5 km Lumijärven etelärannalta lounaaseen. Alueella on viljelyksessä olevia peltoja. Kohteesta on löydetty kvartseja Mikkelän vanhan päärakennuksen itä- ja länsipuolelta. Tarkempi löytökohta ei ole tiedossa.

Tarkastushetkellä taloa ympäröivät pellot olivat pääosin laitumena. Maantien länsipuolella tasaisella viljapeltoaukeamalla aittarakennusten länsipuolella on perunapello, jonka pintamaasta havaittiin muutamia kvartseja. Perunan varsikasvusto häittäisi havaintojen tekoja Maalaji on kivistä ja kivilajina esiintyy mm. amfibolittia.

Alue on kuroutunut mantereeseen kiinni 92,5 metrin muinaisrantavaiheessa, jolloin kohde on sijainnut jo n. 300 metrin etäisyydellä kapeahkon merenlahden rannasta. Aiemmissa 97,5-95 metrin muinaisrantavaiheissa paikka on sijainnut ison saaren itärannalla n. kilometrin etäisyydellä mantereesta.

Kylä: Alpua
 Tila: 4:16

Löydöt: KM 16483: 1-2

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

34 PEKURI**KARTTA 6**

Kiviesineiden löytöpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7155 61, Y 2545 84, Z 90 (kiviesineiden löytökohta)
 X 7155 62-68, Y 2545 88-94, Z 87,5-90 (kvartsihavaintoja)

Löytöpaikka sijaitsee n. 2,1 km Vihannin kirkosta luoteeseen Utusentien eteläpuolella ja Pekurin talosta n. 100 m kaakkoon kuivatulle Saarelanjärvelle päin viettävällä rinteellä. Kiviesineiden katkelmia ja teelmiä sekä kivilaji-iskoksia on löydetty muutaman neliömetrin laajuiselta alueelta. Myöhemmin paikalta on löydetty tuura. Nykyään löytökohdalla kasvaa koivuvitikko. Vuoden -94 inventoinnissa löytöpaikasta vajaan sadan metrin etäisyydellä idässä olevan pellon pohjoisreunasta löytyi kaksi iskosmaista kvartseja.

Tarkastushetkellä kiviesineiden löytökohdan itäpuoleinen palstan 14:22 peltoalue oli osin kynöksellä ja pellon etelälaidalla olevan huvilarakennuksen pihapiiriin liittyvänä kasvimaana. Kvartseja löytyi pellon pohjois- ja länsiosasta. Pellon itäpuolelle on hiljattain tehty kuntopolku. Polun varteen pystytettyjen valotolppien kohdalta oli maata auki. Kohtien tarkastustulos oli negatiivinen.

Merenrantasidonnaisena paikka ajoittuu 87,5-85 metrin rantavaiheeseen, jolloin rinne on sijainnut muinaislahden länsirannalla. Löytöjen ja topografian perusteella paikkaa on voitu käyttää asuinpaikkana. Samaan muinaislahtivaiheeseen ajoittuneita asuin- tai toimintapaikkoja, jotka ovat sijainneet molemmin puolin lahtea.

Kylä: Vihanti
Tila: 15:17, 14:22

Löydöt: KM 20103:1-2 (= Vih. M 2628), 16460: 1-4, Vih. M 1807-1809
Diat: 37526-37527, 37540-37541, 37548-37549

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
Tark. 1977 P. Purhonen

35 PERTTULA

KARTTA 16

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 06
X 7155 21, Y 2550 66, Z 81,5

Löytöpaikka sijaitsee n. 3 km Vihannin kirkosta koilliseen Ohimaanperällä Ohimaantien eteläpuolella. Noin 55 m Perttulan talosta länteen olevasta pellostä on löytynyt pohjalainen kourutaltta.

Löytöpaikka on tasaisen peltoaukea, joka oli tarkastushetkellä puitu viljasta. Topografian perusteella kysymys on irtolöydöstä.

Kylä: Vihanti
Tila: 51
Omistaja: Hilda Perttula, Ohimaa, 86400 Vihanti

Löydöt: KM 13099

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

36 VAIPPALA

KARTTA 7

Piikeihäänkärjen löytöpaikka, III
PK 2434 03
X 7155 74, Y 2547 28, Z 87,5

Kohde sijaitsee n. 1,3 km Vihannin kirkosta pohjoisluoteeseen Vanhan Raahen maantien itäpuolella alavalla paikalla. Keihäänkärki on löytynyt välittömästi Vaippalan talon eteläpuolelta. Maasto laskee löytöpaikalle nykyiseltä Raahentieltä päin. Ympäriällä on peltoja, jotka ovat pääosin viljelyksessä.

Talon kaakkoispuolella tasaisella peltoaukeammalla olevan perunapellon alueelta ei tehty havaintoja esihistoriallisesta materiaalista. Maalaji on vähäkivistä. Tilanne on ennallaan aikaisempaan inventointiin nähden.

Muinaismeren ollessa 87,5-85 m mpy. kohde on sijainnut useita kilometrejä pitkän muinaislahden itärannalla n. 100-200 m rannasta. Lahtivaiheeseen ajoittunee useita asuinpaikkoja, joista lähin on n. 100 m luoteeseen (20).

Kylä: Vihanti
 Tila: 3:31
 Omistaja: Elli Ahola, Vanha Raahentie 46, 86400 Vihanti

Löydöt: KM 13108

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
 Tark. 1977 P. Purhonen (ei raporttia)

37 SUOKORPI

KARTTA 9

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 03
 X 7152 00, Y 2549 12, Z 90

Suokorven talo sijaitsee n. 2,7 km Vihannin kirkosta kaakkoon Oulaisiin johtavan maantien länsipuolella loivasti koillisesta ja idästä laskevalla rinteellä. Lähiympäristössä on nuorta koivikkoa kasvavaa pakettipeltoa. Talo on nykyisin kesäasuntona. Pihasta on löytynyt basalttia oleva poikkiteräinen taltta ja hioinkiven katkelma.

Hiljattain pihan etelälaidalle siirretyn vanhan aittarakennuksen seinien vierustoilla oli avonaista maapintaa. Näiltä kohdilta ei havaittu kvartsia tai muita viitteitä esihistoriallisesta toiminnasta. Maalaji on hiekkaa. Suokorvesta kaakkoon n. 100-200 m sijaitsevan maantien reunassa oleva muokatun pellon pintakerroksesta havaittiin joitakin kvartseja, joista yksi tulkittiin iskokseksi ja muut luontaisiksi kvartsikiviksi.

Paikka on ollut rantavaiheessa meren pinnan ollessa 90-85 m mpy. 87,5-85 metrin tilanteessa löytöpaikka on sijainnut useita kilometrejä pitkän merenlahden eteläosassa lahden leveimmän kohdan itärannalla.

Kylä: Vihanti
 Tila: 39:20
 Omistaja: Sakari Hevosmaan perikunta (pesänhoitaja Pauli Kurikka, Raah)

Löydöt: Vih. M 261, 262
 Diat: 37540-37541, 37555-37556

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

38 ISOKANGAS E

KARTTA 6

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7156 92, Y 2544 96, Z 85-87,5

Kohde sijaitsee Vihannin kirkosta n. 3,7 km luoteeseen Läntisrantaan johtavan tien kaakkoispuolella. Isokankaan talosta n. 100 m itään on löytynyt basalttitaltta n. 60 cm:n syvyydestä savimaisen multamaan ja moreenikerroksen välistä. Löytöpaikka sijaitsee talon itäpuolisen rinnepellon koillispuolella suon reunaan raivatun alankopellon reunassa. Vuoden -94 inventoinnissa havaittiin muutamia kvartsi-iskoksia metsänistuksessa

syntyneistä auranvilloista muutaman kymmenen metrin etäisyydellä taltan löytökohdasta.

Löytöalueen itäpuoliset pellot olivat tarkastushetkellä viljelemättömiä ja aurauksen jäljiltä. Maan kasvillisuuskerros on paksu ja pelloilla kasvaa jo nuorta lehtipuuta. Tilanne edelliseen tarkastuskäyntiin nähden oli jokseenkin ennallaan. Lisähavaintoja ei tehty.

Kohteesta n. 80 m etelään ja n. 100 m lounaaseen olevilta pelloilta on löytynyt myös kivikautisen toimintapaikan materiaalia (18). Kaikki Isokankaan tilan ympäristön esihistoriallista toimintaa osoittava materiaali on n. 85-90 m mpy. Munaismeren pinnan ollessa 87,5-85 m mpy. alue on sijainnut laajan merenlahden pohjoisosassa lahden länsirannalla.

Kylä: Vihanti

Tila: 2:26

Omistaja: Pauli Ahola, KP 4 86400 Vihanti

Löydöt: Vih. M 1738

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

Inv. 1994 M. Sarkkinen

39 JUNNI

KARTTA 7

Kivikautinen löytöpaikka, III

PK 2434 03

X 7154 24, Y 2546 32, Z 90

Löytöpaikka sijaitsee n. 1,4 km Vihannin kirkosta länsilounaaseen Kirkkojärven lounaisrannalla jyrkähkösti ympäristöstään kohoavalla Junninmäellä. Mäkeä ympäröivät pellot ovat viljelemättömiä. Korkeimmalla alueella oleva pelto oli tarkastushetkellä nurmena. Junnin talon pohjoispuolitse on kunnostettu hiljattain kuntopolku, joka risteää mäkeä itä-länsisuunnassa. Kohteesta on löytynyt tuuran teräkatkelma muutaman metrin etäisyydellä päärakennuksesta koilliseen. Junnin entinen päärakennus on purettu. Etelärinteellä on uudehko omakotitalo.

Talon eteläpuoleiseen notkelmaan oli raivattu peltoa. Rinteen maaperä on erittäin kivikkoista ja kiviaines sisältää runsaasti maan routimessa lohjenneita ja rapautuneita kiviä. Pellon yläosassa esiintyi muutamia kvartsilohkareita.

Kuntopolun varteen pystytettyjen valopylväiden kohdalta oli maan pintaa auki. Näitä kohtia tarkastettiin mäen korkeimmalla alueella sekä Junninmäen länsirinteeseen laskevan kuntopolun varrelta. Kohdista ei havaittu asumiseen tai muuhun esihistorialliseen toimintaan viittaavia ilmiöitä.

Paikka voi liittyä 87,5-85 metrin muinaisrantavaiheeseen, jolloin se on muodostanut pienen saaren laajan merenlahden keskiosassa.

Kylä: Vihanti

Tila: 14:27

Omistaja: Marja-Leena ja Jorma Sarpola, Saarelantie 174, 86400 Vihanti

Löydöt: KM 16469

Tutkimukset: Inv. 1964 A . Sarvas

40 MYLLYPERA, KUUSELA

KARTTA 8

Kivikautinen asuinpaikka ?, II
PK 2434 03
X 7153 20, Y 2543 96, Z 92,5

Löytöpaikka sijaitsee n. 3,9 km Vihannin kirkosta lounaaseen Myllyperällä. Kuuselan päärakennuksesta n. 80 itään olevalta pellolla on löytynyt piinuolenkärki. Paikalta on havaittu myös kvartsia. Toinen löytö on tasakantainen kvartsinuolenkärki (Aulis Forss on ajoittanut esineen mahdollisesti varhaismetallikauteen kuuluvaksi. Toinen samantyyppinen kärki on löytynyt Ilveskorvesta Vihanninjokea perattaessa. Ks. A. Forss, *Saloisten, Pattijoen ja Vihannin esihistoria*. Raahen tienoon historia I. 1990, s. 92-93). Maasto laskee kohteesta loivasti etelään tielle päin. Tilan etelä- ja itäpuoleiset pellot ovat pääosin viljeltyjä.

Löytöalue oli tarkastushetkellä puitu viljasta. Peltoalueen pohjoisreunassa on perunapelto, josta ei havaittu esihistoriallista materiaalia. Varsikasvusto tosin häytti havaintojen tekemistä. Topografian ja löytöjen perusteella mahdolliset esihistoriallista toimintaa indikoivat jäänteet olisivatkin kuitenkin lännempänä ja etelämpänä.

Maankohoamisen perusteella kohde ajoittuu 92,5-90 metrin muinaisranta-alueisiin. 90 metrin tilanteessa alue on sijainnut pienen merenpoukaman pohjoisrannalla.

Kylä: Vihanti
Tila: 17:2
Omistaja: Urpo vilminko, Myllyperäntie 304, 86400 Vihanti

Löydöt: Vih. M 40 ja piinuolenkärki ilman numeroa (sama löytö?)

Tutkimukset: Tark. A. Erä-Esko (ei raporttia)
Inv. 1964 A. Sarvas

41 SIVULA

KARTTA 12

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 05
X 7149 58, Y 2550 20, Z 92,5

Sivulan löytöpaikka sijaitsee Vihannin kirkosta n. 5,4 km kaakkoon Oulaisiin johtavalta maantieltä itään kääntyvän Lampinsaarentien eteläpuolella. Maasto laskee tilarakennuksista etelään viljellyille pelloille. Talon pohjoispuolella on tasaista loivasti etelään laskevaa nuorta mäntykangasta. Maaperä on kuivaa hiekkakangasta, mutta muuttuu talon eteläpuolisella peltoalueella kostemmaksi. Noin 80 m tilan päärakennuksesta länteen olevalta pellolta on löytynyt taltta ja samasta pellosta hioin n. 10 m länteen päärakennuksesta.

Löytöalueen pellon pinnasta ei havaittu kvartseja tai muuta esihistorialliseen toimintaan viittaavaa. Maalaji on hiekkapitoista ja vähäkivistä. Tilan isäntä kertoi, että n. 100 m perunapellosta etelään olevalta peltoalueelta on kyntötöissä paljastunut n. 3-4 m ø

oleva kivikehä. Kehän kivet ovat olleet n. 30 cm ø ja kehän sisällä on ollut pienempiä kiviä sekä palanutta maata. Rakennelma on hajonnut kyntötöissä.

Lännestä Santalan talolle johtavan viljelystien pohjoisreunan ojan leikkauksessa oli jonkin verran avonaisia maan pinnan kohtia, joista ei havaittu esihistorialliseen toimintaan viittaavaa. Heti Lampinsaarentien eteläpuolella Santalan ja Sivulan talojen välisen metsätien paikoin avonaista maapintaa tarkastettiin myös. Kohdista löytyi luontaisia kvartsikiviä.

Muinaisranta on perääntynyt alueella tasaisesti. Paikan korkein rantaterassi on n. 92,5 m mpy. Meren pinnan ollessa 87,5 m mpy. kohde on sijainnut n. 300 metrin etäisyydellä rannasta.

Kylä: Vihanti

Tila: 20:10

Omistaja: Elma ja Kauno Lehtola, Lampinsaarentie 34, 86400 Vihanti

Löydöt: KM 16470, Vih. M 269

Diat: 37542-37543

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

42 JUSSINNIEMI

KARTTA 16

Kivikautinen löytöpaikka, III

PK 2434 06

X7157 16, Y 2552 67, Z 72,5

Kohde sijaitsee Vihannin kirkosta n. 5,8 km koilliseen Paavolaan johtavan maantien kaakkoispuolella Rukkipäällä lähellä Ruukin ja Vihannin kunnanrajaa. Jussinniemen paikan ympäristön pellot ovat metsittyneet. Entisten tilarakennusten alueella kasvaa leppää ja tiheä aluskasvillisuus sisältäen mm. maitohorsmaa ja heinää. Paikalla on rakennusten perustuksia jäjellä. Maasto viettää hieman luoteeseen.

Noin 120 m tuolloisesta Jussinniemen talosta koilliseen on löytynyt pellosta n. 50 cm paksun maakerroksen alta kourutaltoa. Löytöpaikka sijaitsee kapean ojan varrella kuusivaltaisessa metsikössä. Löytökohtaa ei etsitty maastossa.

Kylä: Vihanti

Tila: 7:1

Löydöt: Vih. M 303

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

43 LUUKINEN**KARTTA 7**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 03
 X 7153 72, Y 2548 09, Z 90

Löytöpaikka sijaitsee Vihannin kirkosta n. 800 kaakkoon Nujulanperäntien ja Paavolasta Oulaisiin johtavan maantien välisellä omakotialueella. Luukisen talon pihapiiristä on löytynyt taltta n. metrin syvyydestä. Löytökohdalla on nykyisin autotalli. Esko Luukinen kertoi, että taltan lisäksi tontilta ei ole löytynyt muita kiviesineitä tai kvartseja.

Taltan päällä ollut n. metrin vahvuinen maakerros voi olla tulvahiekkaa tai esine on voinut myös joskus pudota veteen. Rantasidonnaisena kohde ajoittuu 90-87,5 metrin korkeudella mpy. olevalle rantaterassille. 87,5 metrin tilanteessa paikka on sijainnut muinaisen merenlahden itärannalla. Muinaislahtivaiheeseen ajoittuu rantasidonnaisena useita kivikautisia asuinpaikkoja, jotka sijaitsevat Luukisen kohdetta pohjoisempana esihistoriallisen lahden pohjoisrannalla.

Kylä: Vihanti
 Tila: Luukinen
 Omistaja: Esko Luukinen, Nujulanperäntie 86400 Vihanti

Löydöt: KM 20090 (=Vih. M 2244)

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

44 RANTANEN, YLARANTANEN**KARTTA 6**

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 03
 X 7157 10, Y 2545 60, Z 85-92,5

Kohde sijaitsee Vihannin kirkosta n. 3,3 km luoteeseen Läntisrannantien eteläpuolella ja Ylä-Rantasen tilan etelään Rantasenjärvelle päin laskevilla pelloilla. Kohteesta on löytynyt suiponsoikean reikäaseen puolikas ja kaksi talttaa. Vuoden 1994 inventoinnissa käydyssä keskustelussa Maija Hirvilammi ja Kaarlo Hirvilammi olivat kertoneet, että pellolta on havaittu kvartsi-iskoksia ja mahdollisia esineitä.

Tarkastushetkellä rinteiden pellot olivat lammashakana ja viljelyksessä. Tilanne edelliseen inventointiin nähden oli ennallaan.

Paikka on sijainnut 87,5-85 metrin muinaisrantavaiheessa merenlahden itärannalla. Muinaislahden rantapenkereelle ajoittuu rantasidonnaisena 21 asuinpaikkaa. Niistä laajimman Aartokankaan asuinpaikan keskusalue sijaitsee Rantasen kohteesta n. 400 m itään.

Kylä: Vihanti
 Tila: 2:28

Löydöt: KM 11764, Vih. M 2776, 2777
 Diat: 37544-37545, 37555-37556

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
Inv. 1994 M. Sarkkinen

45 KUKKONEN, KUOKOSPELTO

KARTTA 6

Kivikautinen asuinpaikka, II
PK 2434 03
X 7157 24, Y 2544 82, Z 85-87,5

Kohde sijaitsee Vihannin kirkosta n. 4 km luoteeseen Läntisrannantien ja Rantasenjärven luoteispuolella. Löytöpaikka on pieni metsien ympäröimä pelto Kukkosen päärakennuksesta n. 150 m pohjoiseen. Tarkastushetkellä pelto oli laitumena. Kohteesta on löytynyt useita kiviesineitä, mm. tuura.

Alueen pohjoisosasta pellon reunaa kulkevan viljelystien länsipuolelta oli otettu maata n. 30 metrin matkalta muutaman metrin levyiseltä kaistalta paikan korkeimman kohdan reunalta. Säilyneellä mäen osalla on metsää ja maasto kivikkoista. Maasto laskee kohdalta jyrkästi lännessä oleville pelloille ja loivemmin pohjoiseen. Maanottopaikan leikkauksessa havaittiin kvartseja, palaneita kiviä, punaiseksi palanutta maata, ruskeaa likamaata sekä kellertävää maata. Kellertävä ja punainen palanut maa esiintyvät keskittymänä leikkauksen pohjoisosassa.

Paikka ajoittuu merenrantasidonnaisena 85 metrin muinaisrantavaiheeseen. Se on tuolloin sijainnut muinaiseen merenlahteen muodostuneen länteen pistävän poukaman suulla. Noin 100 m pohjoiseen on löytynyt kvartseja Mäkelän kohteesta (17). Alue on sijainnut poukaman suuaukon vastarannalla, ja kohteet voivat siten olla jokseenkin samanaikaisia.

Kylä: Vihanti
Tila: 1:44
Omistaja: Matti Mustakangas, KP 4, 86400 Vihanti

Löydöt: Vih. M 4, 14-17, 264, 1951
Diat: 37530-37531, 37538-37541

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas
Inv. 1994 M. Sarkkinen

46 UUSI-PERALA

KARTTA 14

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 05
X 7142 50, Y 2552 74, Z 92,5

Kohde sijaitsee n. 13 km Vihannin keskustasta kaakkoon Ilveskorven Perukassa Käpylään johtavan Kauraperäntien itäpuolella ja Piipsanjoesta n. 1,4 km pohjoiseen. Noin 350 m Uudesta-Perälästä itä-kaakkoon olevasta pellostä on löytynyt kiviä. Löytöpaikka on luoteesta kohoavan mäen päällä viljasiilon itäpuolella. Paikalla on nykyisin perunapello. Löytöpaikan ympäristössä oli tarkastushetkellä vilja- ja heinäpeltoja.

Perunapellon pintakerroksesta ei löytynyt kvartssia tai muuta esihistorialliseen toimintaan viittaavaa. Varsikasvuston vuoksi huomioiden tekeminen oli tosin puutteellista. Perunapellosta kaakkoon itään laskevassa rinteessä oli rikkoutunutta maapintaa, josta löytyi kvartsi-iskos.

Alue on kuroutunut mantereeseen kiinni meren pinnan tason ollessa n. 87,5 m mpy.

Uuden-Perälän tilan omistaja Jouko Perälä kertoi, että Uuden-Perälän tilarakennusten lähipelloilta on löytynyt kiviesineitä, jotka on toimitettu Vihannin museoon. Kyseiset peltoalueet olivat tarkastushetkellä laitumena ja viljelyksessä.

Kylä: Ilveskorpi

Tila: 15:23

Omistaja: Jouko Perälä, 86360 Ilveskorpi

Löydöt: Vih. M 335

Diat: 37536-37537

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

47 LEHTOSAARI

KARTTA 14

Kivikautinen löytöpaikka, III

PK 2434 05

X 7143 58, Y 2550 96, Z 85

Paikka sijaitsee n. 11,4 km Vihannin keskustasta etelä-kaakkoon Verkaperällä kylätien päässä ja Vihanninjoesta n. 0,5 km itään. Lehtosaaren talon pihapiirin eteläpuolella olevasta riihestä n. 30-40 m luoteeseen Kellarisarka-nimisestä pellosta on löytynyt kiviesine. Maasto laskee kohdalle pienellä mäellä sijaitsevista pää- ja tilakennuksista.

Löytöpaikka on nykyisin viljapeltona. Myös muut Lehtosaaren talon eteläpuoleiset pellot olivat viljelyksessä tai laitumena. Tilan omistaja Yrjö Verkasalo kertoi, että hän ei ole havainnut lähialueiden pelloissa mitään, jonka hän olisi voinut tulkita esihistorialliseksi esineeksi tai muuksi esihistorialliseksi materiaaliksi.

Kylä: Ilveskorpi

Tila: 8:21

Omistaja: Yrjö Verkasalo, Verkasalontie 92, 86360 Ilveskorpi

Löytö: Vih. M 1411

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

48 NIEMI (SEIVASNIEMI)**KARTTA 12**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 05
 X 7145 42, Y 2552 38, Y 87,5

Kohde sijaitsee n. 10 km Vihannin keskustasta kaakkoon Mehtäperältä koilliseen jatkuvan Saarenpääntien päässä n. 2 km Vihanninjoesta itään. Maasto on tilarakennusten ja lähipeltojen alueella jokseenkin tasaista - maasto laskee vain hieman pohjoiseen ja itään. Päärakennuksesta n. 50 m pohjoiseen on löytynyt olkainkirves Majakangas-nimisestä pellostä puhtaasta pohjasavesta. Tilan alueelta on löytynyt myös hioin.

Löytöpaikka sijaitsee nykyisen navetan pohjoispuolella ja alue oli tarkastushetkellä laidunmaana. Maasto laskee hieman löytöpaikalta pohjoiseen. Tilan pihaan johtavan tien länsipuoleisella peltoalueella oli muokkauksen jäljiltä maata jonkin verran auki. Kohdan tarkastuksessa ei havaittu mitään esihistorialliseen toimintaan viittaavaa.

Kylä: Ilveskorpi
 Tila: 3:13
 Omistaja: Aila ja Raino Perttula, 86360 Ilveskorpi

Löydöt: KM 16482, 12213

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

49 OLLINSAARI**KARTTA 14**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 05
 X 7144 60, Y 2550 14, Z 85-87,5

Löytöpaikka sijaitsee n. 10,2 km Vihannin kirkosta etelä-kaakkoon Korvenkylän Mehtäperällä Asunmaantien varrella ja Vihanninjoesta n. 600 m länteen. Ollinsaaren tilarakennukset sijaitsevat pienehköllä mäellä peltöjen keskellä. Päärakennuksen välittömässä läheisyydessä sijaitsevasta Ollinsaari-nimisestä pellostä on löytynyt taltta. Tilan pellostä on löytynyt myös rautainen putkellinen keihäänkärki, jota ei ole kuitenkaan typologisoitu tai ajoitettu (Vih. M 700). Kysymys lienee historiallisen ajan esineestä.

Tilan lähiympäristön pellot olivat viljelyksessä ja vain alueen yleistopografiasta tehtiin huomioita.

Kylä: Ilveskorpi
 Tila: 14:9

Löydöt: Vih. M 1841

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

50 LEHTOLA

KARTTA 13

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 05
 X 7147 55, Y 2556 87, Z 90

Löytöpaikka sijaitsee n. 11,7 km Vihannin keskustasta kaakkoon Alpuan Paakkupäässä Paakkupäähän johtavan kylätien päässä. Lehtolan talo sijaitsee havupuuta kasvavalla kivikkoisella mäellä, josta maasto laskee jyrkähkösti etelään pakettipelloille. Mäen korkeimmalla alueella on n. 0,5-1 m ø olevia graniittisiirtolohkareita. Noin 50 m talosta kaakkoon on löytynyt taltta.

Taltan löytöpaikka on talosta etelään alangossa pakettipellossa, joka on umpeenkasvanut. Talosta n. 30 m itään on rinteessä pieni perunapello, josta havaittiin muutama n. 5 cm ø oleva kvartsilohko.

Kohde on ollut niemenä meren pinnan tason ollessa n. 90-87,5 m m.p.y. Noin 500 metrin etäisyydellä koillisessa alkaa Jussilan kivikautinen löytöalue, jolta on yksittäisiä kvartsi- tai muita asuinpaikkahavaintoja n. 400 x 100 m laajalta alueelta (29-31).

Kylä: Alpuu
 Tila: 14:44
 Omistaja: Aune Sakko

Löydöt: Vih. M 37
 Diat: 37542-37543

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

51 KUUSELA

KARTTA 13

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 05
 X 7147 58, Y 2557 11, Z 87,5

Kuuselan kohde sijaitsee Vihannin kirkosta n. 11,8 km kaakkoon Alpuan Paakkupäässä Kalliomaan tilan eteläpuolella. Noin 90 m Kuuselan talosta itään on löytynyt kiviesine pellosta. Talosta ovat enää kasvillisuuden peittämät perustukset jäljellä. Paikalla kasvaa leppää sekä nuorta mäntyä. Maasto laskee tilan raunioilta itäpuoliselle pellolle ja kohoaa länteen kivikkoiselle harjanteelle.

Tarkastushetkellä löytöpaikka oli karjalaitumena ja alueesta tehtiin vain topografisia yleishuomioita. Löytöpaikka sijaitsee 87,5 metrin korkeudella olevalla muinaisrannan tasolla, jolle sijoittuu myös pohjoispuoleinen laaja Jussilan kivikautinen asuinpaikka (29-31).

Kylä: Alpuu
 Tila: 14:46
 Omistaja: Seppo Hyvärinen, 86460 Alpuu

Löydöt: Vih. M 36
 Diat: 37538-37539

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

52 LEHTOPELTO**KARTTA 13**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 05
 X 7147 52, Y 2558 86, Z 87,5

Löytöpaikka sijaitsee n. 13,2 km Vihannin kirkosta kaakkoon Alpuan keskustassa vajaa 100 m ennen Paakkupäähän kääntyvää tienhaaraa maantien pohjoispuolella ja vastapäätä tien toisella puolella olevaa urheilukenttää. Kohteesta on löytynyt kaksi talttaa entisen Alpuanjärven rannalta. Paikka on nykyään omakotialuetta ja kohteeseen tehtiin vain toteava käynti.

Järven rannoilla on useita muita löytöpaikkoja. Löydöt ovat pääasiallisesti talttoja (53, 73, 74, 78, 79, 81, 85). Järven vesijätön alueelta on löydetty pronssikautiseksi Sär-2-keramiikaksi luokiteltu astiankappale ja varhaismetallikaudelle ajoitettu yksipuinen ruuhi, kohde 85 (ajoituksesta ks. M. Huurre, *Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin esihistoria*, s. 250, 296). Alueelta on mahdollisesti löytynyt pronssinen rintasolki, jonka mainitaan kadonneen. Esineestä ei ole luettelointitietoja.

Kylä: Alpua

Löydöt: Vih. M 1967, 1968
 Diat: 37532-37533

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

53 VANHALA**KARTTA 13**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 05
 X 7147 16, Y 2559 11, Z 85-87,5

Kohde sijaitsee n. 13,6 km Vihannin keskustasta kaakkoon Alpuassa kuivatun Alpuanjärven pohjoisrannalla. Paikka on tasaista peltoaluetta. Vanhalan talosta n. 200 m etelään läheltä entisen Alpuanjärven rantaa on löytynyt kivikirves. Vanhalan tila on nykyisin autiona ja taloa lähimpänä olevat pellot eivät ole viljelyksessä. Maasto laskee loivasti Vanhalan autiotalta kirveen löytöalueelle, joka oli tarkatushetkellä viljelyksessä.

Viereisen Kujalan talon navetan eteläpuolisen perunapellon pinnassa ei ollut merkkejä esihistoriallisesta toiminnasta. Talon omistaja Seemi Kaarto kertoi, että Alpuanjärvi on yltänyt joskus vain 50 m:n päähän talosta.

Entisen Alpuanjärven rannoilla on useita muita löytöpaikkoja (52, 73, 74, 78, 79, 81, 85). Järven vesijätön alueelta on löydetty Sär-2-keramiikaksi luokiteltu astiankappale ja varhaismetallikaudelle ajoitettu yksipuinen ruuhi, kohde 85 (ajoituksesta ks. M. Huurre, *Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin esihistoria*, s. 250, 296). Muiden kohteiden löydöt ovat talttoja.

Kylä: Alpua
 Tila: 4:28
 Omistaja: Asta Rankkala, Tuomioja

Löydöt: Vih. M 328

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

54-57 KLEMETTI

KARTTA 13

Kivikautinen asuinpaikka, II

PK 2434 05

X 7149 02-16, Y 2559 66-72, Z 75-77,5

Kohde sijaitsee n. 13,2 km Vihannin keskustasta itä-kaakkoon Alpuasta Paavolaan johtavan Luohuantien varrella. Klemetin tilarakennukset lähipeltoineen sijaitsevat n. 200 m halkaisijaltaan olevalla mäellä. Mäen länsi-pohjoispuolitse virtaa Haro-oja. Noin 70 m vanhasta päärakennuksesta etelään on löytynyt piikeihäänkärki ja liuskepuikko sekä n. 40 m länteen paikalla joskus olleen navetan kohdalta poikkikirves. "Vuorilaji-iskoksia" on löytynyt n. 80 metrin etäisyydeltä vanhan päärakennuksen koillispuoliselta rinteeltä ja 150 m etelään Niemipellosta talta. Tilan lähistöltä ojan pohjasta on löytynyt myös hiokinivi. Tarkempi löytökohta ei ole tiedossa.

Talon rinnepellot olivat tarkastushetkellä kaikki viljelyksessä tai laitumena. Paikalta tehtiin vain topografisia yleishavaintoja. Talon isäntä Ville Salo kertoi, ettei lähipeltoilta ole tullut esiin kivikautiseksi tulkittavaa materiaalia, mutta pihapiirin tuntumasta on löytynyt 1800-luvun kolikoita. Salo kertoi myös, että pihapiirissä olevan liiterin takana on ollut rautasulatto, joka on kuitenkin hävitetty.

Suhteellisen pienelle alueelle keskittyvien löytöjen ja topografian perusteella paikkaa on voitu käyttää asumiseen.

Kylä: Alpu

Tila: 11:21

Omistaja: Ville Salo, 86460 Alpu

Löydöt: KM 11753:1-2, 10986:1-3, Vih. M 1726, 1

Tutkimukset: Tark. C.F. Meinander

Inv. 1964 A. Sarvas

58 NEVA-TASKILA (TASKILA)

KARTTA 13

Kivikautinen löytöpaikka, III

PK 2343 05

X 7147 67, Y 2558 25, Z 87,5

Kohde sijaitsee Vihannin kirkosta n. 12,6 km kaakkoon Alpuan Kangaskylässä Paakkupäähän johtavan kylätien varrella. Noin 200 m Taskilan päärakennuksesta itään on löytynyt "piikkimäinen kiviesine" ja taltan katkelma. Löytöpaikka on tasaista hyvin loivasti etelään viettävää peltoaluetta. Tilan pellosta on löytynyt myös vihreää liusketta oleva keihäänkärki, jonka löytökohtatieto puuttuu.

Tarkastushetkellä pellot olivat viljelyksessä ja paikalla tehtiin vain huomoita alueen topografiasta. Taskilan tilalle johtavalta tieltä n. 150 m ennen taloa löytyi tien laidasta kvartsi-iskos, joka on voinut joutua paikalle muualta.

Löytöpaikka on n. kilometrin etäisyydellä Jussilan laajahkosta kivikautisesta asuinpaikasta, jonka kanssa Neva-Taskilan kohde sijaitsee samalla korkeudella n. 87,5 m m.p.y.

Kylä: Alpua

Tila: 9:36

Omistaja: Sakari Pahkala, 86460 Alpua

Löydöt: Vih. M 22, 28, 30

Diat: 37550-37551

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

59 KUORILEHTO	KARTTA 21
----------------------	------------------

Kivikautinen löytöpaikka, III

PK 2434 08

X 7140 50, Y 2561 02, Z 92,5

Kohde sijaitsee n. 19,5 km Vihannin keskustasta kaakkoon Alpuan Lumimetsässä Lumimetsästä Karhunkankaalle johtavan Törminperäntien varrella ja Lumijärvestä n. 2,6 km etelä-lounaaseen. Noin 100 m Siirtolan talosta pohjoiseen on löytynyt kiviesine hiekasta n. 10 cm:n syvyydestä.

Löytöpaikka on entisille suolle raivatus tasaisen peltoaukeaman länsipuoleisessa lehtipuumetsikössä. Löytökohdan itäpuolella on Siirtolan talon perunapello. Pellon maa on lähes kivetöntä. Siirtolan talon emäntä kertoi, että pelto on raivattu 1950-luvulla. Alueelta oli löytynyt runsaasti puuta ja puun juurakoita.

Tasaisen ja suoperäisen maaston perusteella kohde on irtolöytöpaikka.

Kylä: Alpua

Löydöt: Vih. M 39

Diat: 37555-37556

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

60-61 NURMELA**KARTTA 20**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 08
 X 7146 10, Y 2565 66, Z 77,5 (talta)
 X 7146 18, Y 2565 64, Z 77,5 (poikkitalta)

Kohde sijaitsee n. 20 km Vihannin keskustasta itä-kaakkoon Alpuan Vilmingossa. Nurmelan tila sijaitsee n. 600 m kylätiestä itään pienellä mäellä peltojen keskellä. Tilan eteläpuoleinen peltoalue on kumpuilevaa, muissa ilmansuunnissa tilan pellot laskevat tasaisesti ympäröiville alueille. Päärakennuksesta n. 60 m koilliseen on löytynyt talta n. 40-50 cm:n syvyydestä ja n. 100 m pohjoiseen läheltä Luohuanojaa on löytynyt poikkitalta n. 1,5 m:n syvyydestä.

Taltojen löytöalueen pellot olivat tarkastushetkellä karjalaitumena ja viljelyksessä, joten vain maaston yleispiirteistä tehtiin huomioita. Talosta n. 100 m itä-kaakkoon laskevan mäen juurelle on raivattu entiseen suohon perunapello. Maaperä on multavaa ja kiviä ei esiinny juuri lainkaan. Pellossa oli jonkin verran lahonnutta luonnonpuuta. Peruna oli nostettu muutamassa penkissä eikä näissä tai muissa kohdin havaittu esihistoriallisen toiminnan indikaattoreita. Tilan omistaja Jorma Ollankerto kertoi, että tilan lähipelloista ei ole tullut esiin mitään, jonka voisi tulkita esihistorialliseen aikaan kuuluvaksi.

Alue on kuroutunut mantereeksi 80-77,5 metrin muinaisrantavaiheiden aikana. 77,5 metrin tilanteessa kohde on sijainnut suojaisessa merenlahdessa pienellä niemellä. Meren pinnan laskiessa 75 metrin tasolle meri oli vetäytynyt jo n. 600 metrin etäisyydelle. Paikalla ei ollut mahdollista tutkia avonaisia maapintoja, joilla asumiseen liittyvää toimintaa olisi todennäköisimmin ollut.

Kylä: Alpu
 Tila: 1:77
 Omistaja: Jorma Ollanketo, Vilmingontie 501 B, 86460 Alpu

Löydöt: Löydöt: KM 10473, Vih. M 263
 Diat: 37534-37535

Tutkimukset: Inv. 1964 A. Sarvas

62 PITKÄSAARI

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 03
 Ruutu 2550/2549?

Kohteen löydöt voivat liittyä Petäjaniemenmäen länsipuolella sijaitsevaan Pitkäsaaren kivikautiseen asuinpaikkaan (10), joka sijaitsee Vihannin keskustasta 4,5 km kaakkoon ja n. 350 m Vihanninjoesta koilliseen. Anja Sarvaksen inventointikertomuksessa mainitun kahden tasataltan, kourutaltan ja kiviesineen löytöpaikkatiedot eivät kuitenkaan ole yhdistettävissä kohteeseen 10.

Löydöt: KM 3505:25-26, 3182:1-2

63 ALAPERE, MATINAHO**KARTTA 6**

Kivikautinen löytöpaikka, III

PK 2434 03

X 7158 66, Y 2543 86, Z 95 (Matinahon torppa)

X 7158 46, Y 2543 54, Z 92,5 (Matinahon eteläpuolinen peltoalue)

Kohde sijaitsee n. 5,7 km Vihannin kirkosta luoteeseen ja n. 0,6 km Särkijärvestä pohjoiseen. Vuoden -94 inventoinnissa oli ilmennyt, että paikalla on ollut nk. Matinahon torppa ja Matinahon- nimisestä pellostä on löytynyt tasatalta. Tuolloin ei selvinnyt, onko Matinahon pelto ollut torpan viereinen niitty vai onko talta löytynyt Matinahosta n. 150 m etelään olevalta isommalta peltoalueelta. Paikkaa ei tuolloin tarkastettu maastossa.

Entinen Matinahon torpan paikka on pieni kuusivaltaisen metsän ympäröimä mäki. Paikalla on mm. heinää, maitohorsmaa ja polttaraisia sisältävä vankka aluskasvillisuus. Korkeimmalla kohdalla tien reunassa on torppaan kuuluneen muutamia metrejä halkaisijaltaan olevan rakennelman kiviperustukset jäljellä. Tältä kohtaa tien reunasta löytyi kvartsi, joka otettiin talteen. Kvartsi on voinut joutua paikalle kuitenkin, kun paikalle on tehty tietä. Matinaholle etelästä nousevan rinteeseen maalaji on hienojakoista hiekkaa.

Eteläpuoleinen isompi peltoalue sijaitsee Matinahon ja Markinkankaan väliin jäävässä alangossa. Pellon halki virtaa oja lännestä Latvalammelta itään Myllylammille päin. Pelto on raivattu suopohjalle. Pellolta etelään nousevassa rinteessä on talli ja vanha tilapäisessä käytössä oleva asuinrakennus. Tien itäpuoliset pellot olivat tarkastushetkellä pääosin hevoshakana ja tien länsipuoliset pellot heinäpeltoina. Maalaji on rakennusten kohdalla hiekkaa, mutta muuttuu jyrkkäräjäisesti etelään nousevassa rinteessä kivikkoiseksi moreeniksi. Noin 40-60 m tallista koilliseen löytyi muokatun pellon pinnasta retusoitu kvartsi, joka otettiin talteen.

Matinahon torpan paikka on 95-92,5 m m.p.y. Eteläpuoleinen peltoalue on alempana 90-92,5 m m.p.y. Molemmat paikat ovat kuroutuneet mantereeksi meren pinnan ollessa n. 92,5 m mpy. Alueen esihistoriallinen toiminta voi liittyä tässä vaiheessa muotoutuneeseen muinaisympäristöön.

Kylä: Vihanti

Tila: 1:58, 35:20

Omistaja: Erkki Taivainen, Kempele (35:20)

Löydöt: KM 30537:1-2, 3518:1

64 HAAPALA**KARTTA 6**

Kivikautinen löytöpaikka, III

PK 2434 03

X 7157 86-94, Y 2544 84-96, Z 82,5-85 (kourutaltan löytökohta)

Löytöpaikka sijaitsee n. 4,4 km Vihannin keskustasta luoteeseen Rantasenjärveen virtaavan Vihanninjoen jatko-ojassa Haapalan tilan koillispuolella. Oja virtaa rämeen halki, josta maasto kohoaa lounaispuoliselle pelolle. Ojan ylittävästä sillasta virtaa pitkin n. 50 ylöspäin on löytynyt n. 70 cm:n syvyydestä kourutaltoa. Mahdollisesti ojan lähettäviltä on löytynyt myös kaksi kivikirvestä.

Haapalan taloa ympäröiviltä vastakkaisilta rinteiltä on esihistorialliseen toimintaan viittavia havaintoja tai esinelöytöjä ja myös jatko-ojalle päin lounaasta laskevalla rinnepellolla esiintyy suhteellisen runsaasti kvartsia (ks. 15-16, 108). Sijaintikorkeuden perusteella alueen käyttö ajoittuu todennäköisimmin 87,5-85 metrin muinaisrantavaiheeseen, jolloin Haapalan taloa ympäröivä harjanne on sijainnut muinaislahden pohjukan länsirannalla.

Kylä: Vihanti
Tila: 36:29
Omistaja: Hulda Ilmarisen perikunta

Löydöt: KM 4278:1, 3540:2, Vih. M 1563
Diat: 37552-37554

65 YLI-SIMILA

KARTTA 6

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 03
Ruutu 2545/7158 ?

Pikku-Similän pellostä on löytynyt taltta. Kohdetta ei ole paikallistettu. Löytö on peräisin todennäköisimmin jostakin Similän talon entiseltä tai nykyiseltä peltoalueelta (ks. 13, 14).

Kylä: Vihanti

Löydöt: Vih. M 265
Diat: 37542-37543

66 ASUNMAA

KARTTA 5

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 02 ja 2434 05
X 7144 47-72, Y 2549 90-2550 06, Z 85-87,5

Asunmaan tila sijaitsee n. 9,9 km Vihannin keskustasta etelä-kaakkoon Ilveskorvessa Saarenpääntien varrella. Tilan Angeriaanpellostä on löytynyt tasataltta. Peltoa ei paikannettu tarkasti maastossa, mutta Mauno ja Veikko Asunmaan mukaan se sijaitsee Asunmaan talon eteläpuolisella peltoalueella Korvenkylään johtavan kylätien länsipuolella ja kuuluu nykyisin viereiseen Ollinsaaren tilaan.

Tarkastushetkellä kyseiset pellot olivat viljelyksessä. Noin 300 m Asunmaan talosta etelään pienellä mäellä sijaitsevan perunapellon pinnasta ei tehty havaintoja esihistoriallisesta materiaalista. Maalaji on pienikivistä hiekkamoreenia.

Asunmaa sijaitsee mäen töyräällä kivikautiseksi asuinympäristöksi soveltuvassa maastossa. Uuden päärakennuksen kaakkoispuolella laskevassa rinteessä heti tien vieressä olevan perunapellon pintaa käytiin läpi. Maalaji on multavaa hiekkaa. Pellostä löytyi kvartsi-iskos. Muut tilan lähipellot olivat tarkastushetkellä puitu viljasta ja vain

vanhan päärakennuksen pohjois-koillispuolisen pellon yläosassa oli paikoin avonaisia maapintoja, joissa ei esiintynyt kvartssia tai muuta esihistorialliseen toimintaan viittaavaa, mutta Mauno Asunmaa on ottanut kyseiseltä peltoalueelta löytyneen kvartsilohkareen talteen.

Kylä: Ilveskorpi

Tila: Asunmaa 14:21, Angeriaanpelto 14:8

Omistaja: Mauno ja Veikko Asunmaa, Saarenpääntie 108, 86360 Ilveskorpi (14:21)

Löydöt: KM 2411:1

67 NIEMELA	KARTTA 1
-------------------	-----------------

Kivikautinen löytöpaikka, III

PK 2434 01

X 7139 34, Y 2547 53, Z 87,5-90

Kohde sijaitsee n. 15 km Vihannin kirkosta etelään Kilpuasta Rakeenperälle johtavan tien itäpuolella ja heti Kilpuanojan pohjoispuolella. Niemelän talon pohjoispuolisesta Niemelä-nimisestä pellostä on löytynyt kourutaltoa.

Talon pohjoispuolelta alkavan viljapeltoalueen reunassa oli pieni kaista perunamaana. Peruna oli nostamatta ja varsikasvusto häytti havaintojen tekoja. Kohdalta ei löytynyt todisteita esihistoriallisesta toiminnasta. Maalaji on savipitoista. Maasto nousee paikalta itään oleville pelloille ja pohjoispuolisille pelloille maasto viettää loivasti. Etelään jokiuomalle maasto laskee jyrkemmin.

Niemelän talosta n. 200 m lounaaseen Rakeenperälle johtavan tien länsipuolella olevan talon kaakkoispuolinen perunapellon pintamaa tarkastettiin pikaisesti. Paikalta ei löytynyt merkkejä esihistoriallisesta toiminnasta.

Kylä: Kilpua

Tila: 9:5

Omistaja: Ari Rautio, Rakeenperäntie 31, 86350 Kilpua

Löydöt: KM 3512:2 kourutaltoa

68 RISTOLA, HAARALA	KARTTA 10
----------------------------	------------------

Kivikautinen löytöpaikka, III

PK 2434 04

X 7139 38, Y 2550 97, Y Z 85

Kohteesta on löytynyt tasatalta "Haaralan torpan pellostä" ja kirves ja tasatalta "Haaralan pellostä". Löytöpaikkoja ei varmuudella paikannettu maastossa. Haaralan niminen peltoalue löytyy kuitenkin merkittynä peruskartalle. Se sijaitsee Ristolanperällä n. 15,2 km Vihannin keskustasta eteläkaakkoon Ristolanperältä Vesalan ja Kuusikon taloihin jatkuvan kylätien varrella Piipsanjoen eteläpuolella. Pellon korkein alue oli

tarkastushetkellä viljelyksessä. Mäen korkeimmalla kohdalla olevista ladoista n. 100 m pohjoisluoteeseen on kohde 25.

Peltoalueen eteläpuolella on tien länsipuolella isohko hiekkakuoppa. Kuopan pohjoisosa on alueen korkeimmalla kohdalla, mistä maasto laskee jonkin verran luoteeseen pelloille sekä kaakkoon rämeelle. Kuopan länsipuolella on rämeeseen rajautuva pieni kostea metsikkö.

Hiekkakuopan lounaisreunan leikkauksesta löytyi neljä kvartssia, joista kaksi otettiin talteen. Leikkauksen B-horisontin maa oli paikoin tiivistä ja kovaa.

Kuopan länsipuoleisessa metsikössä on useita n. 1,5-2 m \emptyset olevaa pyöreähköä kuoppaa tai röykkiömäistä muodostelmaa. Yhden kuopan maannos tarkastettiin. Heti turpeen alla oli ruskea likaiselta vaikuttava hiekkakerros. E-horisontin puuttumisen perusteella jäänteet ovat nuoria, mihin viittaa myös mm. heinää sisältävä pintakasvillisuus. Myös hiekkakuopalle kääntyvän tien kohdalla tien toisella puolella on n. 3 x 2 m laaja ja n. 0,5 m syvä painanne. Kohdalta on voitu ottaa joskus maata.

Kylä: Iveskorpi
Tila: 12:3

Löydöt: KM 30538:1-2, 3518:2, 3505:21-22

69 LATTULA

KARTTA 14

Kivikautinen asuinpaikka, II
PK 2434 05
X 7140 58-70, Y 2550 59-74, Z 85-90

Lattulan autiotila sijaitsee Vihannin keskustasta n. 14,1-14,2 km eteläkaakkoon Ristolanperältä pohjoiseen jatkuvan tien päässä ja n. 200-300 m Vihanninjoesta länteen. Vielä paikalla olevat tilarakennukset sijaitsevat mäenharjanteella, jota ympäröivät pääosin viljelyksessä olevat pellot, ja jotka laskevat pohjoiseen, etelään ja jyrkimmin itään. Pihalle johtavan tien pohjoispuolella sijaitsevien tilarakennusten länsi- ja luoteispuoliset pellot ovat nuorta koivua kasvavaa pakettipeltoa. Lattulan talon nk. Tahkosaaren torpan pellostä on löytynyt taltta. Kyseistä peltoa ei paikallistettu maastossa, mutta vanhasta päärakennuksesta itään ja lounaaseen n. 50-80 m:n säteellä kynnöksellä olleen ja kahden tilarakennusten lähistöllä sijaitsevan muokatun pellon pintamaa tarkastettiin.

Kvartseja alkoi esiintyä välittömästi päärakennuksen ja päärakennuksen lounaispuolella olevan riihen eteläpuolella. Havaintoja tehtiin koko kynnösalueelta. Runsaimmin niitä esiintyy pellon yläosassa entisen päärakennuksen lähetyvillä. Peltoalueelta havaittiin kvartsi-iskoksia, kvartsiiraaka-ainekappaleita ja kvartsiittia. Maa sisältää melko runsaasti kiviä mm. amfiboliittia. Kynnetyn alueen alaosaan maalaji muuttuu savipitoiseksi. Piha-alueen auki olleista maankohdista maalaji todettiin karkeahkoksi hiekaksi.

Noin 100 m lounaassa Lattulaan johtavan tien länsipuolella sijaitsevan tasaisen peltoalueen itäreunassa esiintyi muutama kvartsi. Myös tästä pellostä havaittiin amfiboliittia. Itäreunassa oli jonkin verran lahonneen luonnon puun kappaleita. Toinen auki ollut peltoalue on n. 150 m ennen Lattulan taloa tien itäpuolella pienen metsäsaarekkeen eteläpuolella. Alueella ei havaittu kvartssia tai muuta esihistoriallista toimintaa indikoivaa.

Paikka on liittynyt mantereeseen meren pinnan ollessa n. 87,5 m mpy. Maankohoamisen perusteella arvioiden paikka on sijainnut meren rannassa, kun meren pinta on ollut noin 87,5-82,5 m mpy.

Kylä: Ilveskorpi
Tila: 12:10

Löydöt: KM 30539, 3518: 3

70 SARVIKOSKI	KARTTA 5, 12
----------------------	---------------------

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 05
Ruutu 7144-45/2550 ?

Läheltä Asunmaan taloa on Vihanninjoen perkkauksessa löytynyt vuonna -50 tasatalta. Esine löytyi n. 3 metrin päästä tuolloisesta rantapenkereestä n. 1,6-1,7 m paksun turvekerroksen alta. Kohtaa ei ole paikallistettu, mutta löytöalueen voi väljästi määritellä, sillä n. 9,9 km Vihannin keskustasta etelä-kaakkoon ja n. 800 m Vihanninjoesta länteen sijaitsee Asunmaan tila, johon löytötiedoissa todennäköisesti viitataan (Asunmaan talon sijainti ks. tarkemmin kohde 66). Sarvikoski-nimiseltä paikalta on jokea perattaessa otettu talteen myös poikkikirves, kourutalta ja tasatalta. Näitäkään löytöjä ei ole paikallistettu, mutta ne ovat mahdollisesti löytyneet jostakin ensin mainitun taltan löytöalueen lähistöltä.

Kylä: Ilveskorpi

Löydöt: KM 12454, 10992:1-3

71 (= 90) ALATALO	KARTTA 1
--------------------------	-----------------

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 01
X 7139 08, Y 2547, 88, Z 82,5-87,5

Kohde sijaitsee Kilpuassa n. 15,3 km Vihannin keskustasta etelään Kilpuasta Oulaisiin johtavan maantien eteläpuolella ja n. 360 m ennen Kilpuasta Rakeenperälle kääntyvää tienhaaraa. Alatalon länsi-eteläpuolitse virtaa Kilpuanoja, joka yhtyy 650 metrin etäisyydellä itäkaakossa isompaan Piipsanjokeen. Maa laskee pohjoisesta loivasti Alatalolle päin. Maantien toisella puolella Alatalosta luoteeseen ja pohjoiseen on kumpuilevaa peltoaluetta. Alatalon pellostä on löytynyt taltta ja noin 150 m talosta pohjoisluoteeseen tien toiselta puolelta taltan katkelma. Kohteeseen liittyy myös kourutalta- ja hiottu liuskekappalelöytö. Tarkemmat tiedot löytökohdista puuttuvat.

Talon lähipellot etelään joelle päin ja koilliseen olivat pakettipeltoina. Tien toiselta puolelta löytyneen taltan löytöalue oli tarkastushetkellä laitumena. Kilpuanojen eteläpuoleisella rantatörmällä n. 130-200 m Alatalosta länsi-luoteeseen on kohde 27, josta on löytynyt kvartseja ja pii-iskos.

Kylä: Kilpua
Tila: 7:3
Omistaja: Perikunnan omistuksessa

Löydöt: KM 17839:1-2, Vih. M 27, 35

72 VERKASALO	KARTTA 14
---------------------	------------------

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 05
X 7143 05, Y 2550 94, Z 85-90

Verkasalon tila sijaitsee n. 11,8 km Vihannin keskustasta etelä-kaakkoon Verkaperällä Lehtosaaren tilalle johtavan kylätien länsipuolella ja n. 500 m Vihanninjoesta itään. Paikka on peltojen ympäröimä mäenharjanne, josta maasto laskee etelään, pohjoiseen sekä länteen Vihanninjoelle päin. Länsipuolella virtaavan Vihanninjoen pohjalta on löytynyt kivikirves joenperkkauksessa.

Paikan topografia sopii kivikautiseksi toimintaympäristöksi ja siten tilan lähimaasto tarkastettiin. Päärakennuksesta länteen laskevalta rinteeltä tilarakennusten takaa löytyi yksi kvartsi ja päärakennuksesta koilliseen tien vieressä sijaitsevan kynnöspellon pinnasta muutama kvartsi. Alueen maalaji on kivikkoista. Muilla tilaa ympäröivillä peltoalueilla ei ollut avoimia maapintoja.

Tilan omistaja Lauri Karttunen kertoi, että hänen tiedoissa ei ole mahdollisia kivikautisia löytöjä lähipelloilta, jotka ovat nykyisin vuokraviljelyksessä. Noin 100 m päärakennuksesta luoteeseen on löytynyt Nikolai II:n aikaisia rahoja.

Kylä: Ilveskorpi
Tila: 6:18
Omistaja: Lauri Karttunen, Verkasalontie 20, 86360 Ilveskorpi

Löydöt: Vih. M 267 kivikirves

73 ALPUANJARVEN RANTA	KARTTA 13, 15
------------------------------	----------------------

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 05

Kuivattu Alpuanjärvi sijaitsee Vihannin keskustasta n. 14 km kaakkoon Alpuan kylän keskustan eteläpuolella. Kohteen tasatalta on löytynyt Alpuanjärven rannasta kuoppaa kaivettaessa. Tarkemmat tiedot löytökohdasta puuttuvat. Järven entinen rantapenger on n. 85 m mpy.

Järven rannoilla on useita löytöpaikkoja, joiden löydöt ovat pääasiallisesti talttoja (52, 53, 74, 78, 79, 81, 85). Vesijätön alueelta on löydetty Sär-2-keramiikaksi luokiteltu astiankappale ja varhaismetallikaudelle ajoitettu yksipuinen ruuhi, kohde 85 (ks. ajoituksesta M. Huurre, *Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin esihistoria*, s. 250, 296).

Kylä: Alpu
Löydöt: PPM 997 tasatalta

74 MAARALA, RAPAKKO**KARTTA 15**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 05
 X 7144 02, Y 2559 96, Z 87,5-90

Kohde sijaitsee n. 16,2 km Vihannin keskustasta kaakkoon Alpuasta Lumimetsään johtavan maantien varrella Lumijärven ja kuivatun Alpuanjärven välissä. Maaralan Rapakon torpan pellostä on löytynyt tasataltta. Kyseinen torppa on sijainnut etelään nousevan kivikkoisen Rapakonkankaan pohjoisrinteen juurella. Paikalla on vielä torpan perustuksia jäljellä välittömästi maantien länsipuolella. Torpan paikan pohjoispuolella on viljelyksessä olevia peltoja. Taltan tarkka löytökohta ei ole tiedossa, mutta todennäköisesti se on jossakin lähialueen pellolla.

Paikka on lähellä entistä Alpuanjärveä, jonka rannoilta on tiedossa useita muita kivikautisia löytöpaikkoja (52, 53, 73, 78, 79, 81).

Kylä: Alpu

Löydöt: KM 3186:4

75 KUORILEHTO**KARTTA 21**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 08
 X 7141 35, Y 2561 59, X 97,5-100

Löytöpaikka sijaitsee n. 13,7 km Vihannin keskustasta etelä-kaakkoon ja Lumijärvestä n. 1,6 km etelään Törmiperäntieltä Lumijärvelle johtavan ajotien varrella. Kuorilehdon talo sijaitsee pienellä mäellä, josta maasto laskee loivasti ympäröiville pelloille. Kohteesta on löytynyt tasataltta talon lähipellosta. Tarkempi löytökohta ei ole tiedossa. Tarkastushetkellä lähipellot olivat pääosin laitumena ja osin viljelyksessä. Paikalla tehtiin vain yleishuomioita topografiasta.

Alue on kuroutunut kiinni mantereeseen muinaismeren ollessa 87,5 m mpy. 95-92,5 metrin tilanteessa paikka on sijainnut pohjoiseen työntyvän merenlahden itärannalla.

Kylä:Alpu
 Tila: 23:8

Löydöt: KM 3505:8

76 PYÖRALA**KARTTA 19**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 08
 X 7148 38, Y 2560 38, Z 75-80

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 14,3 km itä-kaakkoon Alpuan Aholanperällä. Pyörälän tila on pienehkön mäen pohjoisrinteellä. Mäen korkeimmalla alueella ja rinteillä on peltoja. Talon pellosta on löytynyt tasataltta, jonka tarkempi löytökohta ei ole tiedossa.

Tilan pihaan johtavan tien länsipuolella heti tien vieressä rinteiden juurella olevan perunapellon maasta ei löytynyt esihistorialliseen aktiviteettiin viittaavaa. Muut tilan lähipellot olivat laitumena ja viljelyksessä, joten avoimia maapintoja ei ollut mahdollista muualla tarkastaa. Talon vanhan isännän kertomusta tulkiten pelloista ei ole tullut esiin kiviesineiksi tulkittavia artefakteja tai muuta esihistoriallista materiaalia.

Kylä: Alpu

Löydöt: 3505:17 tasataltta

77 HAKKILA, ISO-VILMINKO**KARTTA 20**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 08
 X 7146 22, Y 2564 60, Z 80-85

Kohde sijaitsee n. 19,5 km Vihannin keskustasta itä-kaakkoon Alpuan Vilmingossa Vilmingon kylätien varrella. Iso-Vilmingon talo sijaitsee kivikkoisella moreeniharjanteella, mistä maasto laskee jyrkästi itärinteen viljapelloille. Rinteessä esiintyy kookkaita siirtolohkareita ja kiviä on kerätty myös peltoröykkiöiksi. Etelä-pohjoissuunilla kasvaa kuusivaltainen metsä. Paikkaan liittyy kaksi tasatalttalöytöä, joiden löytökohdat eivät ole tiedossa.

Pihapiiriin itäpuolisen pienen perunamaan pinnasta ei havaittu esihistoriallista materiaalia. Tilan omistajalla Arne Levänaholla ei ollut tietoa talttalöydöistä eikä hän ole havainnut lähimaastossa mitään muinaiseen toimintaan viittaavaa.

Meren pinnan tason ollessa n. 80 m mpy. harjanne on sijainnut koilliseen työntyvällä niemennokalla, jonka pohjoispuolelle on muodostunut saaristoa. Topografian perusteella alueen käyttö ajoittuisi todennäköisimmin tähän rantavaiheeseen.

Kylä: Alpu

Tila: 2:41

Omistaja: Arne Levänaho, Vilmingontie, 86460 Alpu

Löydöt: KM 3505: 18-19 kaksi tasataltta

78 MÄNTYNIEMI**KARTTA 15**

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 05
 X 7142 65-80, Y 2558 75-90, Z 95

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 16,2 km kaakkoon Alpuan Mäntyniemenperällä kuivatun Alpuanjärven etelärannalla. Järven rannoilta tunnetaan useita kivikautisia löytöpaikkoja (52, 53, 73, 74, 79, 81). Mäntyniemi sijaitsee maantien pohjoispuolella ja Koivukankaan taloon johtavan tien itäpuolella. Talon pellostä on löytynyt tasataltta. Mäntyniemen paikan omistaja Hannes Mäntyniemi kertoi, että nykyinen Mäntyniemen talo on rakennettu n. 20 vuotta sitten ja tilan päärakennus on alunperin sijainnut nykyisen Koivukankaan pihapiirin etelälaidalla n. 100 m nykyisestä Mäntyniemestä koilliseen.

Koivukankaan taloa ympäröivät pellot, jotka olivat tarkastushetkellä pääosin ohralla. Maasto viettää paikalta lounaaseen. Talon itäpuolisen perunapellon pintamaassa esiintyi muutamia kvartsi-iskoksia ja -lohkoja. Maalaji on melko vähäkivistä. Peruna oli nostamatta ja tarkastus siten puutteellinen.

Nykyisen Mäntyniemen talon eteläpuolella sijaitsee Mäntyniemestä erotettu Mäntyharjun palsta heti maantien pohjoispuolella idästä loivasti laskevalla maaston kohdalla. Talon pihapiirin länsilaidan peruna- ja kasvimaan ja talon pohjoispuolisen pienen peruna- ja kasvimaan pintamaasta havaittiin useita kvartseja, kvartsi-iskoksia, kvartsiittia ja kaksi vihreäliuskeiskosta. Maalaji on hiekkapitoista ja kivisempää kuin Koivukankaan ylempänä sijaitsevalla peltoalueella. Talon pohjoispuolella sijaitsevan pellon ja talon välissä oli oja, jonka leikkauksen pohjassa pystyi havaitsemaan maalajin vaihtuvan savipitoiseksi. Kuivatusta Alpuanjärvestä johtuen maaperä on alueella yleisesti kosteaa.

Kylä: Alpu
 Tilat: Mäntyniemi 4:108, om. Hannes Mäntyniemi, 86460 Alpu
 Mäntyharju, om. Väinö Harju, 86460 Alpu
 Koivukangas 4:109, om. Erkki Äijälä, 86460 Alpu

Löydöt: KM 3505: 20 tasataltta

79 PIRTISAARI**KARTTA 13**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 05
 X 7146 40, Y 2557 92, Z 85-87,5

Pirttisaaren talo sijaitsee Vihannin keskustasta n. 13 km kaakkoon Alpuassa kuivatun Alpuanjärven luoteisrannalla Alpuasta Korvenkylään johtavan Alpuantien varrella. Paikka on kivikkoinen mäki, josta maasto laskee ympäröiville alueille. Valtapuu on kuusi. Lähialueilla koillisesta länteen on suoperäiseen maastoon raivattuja peltoja, jotka ovat pääosin pakettipeltoina. Talon lounaispuoleiseen alankoon on viimeaikoina raivattu uutta peltoa vetiselle suopohjalle. Vuonna 1947 silloisen Pirttisaaren päärakennuksen läheltä löytyi mahdolliseksi taltan katkelmaksi tulkittu kiviesine. Pirttisaaren vanhan päärakennuksen paikka ei selvennyt inventoinnissa, mutta

Meinanderin raportista päätellen se ei ole sijainnut kovin kaukana nykyisestä Pirttisaaren talosta.

Talosta etelään olevan rinteiden paikoin avonaisissa maapinnoissa ei esiintynyt esihistorialliseen aktiviteettiin viittaavia ilmiöitä. Talon kaakkoispuolella on tasainen maalue, jossa aluskasvillisuutena esiintyy mm. saniaista. Alueella on joitakin siirtolohkareita. Tasankoa rajaa etelään ja koilliseen laskevan harjanteen reunalla oleva yhtenäinen useampia kymmeniä metrejä pitkä kivivalli. Tasainen alue voi olla entistä peltoa ja vallin kivet peräisin pellostä.

Entisen Alpuanjärven rannoilla on useita muita löytöpaikkoja (52, 53, 73, 74, 81, 85). Järven vesijätön alueelta on löydetty Sär-2-keramiikkaksi luokiteltu astiankappale ja varhaismetallikaudelle ajoitettu yksipuinen ruuhi, kohde 85 (ks. ajoituksesta M. Huurre, *Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin esihistoria*, s. 250, 296).

Kylä: Alpuu

Löydöt: KM 11752

80 SAARI

KARTTA 11

Kivikautinen löytöpaikka, III

PK 2434 04

X 7138 04, Y 2557 16, Z 90-92,5

Alpuassa olevan Saari-nimisen talon pellostä on löytynyt kiviesine. Talon sijainti ei ollut tiedossa, mutta peruskartalle on merkitty Saari-niminen talo, joka sijaitsee n. 19 km Vihannin keskusta etelä-kaakkoon Alpuan Navettaperällä ja n. 1,2 km Piipsanjoesta etelään Jokivarresta Navettaperälle johtavan kylätien länsipuolella. Paikka sijaitsee vain hieman ympäristöstään kohoavalla mäen töyräällä, ympärillä on metsää ja nuorta koivua kasvavia pakettipeltoja.

Pihapiirin etelälaidalla sijaitsevan aitan länsipuolella oli tarkastushetkellä rakennustyöt käynnissä ja ympärillä oli maan pintaa auki. Kohdalta ei todettu mitään esihistorialliseen toimintaan viittaavaa. Maalaji on hietaa, mutta hieman alempana etelään laskevalla pellolla maa muuttuu savimaiseksi, minkä pystyi toteamaan rakennustöihin liittyvän ojakaivannon leikkauksesta. Leikkauksessa oli lahonneita luonnon puun kappaleita. Välittömästi talon itäpuolisen perunamaan pinnasta ei löytynyt merkkejä esihistoriallisesta toiminnasta.

Kylä: Alpuu

Tila: 32:2

Omistaja: Ari Mustakangas ja Aira Pirkola, Navettakankaantie 217, 86470 Lumimetsä

Löydöt: KM 16472 kiviesine

81 ALPUANJÄRVEN POHJOISRANTA**KARTTA 13**

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 05

Alpuanjärven pohjoisranta sijaitsee Vihannin keskustasta n. 13-14 km kaakkoon. Kohteesta on löytynyt talta järven pohjoisrannalta savimaasta. Tarkemmat tiedot löytöpaikasta puuttuvat.

Järven rannoilla on useita kivikautisia löytöpaikkoja (52, 73, 74, 78, 79).

Kylä: Alpu

Löydöt: Vih. M 26
Diat: 37538-37539

82 KALLIO (UUSITALO)**KARTTA 15**

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 05 ja 2434 08
X 7140 01, Y 2560 01, Z 92,5

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 19 km kaakkoon Alpuan Lumimetsässä Lumijärvestä n. 3,4 km lounaaseen ja Lumimetsästä Oulaisiin johtavan tien varrella. Uusitalon paikka on nykyisin autiona. Ympäristössä on viljeltyjä peltoja. Maasto nousee paikalta loivasti itään ja laskee länteen pelloille ja metsänreunaan. Talon kohdalta on löytynyt kiviesine, jonka tarkka löytökohtatieto puuttuu.

Noin 30 m entisestä päärakennuksesta länsi-luoteeseen traktorin pyörien rikkomasta kohdasta löytyi muutama kvartsi, jotka otettiin talteen.

Lähialueella on kolme muuta kivikautista kohdetta (83, 95, 96).

Kylä: Alpu
Tila: 22:41

Löydöt: KM 30540:1-2, Vih. M 32

83 VÄLIAHO**KARTTA 21**

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 08
X 7140 31, Y 2560 18, Z 92,5

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 19 km etelä-kaakkoon Lumimetsästä Ojalanperälle ja Oulaisiin johtavan maantien varrella. Paikka sijaitsee etelään viettävällä paikalla peltojen keskellä. Hieman pohjoisempana kohoaa metsää kasvava rinne kyläkoululle päin. Väliahon pellostä on löytynyt kourutaltoa, jonka tarkempi löytökohta ei ole tiedossa. Myöskään Väliahon tilan omistajalla Tauno Lumijärvellä ei ollut tietoa siitä, mistä kourutaltoa on löytynyt.

Väliahon talon pohjoispuolella tien reunassa oleva pelto oli muokattu. Pinnasta löytyi muutama luontaiseksi tulkittu kvartsi. Talon itä-kaakkoispuolisesta perunamaasta peruna oli nostamatta, ja runsas varsikasvusto häytti havaintojen tekoa. Pinnasta havaittiin muutama kvartsi, joissa ei ollut varmoja iskujälkiä. Maalaji on vähäkivistä hiekkamultaa. Perunapellon länsipuoleisen ohrasta puidun peltokaistaleen pinnassa oli siellä täällä avoimia maapintoja, joista ei havaittu kvartseja tai muita esihistoriallisen toiminnan indikaattoreita.

Kylä: Alpuu
Tila: 21:2
Omistaja: Tauno Lumijärvi, 86470 Lumimetsä

Löydöt: Vih. M 34 kourutaltoa

84 KASKI	KARTTA 21
-----------------	------------------

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 08
X 7142 18, Y 2561 97, Z 97,5-100

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 19 km kaakkoon Alpuassa ja Lumijärvestä n. 800 m etelään. Paikalta on löytynyt kiviesine "Kasken pellostä". Tarkempi löytökohta ei ole tiedossa. Kohde on metsien keskellä olevaa tasaista peltoaluetta, joka on pääosin koivua ja pajuja kasvavaa pakettipeltoa. Peltoalueen eteläosassa oli pienehkö alue riistapeltona.

Kylä: Alpuu
Tila: 26:34
Omistaja: Valtio

Löydöt: Vih. M 1637 kiviesine

85 ALPUANJÄRVEN VESIJÄTTÖALUE	KARTTA 13
--------------------------------------	------------------

Metallikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 05

Kuivattu Alpuanjärvi sijaitsee n. 14 km Vihannin keskustasta kaakkoon Alpuan kyläkeskustan eteläpuolella.

Sär-2-keramiikaksi luokitellun astiakappaleen löytöpaikka voidaan määrittää C.F. Meinanderin tarkastusraportin perusteella jokseenkin järven vesijätön halki virtaavan Järviojan I. Alpuanojan ja sen länsipuolella sijaitsevan Pirttisaaren talon väliselle peltoalueelle. Keramiikkalöydön läheltä on löytynyt varhaismetallikaudelle ajoitettu yksipuinen ruuhi (M. Huurre, *Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin esihistoria*, s. 250, 296). Lähistöltä on mahdollisesti löytynyt pronssinen solki, jonka mainitaan kadonneen. Esineestä ei ole luettelointitietoja.

Järven rannoilla on useampia kivikautisia löytöpaikkoja, joita kaikkia ei ole voitu paikallistaa (52, 53, 73, 74, 78, 79, 81). Tiedossa olevat löytöpaikat ovat pääosin järven pohjoisrannalla ja löydöt talttoja.

Kylä: Alpua

Löydöt: KM 11239

Tutkimukset: Tark. 1947 C.F Meinander

86 LUMIJARVEN N-RANTA

KARTTA 21

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 08
X 7143-44, Y 2562

Katso 89.

Löydöt: KM 1534:1

87 TAVASKANLAMMINSAARI (KUOPPASAARI)

KARTTA 9

PK 2434 03
X 7150 39, Y 2548 29, Z 85

Kohteeseen liittyvät löydöt on toimitettu kansallismuseon kokoelmiin 1890-luvun lopulla ja ne osoittautuivat pääosin väärennöksiksi. Väärennetyt esineet valmisti vihantilainen talokas - niinkutsuttu "Helpurin Heikki", joka on jäänyt suomalaisen arkeologian tutkimushistoriaan ainoana tämän mittakaavan kivikautisten esineiden väärennösten suorittajana. Joukossa on myös aitoja esineitä ja muita löytöjä, jotka Helpurin Heikki otti talteen mitä ilmeisimmin jostakin tuolloin hänen tuntemastaan aidosta kivikautisesta kohteesta (väärennöksiä liittyy myös kohteeseen 9 ja 88).

Hj. Appelgren suoritti vuonna 1899 Tavaskanlamminsaarella jopa kaivauksia Helpurin Heikin "löydösten" johdosta. Kyseinen paikka on vain joitakin kymmeniä metrejä halkaisijaltaan oleva pieni kumpu suoperäisen maaston keskellä. Kummun alue on täynnä vanhoja useita metrejä halkaisijoiltaan olevia maanottokuoppia (,jotka ovat syntyneet jo ennen Appelgrenin kaivauksia).

Kylä: Vihanti

Tila: 13:54

Omistaja: Väinö Saurialan perikunta

Tutkimukset: Tark.1898 Hj. Appelgren

Kaiv. 1899 Hj. Appelgren

Tark. 1968 O. Keskitalo

Löydöt: KM 3760:1-5, 3639:1-2, 3565:1-21, 3505:9-15

88 PIRTTISAARI**KARTTA 9**

PK 2434 03
X 7150 68, Y 2548 55, Y 85

Pirttisaaren kohteeseen liittyy vihantilaisen niinkutsutun Helpurin Heikin valmistamia kivistä esineväärennöksiä. Hänen tekemiään väärennöksiä liittyy myös kohteeseen 9 ja 87. Ainutlaatuinen huijaus arkeologian tutkimushistoriassa tapahtui 1890-luvun lopussa.

Kylä: Vihanti
Tila: 13:54
Omistaja: Väinö Saurialan perikunta

Löydöt: KM 3608:25-33

Tutkimukset: Kaiv. 1899 Hj. Appelgren

89 LUMIJÄRVEN N- JA E-RANTA (ks. 86)**KARTTA 21**

Kivikautinen löytöpaikka, III
PK 2434 08
Ruutu X 7143-44, Y 2562

Lumijärvi sijaitsee Vihannin keskustasta n. 11,5 km etelä-kaakkoon. Järven pohjois-itärannalta on useita esinelöytöjä, muunmuassa tuuran teräkatkelma ja eri tyyppisiä talttoja. Esineiden löytökohdat eivät ole tiedossa, mutta todennäköisesti ainakin jotkin artefaktit voivat liittyä Lumijärven koillisrannan kivikautiseen asuinpaikkaan, joka sijaitsee Vesijärven tilan lounaispuolisella järvelle viettävällä pellolla jatkuen kaakkoon Lumijärven tilan eteläpuoliselle pellolle (ks. 32 ja 97). Asuinpaikkalöytöihin kuuluu kvartseja sekä neljä talttaa ja kiviesine, jota ei ole typologisoitu.

Järven pohjois-itärannalla on taloja sekä niihin liittyviä järven rantaan viettäviä peltoja. Tarkastushetkellä Vesijärven ja Lumijärven kohteen pellot olivat pääosin laitumena, vilja- ja heinäpeltoina, joten avonaisia maapintoja ei ollut mahdollista tutkia.

Myös Vesijärven ja Lumijärven tiloista etelään jatkuvan peltoalueen kaikki auki olleet maapinnat käytiin läpi. Vesijärven tilan perunapello sijaitsee n. 450 m talosta kaakkoon viljapellossa. Peruna oli nostettu vain pienellä alueella eikä tällä kohtaa tai muualla pellossa havaittu kvartseja tai muuta esihistoriallista materiaalia. Sitä ei havaittu myöskään pohjoispuolisen Takapellon päärakennuksesta n. 50 m länteen sijaitsevan perunamaan pintakerroksesta. Maa on alueella vähäkivistä.

Järven pohjoisrannalle on uusia omakotitaloja, jotka sijaitsevat vain muutamien kymmenien metrien etäisyydellä rannasta. Vesijärven talosta n. 250 m luoteeseen sijaitsevan pellon pinnasta ei havaittu esihistorialliseen toimintaan viittaavaa. Pohjoisrannalla ei ollut muita avoimia maapintoja.

Itärannalla olevista tiloista itään olevalla metsäalueella maalaji muuttuu. Noin 200 m Takapellon talosta itään Pulkkilaan johtavan tien varrella on iso hiekkakuoppa. Maalaji on tällä alueella soramaista.

Järvestä on nostettu järvimalmia tiettävästi ainakin historiallisella ajalla. Lumijärven luoteisrannalla on historiallisen ajan raudanvalmistuspaikka, joka tarkastettiin. Takapellon tilan omistaja Risto Häkkilä kertoi, että yksi raudanvalmistuspaikka olisi myös

Lumijärvestä n. kolme kilometriä itään Haisunperällä. Raudanvalmistukseen liittyvään toimintaan viittaa myös Lumijärvestä kaakkoon virtaava ns. Ruosteoja.

Risto Häkkilä kertoi havainneensa lähellä taloa ja nykyisestä rannasta n. 180 m itään peltoalueelle kaivamassaan ojassa tummemman yhtenäisen kerrostuman. Kerrostuma liittyy ehkä järven veden pinnan korkeuden vaihteluihin.

Topografian, alueen maalajikoostumusten sekä esinelöytöjen tai muiden asuinpaikkaindikaattoreiden perusteella muinainen asutus ja toiminta on keskittynyt nykyisten tilarakennusten korkeudelle ja jonkin verran niistä alemmaksi rantaan päin.

Kylä: Alpua

Löydöt: KM 1233: 1-19, Vih. M 1746

Diat: 37526-37527

90 (= 71) ALATALO

KARTTA 1

Ks. 71.

91 (= 6) TILUKSENPAÄ (TILUS)

KARTTA 6

Ks. 6.

92 KESALA

KARTTA 18

Kivikautinen asuinpaikka ?, II

PK 2434 07

X 7138 22, Y 2563 68, Z 100

Kohde sijaitsee n. 23 km Vihannin keskustasta kaakkoon Lumimetsän Törminperällä Piipsanjoen pohjoisranta-örmällä. Talon välittömässä läheisyydessä sijaitsevat pellot ovat viljelemättömiä ja hieman etäämpänä pohjoiseen päin on tasaista viljapelloa. Talon eteläpuolella jokeen laskeva pieni rinne on nurmena. Noin 25 m päärakennuksesta itään on löytynyt tasataltta ja n. 20 länteen taltan katkelma. Vuonna -79 kohteen tarkastuksessa ei havaittu kvartsia tai muita todisteita asuinpaikasta. Tuolloin oli ilmennyt, että lähistöltä olisi löytynyt muitakin kiviesineitä, mutta ne olisivat kadonneet.

Taltan katkelman löytöalue oli pakettipeltona ja talon itäpuolella taltan löytöalueella oli pienehkö umpeenkasvanut kasvimaata pakettipellon keskellä. Alueesta tehtiin vain yleistopografisia huomioita. Paikka on ollut 100 metrin muinaisranta-örmän aikana n. 20-100 m leveän ja n. 1 km:n pituisen kaakkoon pistävän merenlahden pohjoisrannalla.

Kylä: Alpua

Tila: 30:5, 30:6

Löydöt: KM 20096 (=Vih. M 2405), 20093 (=Vih. M 2331)

Tutkimukset: Tark. 1979 P. Purhonen

93 OLLINSAARI, KIVINIEMI

KARTTA 9

Kivikautinen löytöpaikka, III

PK 2434 03

X 7152 96, Y 2547 62, Z 85

Löytöpaikka sijaitsee Vihannin kirkosta n. 1,4 km etelä-lounaaseen itäpuolisen rautatien ja lännessä n. 200 metrin etäisyydellä virtaavan Vihanninjoen välissä. Kohde on pieni mäki peltojen keskellä. Kiviniemen talon takana oleva pelttotilkku sekä muut lähialueen pellot ovat pakettipeltoja. Talo ei ole vakituksessa asuinkäytössä. Kohteesta on löytynyt poikkiteräinen tasataltta.

Paikka on ollut pieni luoto 85 metrin muinaisrantavaiheessa n. 10 km pitkässä pohjois-luoteeseen pistävässä merenlahdessa. 85-82,5 metrin rantavaiheiden välillä maata on paljastunut laajoilta alueilta ja kyseinen merenlahti on muuttunut mantereeksi. Kohde on tällöin sijainnut merestä useiden kilometrin päässä.

Kylä: Vihanti

Tila: 39:23

Löydöt: KM 20094 (Vih. M 2365?)

94 UUSI KANSAKOULU

KARTTA 13

Kivikautinen löytöpaikka, III

PK 2434 05

X 7148 33, Y 2559 31, Z 80

Löytöpaikka sijaitsee Vihannin keskustasta n. 13,1 km kaakkoon Alpuassa ja Alpuasta Paavolaan johtavan Luohuantien itäpuolella. Kohde on kivikkoinen länneistä kohoava harjanne, jonka korkeimmalla kohdalla sijaitsee koulu. Ympäröivillä alueilla on peltoa. Paikalta on löytynyt vihreänharmaasta sädekiviliuskeesta valmistettu tuura, jonka tarkemmat löytötiedot puuttuvat.

Paikalla tehtiin vain yleishavaintoja maaston piirteistä. Kohteen lähistöllä ei ollut avonaisia maapintoja. Alue on sijainnut merenrannassa, kun muinaismeren pinta on ollut n. 80-77,5 m mpy. Noin kilometri pohjois-koilliseen on Klementin kivikautinen asuinpaikka (54-57).

Kylä: Alpu

Löydöt: KM 20095

95 YYPPI (YYPÄNAHO)**KARTTA 18**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 07
 X 7139 56, Y 2560 16, Z 90

Löytöpaikka sijaitsee Vihannin keskustasta n. 19,4 km kaakkoon Alpuan Lumimetsässä Alpuasta Oulaisiin ja Ojalanperälle johtavan maantien itäpuolella ja eteläpuolella virtaavasta Piipsanjoesta n. 300 m pohjoiseen. Kohde sijaitsee pienellä mäenharjanteella, mistä maasto laskee loivasti ympäröiville peltoalueille. Yypänahon pihapiirissä olevan aitan itäpuolella olevasta pellostä on löytynyt poikkiteräinen tasataltta. Vuoden -79 tarkastuksessa paikalta ei todettu kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavaa.

Löytöalue ja myös muut tilan lähipellot olivat tarkastushetkellä pääosin karjalaitumena. Pihapiirin etelälaidalla olevan navetan länsipuolella tien vieressä sijaitsevan perunapellon maasta ei löytynyt viitteitä esihistoriallisesta toimintapaikasta. Rehevän varsikasvuston vuoksi tarkastus oli tosin puutteellinen. Maasto jatkuu pellostä tasaisena länteen tien toisella puolella olevalle peltoaukeamalle. Tilan omistajat Eino ja Kyllikki Lumiaho kertoivat, että he eivät ole havainneet talon lähimaastossa mahdollisia esihistoriallisia esineitä tai muuta kivikautiseen asumiseen viittaavaa.

Kylä: Alpua

Tila: 13:29

Omistajat: Eino ja Kyllikki Lumiaho, 86470 Lumimetsä

Löydöt: KM 20097 (= Vih. M 2449)

Tutkimukset: Tark. 1979 P. Purhonen

96 UUTELA**KARTTA 21**

Kivikautinen asuinpaikka ?, II
 PK 2434 08
 X 7140 22, Y 2560 10, Z 92,5

Kohde sijaitsee n. 19 km Vihannin keskustasta kaakkoon Alpuan Lumimetsässä n. 3,2 km Lumijärvestä etelä-lounaaseen Alpuasta Oulaisiin ja Ojalanperälle johtavan maantien länsipuolella. Löytöpaikka on tasaisella paikalla, josta maasto viettää hieman itään ja kohoaa pohjoiseen. Paikalta on löytynyt tasataltta, jonka tarkempi löytökohta ei ole tiedossa.

Uutelan tilan lähipellot olivat osin viljelyksessä ja osin pakettipeltoina. Heti vanhan päärakennuksen itäpuolella tien vieressä sijaitsee perunapello, jonka pintamaasta havaittiin useita kvartseja. Pitkä ja tiheä varsikasvusto häytti havaintojen tekoa.

Kvartsien esiintyminen yhdessä paikan topografian kanssa ja n. 100-200 metrin etäisyydellä sijaitsevat Väliahon ja Kallion löytöpisteet (82-83) viittaavat alueella olleen kivikaudella pitempiaikaista toimintaa. 92,5 metrin rantavaiheessa kohteet ovat sijainneet pohjoiseen työntyvän merenlahden suun länsirannalla. Saman muinaislahdivaiheeseen voi topografian perusteella ajoittaa muitakin kohteita.

Kylä: Alpua

Tila: :26
 Omistaja: Juhani Pyöriäsaari, 86470 Lumimetsä

Löydöt: KM 20098 (= Vih. M 2451)

97 (= 32) LUMIJARVI

KARTTA 21

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 08
 X 7143 76, Y 2562 65, Z 92,5-95

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 20 km kaakkoon Alpuassa Lumijärven koillisrannalla Pulkkielan johtavan tien eteläpuolella. Löytöalue sijaitsee Lumijärven talon länsi- ja eteläpuolisella järvelle viettävällä pellolla. Maasto kohoaa talosta pohjoispuoliseen mäntymetsään ja maantielle päin. Vuoden -79 tarkastuksessa oli selvinnyt, että esineitä on löytynyt etenkin talon länsipuolisella pellolla sijaitsevan ladon ympäristöstä sekä päärakennuksen eteläpuolelta ns. Hautapellostä. Löydöt ovat kaksoistaltoa ja tasataltoa, kvartsi-iskoksia ja muutamia kvartsiesineitä. Lumijärven talosta hieman yli 100 m luoteeseen järvelle päin viettävästä pellostä on löytynyt myös kaksi talttaa, kiviesine ja kvartseja Vesijärven kohteesta (32). Löytöpisteiden läheisyyden perusteella kyse voi samasta asuinpaikasta peräisin olevasta materiaalista. Pohjois- ja itärannalta on vielä esinelöytöjä, joiden löytökohtaa ei ole voitu tarkasti määrittellä (86, 89).

Alueella oli tarkistushetkellä viljapeltoja järven rantaan asti, joten huomiot ovat lähinnä yleistopografisia. Asuinpaikan rajoja pyrittiin etsimään tarkastamalla Lumijärven kohteesta etelään olevien peltöjen joitakin avoimena olleita maapintoja. Myöskin järvenrannan pohjoispuolelta sekä pohjoiseen jatkuvaa metsäaluetta käytiin läpi (ks. 89). Suurin osa järvelle viettävästä peltoalueesta oli viljelyksessä tai laitumena, joten havaintomahdollisuudet eivät olleet hyvät eikä muutamista avoimista peltoalueista löydetty todisteita asuinpaikan jatkumisesta Lumijärven tilan havaintopaikkaa etelämmäksi.

Topografian ja löytöjen perusteella muinaisasutusta on ollut Lumijärven ja Vesijärven tilojen välittömässä läheisyydessä ja lähinnä järvelle viettävällä peltoalueella. Meren pinnan ollessa 92,5 mpy. paikka on ollut pohjoiseen työntyvän lahden pohjoisrannalla.

Kylä: Alpu
 Tila: 16:30

Löydöt: KM 20102:1-2 (=Vih. M 2545-2546:1-2), 16477, Vih. M 1691-1692, 1746

Tutkimukset: Tark. 1979 P. Purhonen

98 TAPIOLA, HONKAKORPI**KARTTA 11**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 04
 X 7138 54, Y 2559 34, Z 87,5-90

Löytöpaikka sijaitsee Vihannin keskustasta n. 19,8 km kaakkoon Alpuan Lumimetsän Jokivarresta etelään johtavan kylätien päässä ja n. 700 m Piipsanjoen eteläpuolella. Noin 300 m Tapiolan talosta itä-kaakkoon olevalta pellolta on löytynyt kivitalta ja vuoden -79 tarkastuksessa kvartseja, jota todettiin runsaasti. Tuolloin oli käynyt ilmi, että pellosta olisi löytynyt myös mahdollinen hioinkivi, joka on kadonnut.

Paikalla ei ollut tarkastushetkellä avonaisena olevia maapintoja, joten alueesta tehtiin vain huomioita maaston yleispiirteistä. Löytöpaikka on tasaista ojitettua viljapeltoa metsän keskellä, missä ei ole juurikaan silminhavaittavaa korkeusvaihtelua. Alue on ollut meren pohjoisrantaan meren pinnan ollessa 87,5-90 m m.p.y. Topografia ei ole asuinpaikalle tyypillinen, mikä on ristiriidassa runsaan kvartsin esiintymisen kanssa.

Kylä: Alpu
 Tila: 31:6
 Omistaja: Martta ja Aili Törmikoski, Navettakankaantie 12, 86470 Lumimetsä

Löydöt: KM 20549:1-2, 20105 (=Vih. M 2633)

Tutkimukset: Tark. P. Purhonen 1979

99 LAMPELA (TIKKALA)**KARTTA 5**

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 2434 02
 X 7142 78-90, Y 2549 22-32, Z 90-95

Kohde sijaitsee n. 11,8 km Vihannin keskustasta eteläkaakkoon Iiveskorvessa Vihannista Oulaisiin johtavan maantien länsipuolella ja n. 300 m ennen itään Alpuan kääntyvää maantienhaaraa. Tikkalan vanha talo ulkorakennuksineen sijaitsee mäenreunalla, josta maasto laskee melko nopeasti länteen ja loivemmin luoteeseen. Ympärillä on peltoja, jotka ovat pääosin viljelyksessä ja laitumena. Kohteesta on löytynyt tasatalta. Tarkka löytökohta ei ole tiedossa.

Tarkastushetkellä talon luoteispuolella alangossa oli perunapellon pintaa auki. Pellon keski- ja yläosassa esiintyi muutamia kvartseja. Perunapellon itäpuolisen ylempänä sijaitsevan viljapellon itäreunalla esiintyi harvakseltaan palaneita kiviä sekä muutamia kvartsi-iskoksia ja peltoalueen pohjoisnurkasta isompi kvartsilohko. Maalaji on kivistä. Pellon itäpuolelle oli koottu yhtenäistä peltoröykkiöaitaa, jossa suurimmat lohkareet olivat n. 2 m halkaisijoiltaan. Alueen korkeimmalla kohdalla maantien reunassa on Matti Tikkalan mukaan peruskallio vastassa heti lähellä maan pintaa. Lähin muu löytöpaikka sijaitsee n. 300 m koilliseen (26).

Matti Tikkala kertoi, että pellosta on löytynyt kiviesine (talta ?), joka voisi hänen mielestään olla esihistoriallinen. Esinettä ei ollut mahdollista inventoinnin aikana nähdä tai valokuvata.

Kylä: Ilveskorpi

Tila: 11:16

Omistaja: Arvi Tikkanen perikunta (Matti ja Niilo Tikkala 86360 Ilveskorpi)

Löydöt: KM 20106 (=Vih. M 2639)

100 KARJANPELTO	KARTTA 6
------------------------	-----------------

Kivikautinen asuinpaikka, II

PK 2434 03

X 7157 30, Y 2544 30, Z 87,5-90

Kohde sijaitsee n. 4,5 km Vihannin kirkosta luoteeseen Läntisrannassa ja n. 0,5 km Särkijärvestä etelään Keiteleen ojan pohjoispuolisella peltoalueella. Asuinpaikka on jyrkähkösti pohjoiseen nousevassa erittäin kivikkoisessa rinteessä. Alueella on myös siirtolohkareita. Pellon yläosaan on raivattu peltoa, joka rajoittuu pohjoisessa ja luoteessa täysikasvuiseen kuusi-mäntymetsään. Muutoin alue on viljelemättömien peltojen ympäröimä. Alueen tarkastuksissa -84 ja -85 on havaittu kvartsiä, kivilaji-iskoksia, palaneita kiviä ja punaiseksi palanutta nokeutunutta maata. Noin 200 m kohteesta etelään on löytynyt pohjalainen kourutaltilta. Esine on mahdollisesti löytäjän hallussa. Alueelta on ehkä löytynyt toinenkin kivilajiesine (M. MäkiVuodin tarkastuskertomus -84).

Aurattu alue on n. 20 x 80 laaja, jossa oli maapintaa runsaasti auki. Raivatulla alueella kasvaa maitohorsmaa ja nuorta koivua. Aurasviilloissa havaittiin kvartsi-iskoksia ja -raaka-ainekappaleita, palaneita kiviä ja muutama vihreäliuskeiskos.

Kourutaltilta on löytynyt n. 200 m kohteesta etelään metsätien leikkauksesta kohdalta, josta kääntyy luoteeseen metsätie alempana olevalle pellolle. Löytöpaikka on luoteeseen viettävä hiekkarinne. Tien pinnassa oli kohta, jossa maa oli väriltään punaista. Muuta mahdollisesti esihistorialliseen aktiviteettiin viittaavaa ei havaittu tien pinnasta tai reunojen leikkauksista.

Karjapellon ja kourutaltilta löytöpaikka ovat sijainneet 87,5 metrin muinaisrantavaiheessa laajan pohjoiseen työntyvän merenlahden länsirannalle muodostuneen pienen poukaman rantaterassilla.

Kylä: Vihanti

Tila: Huhtakangas 36:19 , Karjanpelto

Omistaja: Antti Kangas KP 2 86400 Vihanti

Löydöt: KM 23123: 1-3, 23124:1-4

Tutkimukset: Tark. 1984 M. MäkiVuoti

Tark. 1985 M. Torvinen

101 PAPPILANPELTO**KARTTA 7**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 03
 X 7154 34, Y 2547 60, Z 90

Kohde sijaitsee Vihannin keskustassa kirkkoa vastapäätä olevan kirkkoherranviraston eteläpuolisella pellolla. Löytöpaikka on lounaaseen laskevan rinteeseen reunalla oleva pakettipelto. Pellon pohjoisreunalla on umpeenkasvanut kasvimaata, jossa kasvaa vielä marjapensaita ja runsaasti raparperia. Paikalta on löytynyt taltan katkelma.

Tarkastushetkellä nykyisen kirkkoherranviraston eteläpuolelle rakennettiin uutta pappilaa. Alueella oli maan pintaa runsaasti auki ja se oli sekoittunut rakennustöistä johtuen resentin ja myös paikalle kuljetetun maa-aineksen kanssa. Maalaji on vähäkivistä hietaa.

Meren pinnan tason ollessa n. 87,5-85 m mpy. alue on sijainnut etelään laskevalla rinteellä laajan merenlahden itärannalla. Muinaislahtivaiheeseen ajoittuu rantasidonmaisina useita alueen kohteita. Pappilanpeltoa lähin kivikautinen asuinpaikkakohde on todettu n. 600 m pohjoiseen. Kohde on jäänyt omakotialueen alle (21).

Kylä: Vihanti
 Tila: :43

Löydöt: KM 24731

Tutkimukset: Tark. 1989 M. Torvinen

102 VARARAME

Kuuluu Pyhäjoen kuntaan.

103 ALAPERE, PERE**KARTTA 6**

Kivikautinen asuinpaikka?, II
 PK 2434 03
 X 7157 55, Y 2545 82, Z 87,5

Kohde sijaitsee Vihannin kirkosta n. 3,6 km pohjoisluoteeseen ja n. 300-400 m pohjoisluoteeseen Läntisrantaan johtavan tien risteyksestä olevilla pelloilla heti Raahentien länsipuolella. Paikka on tasaista peltoaukeamaa.

Vuoden -94 inventoinnissa oli selvinnyt, että pelloilta on löytynyt kvartsi- ja mahdollisesti myös kivilaji-iskoksia. Pellot olivat tuolloin viljelyksessä eikä havaintoja voitu varmistaa. Maaston ja lähellä sijaitsevien Rantasenjärven itärannan useiden asuinpaikkojen perusteella (5, 6, 12, 44, 104) kohde tulkittiin mahdolliseksi kivikautiseksi asuinpaikaksi. Kaikki kohteet sijaitsevat muinaisen merenlahden itärannalla, joka on muotoutunut meren pinnan ollessa 87,5-85 m mpy.

Peltoalue oli nyt tehdyn tarkastuksen aikana kesantona ja havaintoja asuinpaikkamateriaalista ei voinut varmistaa.

Kylä: Vihanti
Tila: 1:25 (Pere) ja 1:73
Omistaja: Jorma Pudas, KP 4 86400 Vihanti

Tutkimukset: Inv. 1994 M. Sarkkinen

104 ALA-RANTANEN

KARTTA 6

Kivikautinen asuinpaikka, II
PK 2434 03
X 7156 80, Y 2546 34, Z 87,5 (peltoalueen keskus)

Kohde sijaitsee Vihannin kirkosta n. 2,7 km pohjoisluoteeseen Rantasenjärven itäpuolella ja heti Raahentien länsipuolella. Alue on länteen rämeelle viettävä peltoa. Paikalta on löytynyt kivitaltta.

Tarkastushetkellä peltoalue oli pääosin puinnin jäljiltä. Peltoalueen pohjoisosan länsilaidalla Pyhäluodon talon eteläpuolisen kynnöspellon itäreunasta havaittiin kaksi kvartsia. Pellon keskiosasta ja koko itäreunan pituudelta esiintyi voimakkaan punaruskeita kohtia. Maalaji sisältää siten tavallista enemmän rautaoksideja. Maalaji on vähäkivistä hiekkamultaa. Pellon pintaan oli noussut runsaasti lahonnutta luonnonpuuta.

Vuoden -94 inventoinnissa nyt tarkastetusta kohdasta kaakkoon peltoalueen keskikohdalla olevan sähkölinjojen yhtymäkohdan molemmin puolin tehtiin kvartsihavaintoja. Kyseinen alue oli nyt puinnin jäljiltä ja avointa maapintaa ei ollut mahdollista tarkastaa. Nyt tarkastettu hieman alempana oleva maasto on vähäisten havaintojen perusteella kivikautisen toimintapaikan reuna-alueita.

Merenrantasidonmaisena paikka ajoittuu 87,5-85 metrin korkeudella mpy. olevalle muinaisen merenlahden itärannalle samoin kuin useat muut lähikohteet.

Kylä: Vihanti ^{2:36}
Omistaja: Heikki Pyhäluoto, Raahentie 374, 86400 Vihanti

Löydöt: Vih. M 2746

Tutkimukset: Inv. 1994 M. Sarkkinen

105 NIEMIPELTO NW

KARTTA 6

Kvartsilöytöpaikka, II
PK 2434 03
X 7155 90-93, Y 2545 92-99, Z 85-87,5

Kohde sijaitsee Vihannin keskustasta n. 2,2-2,3 km luoteeseen Saarelanjärven ja Rantasenjärven välisessä moreenimuodostumassa. Utusentien ja Uturinteen hiihtokeskukseen kääntyvän tien risteyksestä n. 100 m:n matkalta länteen on löytynyt

kvartseja tien leikkauksesta ja ojien ulkoseinämistä. Tie kulkee etelään kohoavan kivikkoisen rinteeseen ja pohjoispuolisen suoperäisen maaston välissä. 87,5-85 muinaisrannan tasossa alue on ollut itään pistävä niemi merenlahdessa.

Vuoden -94 tarkastuksessa todettiin, että risteysalueella hiihtokeskukseen johtavan tien pohjoispuolelta oli kuorittu maanpintaa muutaman kymmenen neliömetrin alueelta, josta osa kvartseista havaittiin. Nyt leikkaus oli osin sammaloitunut. Paikoin avonaisista kohdista havaittiin kvartseja, joista osa oli luontaisia. Osa kvartseista oli B-horisontin yläosassa in situ, mikä todistaa että kvartsit eivät ole joutuneet paikalle tien rakentamiskäytössä. Havainto oli tehty jo -94. Hiekka on väriltään paikoin punertavanruskeaa. Noin 100 m länteen on tien pohjoispuolella vanha hiekkakuoppa, josta havaittiin ainakin luontaista kvartsiikiveä.

Löytöpaikasta n. 100 m kaakkoon Niemipellon talon alueella tehtiin pikainen tarkastus. Heti talon itäpuolella oli perunapello, jonka pinnasta havaittiin yksi kvartsi-iskos. Havainnointia hankaloitti perunan varsikasvusto. Topografian perusteella myös tällä alueella on voinut olla kivikautista toimintaa, joka voitaisiin ehkä todeta paremmissa havainto-olosuhteissa. Noin 200 m lounaaseen on Pekurin kiviesineiden ja kvartsilöytöpaikka (34), joka on rannansiirtymisen perusteella sijainnut samalla niemellä Niemipellon kvartsilöytöpaikan kanssa 87,5-85 metrin muinaisranta-alueella.

Kylä: Vihanti

Tila: 15:17

(Omistaja: Niemipellon tilan omistaa perikunta. Yhteyshenkilö: Leo Sakko, 86400 Vihanti)

Tutkimukset: Inv. 1994 M. Sarkkinen

106 RANTASENJARVI W

KARTTA 6

Suksen löytöpaikka, II-III

PK 2434 03

X 7156 80 +/- 10, Y 2545 10 +/- 10, Z 83,5-84

Löytöpaikka sijaitsee Vihannin keskustasta n. 3,5 km luoteseen Rantasjärven itärannalla peltojen keskellä olevan pienen korkeammalle kohoavan metsäsaarekkeen länsipuolella. Ympäröivät pellot ovat viljelemättömiä ja osin kasvamassa umpeen. Saarekkeen länsi- ja pohjoispuolista peltoa on aurattu joitakin vuosia sitten. Aurausvaot ovat osin jo ohuen pintakasvillisuuden peitossa.

Kohteesta on löydetty kaksi haapalaudan palaa, jotka on tulkittu suksen kappaleiksi. Löytöpaikka selvisi vuoden -94 inventoinnissa. Puun kappaleiden pituus on 44 ja 24 cm sekä leveys 8 cm. Luettelokortin valokuvan perusteella suksen päällypuolella on uurreviivakoristelu.

Kohteelle tehtiin vain pikainen käynti löytöalueen yleisluonteen toteamiseksi.

Kylä: Vihanti

Tila: 2:26

Löydöt: Vih. M 1740

107 RANTASENJÄRVI NE**KARTTA 6**

Reenjalaksen löytöpaikka, II-III
 PK 2434 03
 X 7157 00 +05-15, Y 2545 40 +/- ?, Z <85 ?

Löytöpaikka sijaitsee n. 3,3 km Vihannin keskustasta luoteeseen Rantasenjärven pohjoisrannalla. Jalas on löytynyt savenotossa 1940-luvulla ennen järven kuivattamista.

Vuoden -94 inventoinnissa selvitettiin löytökohta tarkemmin. Selvityksen mukaan jalas on todennäköisimmin löytynyt Ala-Rantasen talon luoteispuoliselta entisen järven suoperäiseltä rannalta (ks. tarkempi selostus M. Sarkkinen: *Kertomus vuonna 1994 Rantasen- ja Saarelanjärven vesityssuunnitelman johdosta suoritetusta arkeologisesta inventoinnista Vihannissa*).

Kylä: Vihanti

Löytö: Vih. M 728

108 HAAPALA NE**KARTTA 6**

Kivikautinen asuinpaikka, II
 PK 24343 03
 X 7157 74- 86, Y 2544 84-96, Z 85- 90

Kohde sijaitsee n. 4,3-4,4 km Vihannin keskustasta luoteeseen Haapalan tilarakennuksista koilliseen olevalla rinnepeltoalueella ja Rantasenjärveen virtaavan Vihanninjoen jatko-ojan eteläpuolella (ks. yleissijainnista 15). Pellot sijaitsevat molemmin puolin jatko-ojalle johtavaa viljelystietä. Maasto laskee pelloilta ojalle päin. Pohjoispuolella virtaavasta ojasta on löytynyt kourutaltoa n. 70 cm:n syvyydestä. Mahdollisesti ojan lähetyviltä on löytynyt myös kaksi kivikirvestä. Haapalan tilan itä-, etelä- ja länsirinteeltä on havaintoja kivikautisista toiminta- tai asuinpaikoista (15, 16 ja 64).

Jatko-ojalle johtavan metsätien itä-eteläpuolinen peltoalue oli tarkastushetkellä pääosin kynnöksellä. Länsilaidalla oli kapea kaista perunamaana ja pellon yläosassa pienehkö kasvimaata. Maa on multavaa hiekkaa. Koko peltoalueella esiintyi kvartseja ja runsaimmin kynnetyllä alueella pellon keskiosassa. Metsätien länsi-pohjoispuolisen puidun pellon pinnassa oli paikoin avonaista kohtia, joista havaittiin myös kvartseja. Luoteispuolella jyrkästi ojalle laskevassa rinteessä on erillinen pieni pelto. Tarkastushetkellä siinä oli puinnin jäljiltä tiheä korsi. Pikaisessa tarkastuksessa pellostoa ei havaittu kvartseja.

Maanousun perusteella kohde ajoittuu todennäköisimmin 87,5-85 metrin rantavaiheisiin, jolloin paikka on sijainnut laajan merenlahden pohjoisosan länsirannalla. Samaan muinaislahtivaiheeseen voidaan rantasidonnoisina ajoittaa useita muita lähialueen kohteita.

Kylä: Vihanti

Tila: 36:29

Omistaja: Hulda Ilmarisen perikunta

109 RAKEEN TALO**KARTTA 2**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 02
 X 7147 20, Y 2544 62, Z 100-102,5

Kohde sijaitsee n. 8 km Vihannin keskustasta etelälounaaseen Pyhäjoentieltä Rakeenperälle kääntyvän Rakeenperäntien varrella. Rakeen asumaton talo on Salolan tilalle johtavan tien pohjoispuolella. Maasto kohoaa paikalle lännestä ja etelästä päin ja alueen korkein kohta on talon itäpuolella, mistä maasto jatkuu melko tasaisena itään Salolan tilalle päin. Ympäröivät pellot ovat osin viljelyksessä. Kohteesta on löytynyt "kiviaseen varsipuoli Rakeen pellostä". Tarkemmat löytötiedot puuttuvat.

Navettarakennuksen itäpuolella olleen pienen perunapellon pintamaasta ei havaittu kvartsia tai muita todisteita esihistoriallisesta toiminnasta. Rehevän varsikasvuston vuoksi havaintojen teko oli puutteellista. Lähialueilla ei ollut mahdollisuuksia tutkia muita avonaisia maapintoja.

Kylä: Vihanti
 Tila: 23:24
 Löydöt: KM 3512: 3

110 PIKKU-RULLA**KARTTA 4**

Kivikautinen löytöpaikka, III
 PK 2434 02
 X 7143 40, Y 2543 10, Z 115

Kohde on laajahko kallioalue, joka sijaitsee n. 12 km Vihannin keskustasta etelälounaaseen Vihannin ja Oulaisten kunnan rajalla, pääosin Vihannin kunnan puolella. Paikalla esiintyy runsaasti siirtolohkareita ja korkeimmalla kohdalla myös pieni rakkakivikko. Kallioperäinen maastotyyppi jatkuu koilliseen, muilla ilmansuunnilla aluetta ympäröi suoperäinen maasto. "Kallion päältä" on löytynyt kivikirves ja mahdollisesti kohteesta on peräisin toinenkin kiviesine, jota ei ole luokiteltu.

Aluetta käytiin läpi laajasti, ja erityisesti pyrittiin erottamaan mahdollisia esihistoriallisia kivirakennelmia, joita ei kuitenkaan esiintynyt. Korkeimman alueen tuntumassa olevassa pienessä rakkakivikossa on resentejä kaivelun jälkiä.

Noin 800 metrin etäisyydellä sijaitsevalle laajemmalle Rullavuoren kallio- ja rakkamuodostumalle tehtiin pikainen tarkastuskäynti, vaikka se sijaitsee lähes kokonaan Oulaisten kunnan puolella. Alueen korkeimmalla kohdalla olevassa rakassa esiintyy esihistoriallisia kuoppamuodostelmia ja ainakin yksi rakenteeltaan epäselvempi kehämäinen muodostelma.

Kylä: Iiveskorpi
 Tila: 18:17

Löydöt: KM 3770, 1238 (?)

111 TIHILA**KARTTA 22**

Kivikautinen asuinpaikka ?, II
 PK 2434 09
 X 7152 20, Y 2560 22, Z 70-72,5

Kohde sijaitsee n. 12,8 km Vihannin keskustasta Alpuasta Paavolaan johtavan Luohuan maantien varrella n. 100 m ennen Ruukin ja Vihannin kunnan rajaa. Tihilän talo on viljeltyjen peltojen ympäröimällä mäellä, josta maasto laskee jyrkimmin etelään ja itään alankomaiselle peltoalueelle ja loivemmin muihin ilmansuuntiin päin. Talo on nykyisin asumaton. Tihilän pellostä on löytynyt tasataltta.

Talon ympärillä oleva pelto oli puitu viljasta. Talon itäpuolella olevan pellon reunassa havaittiin muutamia kvartseja ja pohjoispuolisen pellon reunassa noin 10 cm halkaisijaltaan oleva kvartsilohko. Myös tien länsipuolella olevan puidun viljapellon reunaa käytiin pikaisesti läpi. Tarkastustulos oli negatiivinen.

Kylä: Alpu
 Tila: 12:17

Löydöt: KM 3505:16

112 HAUTAMÄKI**KARTTA 3**

Kivikautinen löytöpaikka ?, III
 PK 2434 02
 X 7147 18, Y 2549 06, Z 90

Vihannin kotiseutuyhdistyksen sihteeri Matti Junttila mainitsee silloiselle Muinaistieteelliselle toimikunnalle lähettämässään kirjeessä (päiväämätön), että n. 8 km Vihannista Oulaisiin johtavan tien varrelta Hautamäki-nimisen talon pellostä on löytynyt kivialttaa n. 10 m talosta pohjoiseen.

Noin 7,4 km Vihannin keskustasta eteläkaakkoon on Hautamäki-niminen talo heti Ouluntien itäpuolella. Maasto laskee loivasti itä- ja eteläpuolisille viljelyksessä oleville pelloille. Taltan löytökohdalla oli pieni perunamaa, jonka pintakerroksen tarkastuksessa ei havaittu kvartseja tai muita osoituksia esihistoriallisesta toiminnasta. Niitä ei havaittu myöskään talosta kaakkoon sijaitsevan muokatun pellon pinnasta. Maa on vähäkivistä. Tilan omistaja Vilho Erkkilä kertoi, että talon lähipelloista ei ole löytynyt mitään esihistorialliseksi tulkittavaa.

Kylä: Ilveskorpi
 Tila: 29:2

Omistaja. Vilho Erkkilä, 86360 Ilveskorpi

Kivikautinen asuinpaikka, II
PK 2434 03
X 7154 88-96, Y 2546 62-68, Z 85-87,5

Kohde sijaitsee Vihannin keskustan länsipuolella olevan kirkkojärven luoteisrannalla Kirkkojärven ja Saarelanjärven väliin jäävällä kannaksella Saarelantien varrella. Maasto laskee paikalta kaakkoon ja etelään järvelle päin.

Talon kaakkois-eteläpuolella oli kynöksellä oleva pelto, joka ulottuu järven rannan reunaan. Pelto on melko kivistä ja alempana maa muuttuu savipitoiseksi. Kvartsi-iskoksia havaittiin harvakseltaan koko peltoalueella, mutta selvästi enemmän pellon yläosassa. Myös isompia kvartsilohkoja esiintyi muutamia. Pellon yläosasta heti talon koillispuolelta havaittiin kaksi vihreäliuskeiskosta. Lähellä rantaa pellossa esiintyi lahonnutta luonnon puuta.

Merenrantasidonnaisena kohde ajoittuu 87,5-85 metrin rantavaiheeseen, jolloin alue on ollut pieni saari merenlahdessa.

Heti tien toisella puolella on kohde 22.

Kylä: Vihanti
Tila: Ranta-Junttila
Omistaja: Paavo Mylly, 86400 Vihanti

DIALUETTELO

Kuvatut esineet kuuluvat Vihannin museon kokoelmiin

NO. AIHE

- 37503 VIHANTI 11, Petäjaniemenmäki. Kankaan etelärinne. Palanutta hiekkaa hiekkakuopan leikkauksessa
- 37504 VIHANTI 108, Haapala NE. Kivikautisen asuinpaikan pohjoisrinnettä. Kuva lounaasta.
- 37505 VIHANTI 15, Haapala 1. Kivikautisen asuinpaikan itärinnettä koillisesta.
- 37506 VIHANTI 16, Haapala 2. Kivikautisen asuinpaikan länsirinnettä idästä.
- 37507 VIHANTI 69, Lattula. Kivikautisen asuinpaikan länsirinnettä lounaasta.
- 37508 VIHANTI 69, Lattula. Kivikautisen asuinpaikan länsirinnettä idästä.
- 37509 Dupl.
- 37510 VIHANTI 60, Nurmela. Kivikautinen löytöpaikka lounaasta.
- 37511 Dupl.
- 37512 VIHANTI 77, Häkkilä, Iso-Vilminko. Kivikautinen löytöpaikka idästä.
- 37513 Dupl.
- 37514 VIHANTI 23, Myllylä. Kivikautisen asuinpaikan etelärinnettä kaakosta.
- 37515 Dupl.
- 37516 Syvänrannanräme. PK 2434 08. x = n. 7143 84, y = n. 2561 34. Historiallisen ajan rautakuonakumpu.
- 37517 Dupl.
- 37518 2407
- 37519 Dupl.
- 37520 VIHANTI 5, Aartokangas. Keramiikkaa. Oikealla ylhäällä 318. Ylhäällä keskellä 319
- 37521 Dupl.
- 37522 Tuura Rantasenjärven itärannalta
- 37523 Dupl.
- 37524 2064
- 37525 Dupl.
- 37526 Vasemmalla ylhäällä 338? (328?, 332?), kapea taltta 1807, 1746
- 37527 Dupl.
- 37528 Vasemmalta 1806, 38, 302, 24
- 37529 Dupl.
- 37530 Vasemmalta ylhäältä 1794, 31, 1951, 304
- 37531 Dupl.
- 37532 Vasemmalta 1968, 3369, 1627? (1622?, 1692?, 1697?), 2673, 2086
- 37533 Dupl.
- 37534 Vasemmalta 1691, 266, 2750, 263
- 37535 Dupl.
- 37536 Vasemmalta 2749 (2744?), 30, 335 (numeroitu myös 1541), 33
- 37537 Dupl.
- 37538 Vasemmalta ylhäältä 264, alla olevassa ei no., 26, 323, 36
- 37539 Dupl.
- 37540 Vasemmalta 261, 1809, 2774?, 17, 1954
- 37541 Dupl.
- 37542 Vasemmalta ylhäältä 306, 37, 265, 269, 2553, 2189, 2804
- 37543 Dupl.
- 37544 Vasemmalta 16? (1546?), 2985?, 334, 2776, 2773
- 37545 Dupl.
- 37546 Ylhäältä 329, 1738, 273, esine oikealla ei no.
- 37547 Dupl.
- 37548 Vasemmalta 1809, 18, 300
- 37549 Dupl.
- 37550 Ylhäältä ensimmäinen ei no., 28, 13, 333, kvartsilla ei no., alhaalta vasemmalta 6, 2674
- 37551 Dupl.
- 37552 Vasemmalta ylhäältä 321, 322, 61, liuskekappaleessa ei no., 1563
- 37553 Dupl.
- 37554 Vasemmalta ylhäältä 321, 322, 61, liuskekappaleessa ei no., 1563
- 37555 Vasemmalta 39, 2777:1, 1696, 262
- 37556 Dupl.

37557 Ylhäältä ensimmäinen ei no., 2684, 361, 1836, 2797, 325

37558 Dupl.

37559 PK 2434 03. x = 7159 18, y = 2543 03. Historiallisen ajan röykkiö lännestä.

37560 PK 2434 03. x = 7159 18, y = 2543 03. Historiallisen ajan röykkiötä lounaasta.

37561 Historiallisen ajan työstetty puupaalu. PK 2434 06. x = n. 7153 01-05, y = n. 2554 74-90. Uusitalon pellon reunasta.

37562 Historiallisen ajan työstetty puupaalu. PK 2434 06. x = n. 7153 01-05, y = n. 2554 74-90. Uusitalon pellon reunasta.

37563 VIHANTI 2, Viianlinna (Viiankujelma). Kuoppamuodostelma rakassa. Kuva idästä.

37564 Dupl.

37565 VIHANTI 2, Viianlinna (Viiankujelma). Kuoppamuodostelma rakassa. Kuva etelästä.

37566 Dupl.

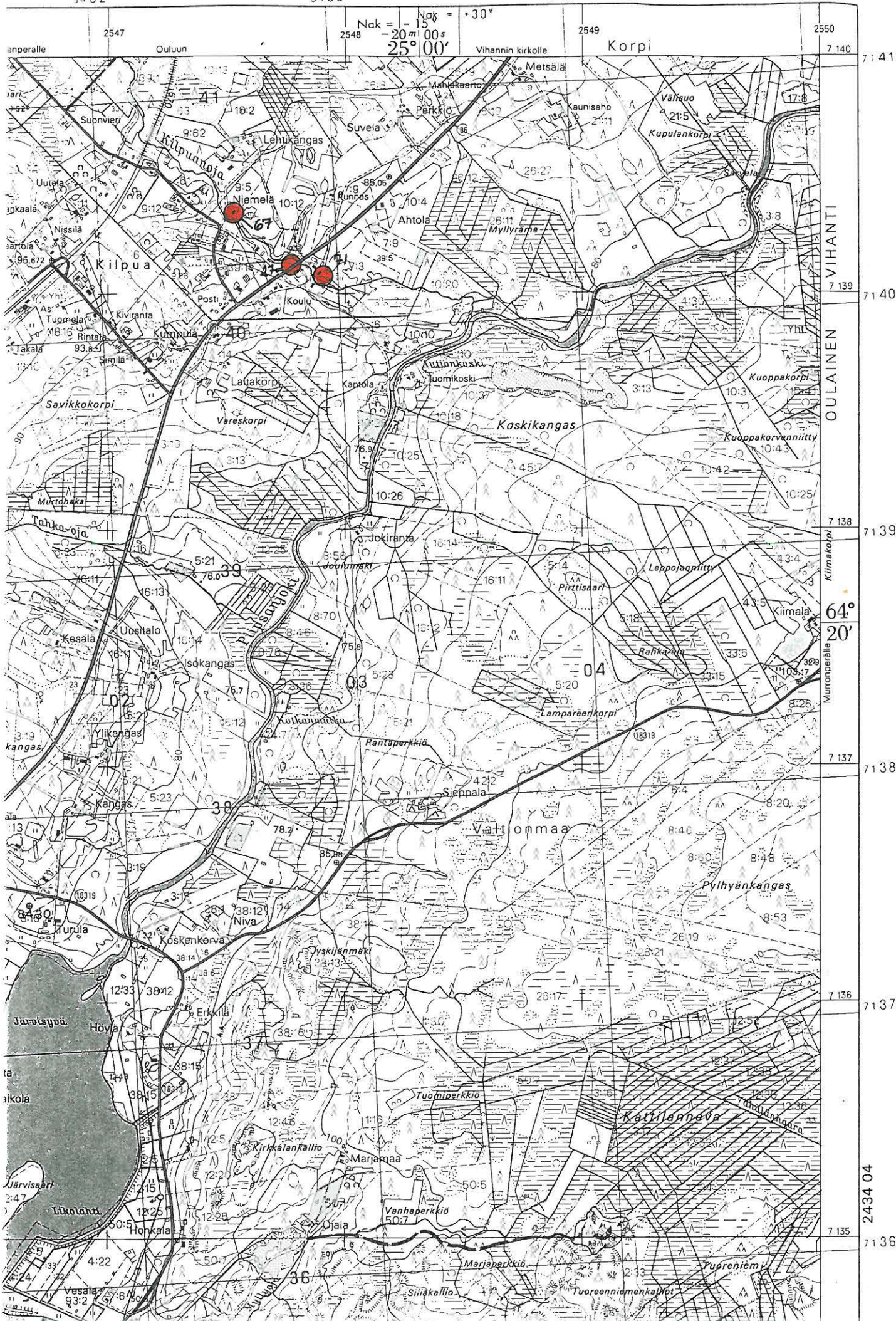
3402

3403

3404

3405

Nak = -15
Nak = +30
-20 m 00 s
25° 00'

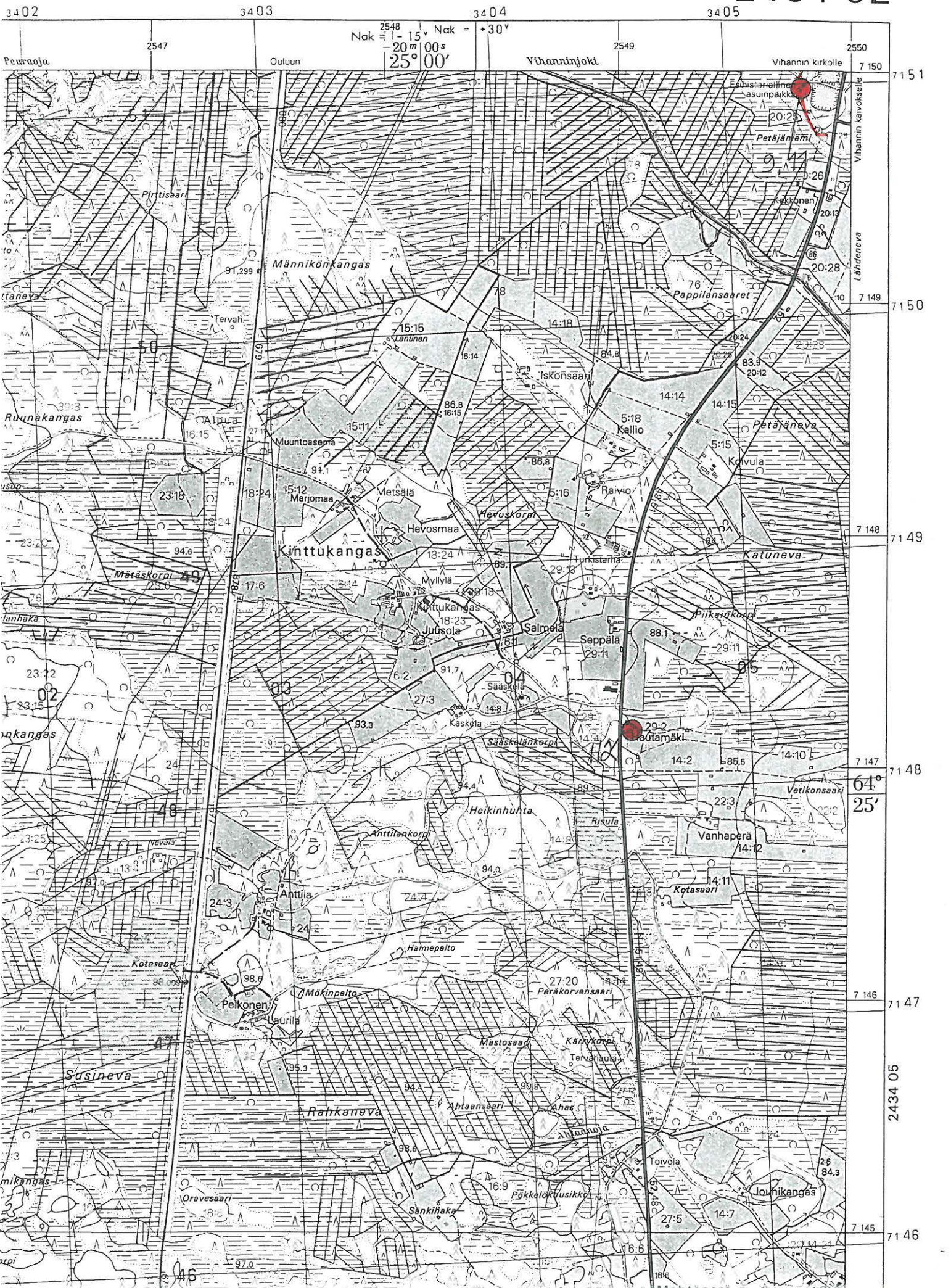
VIHANTI
OULAINEN
Kittimäki
Muronperälle

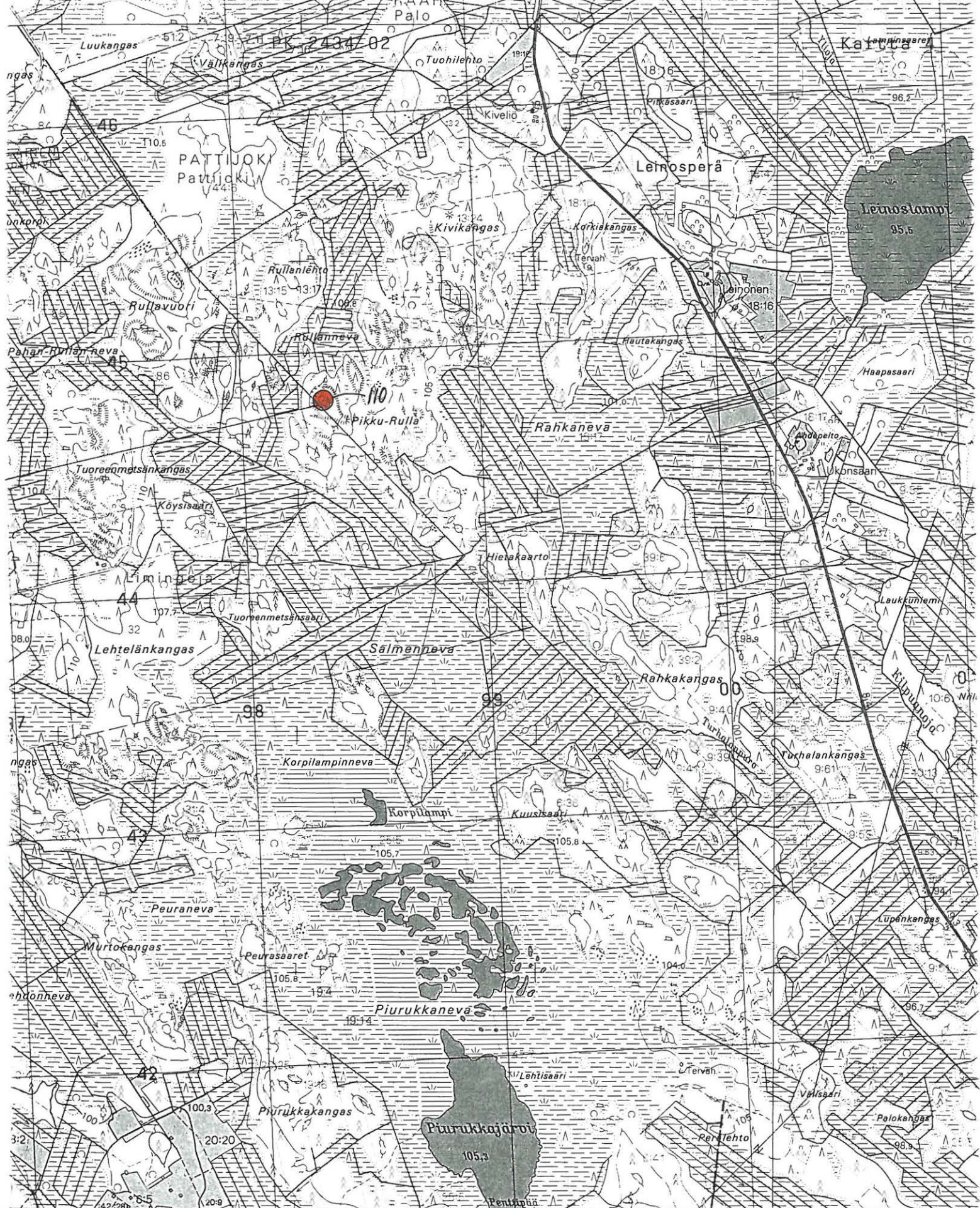
2434 04

7 3398 3399 3400 2434 03 3401

Nak = +32° 2542 PATTIJKI PATTIJOKI 2543 Vihanti Vihanti 2544 20m 24° 20s Vihannin kirkolle Nak = +31° 2545 Hau

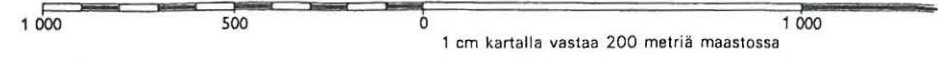

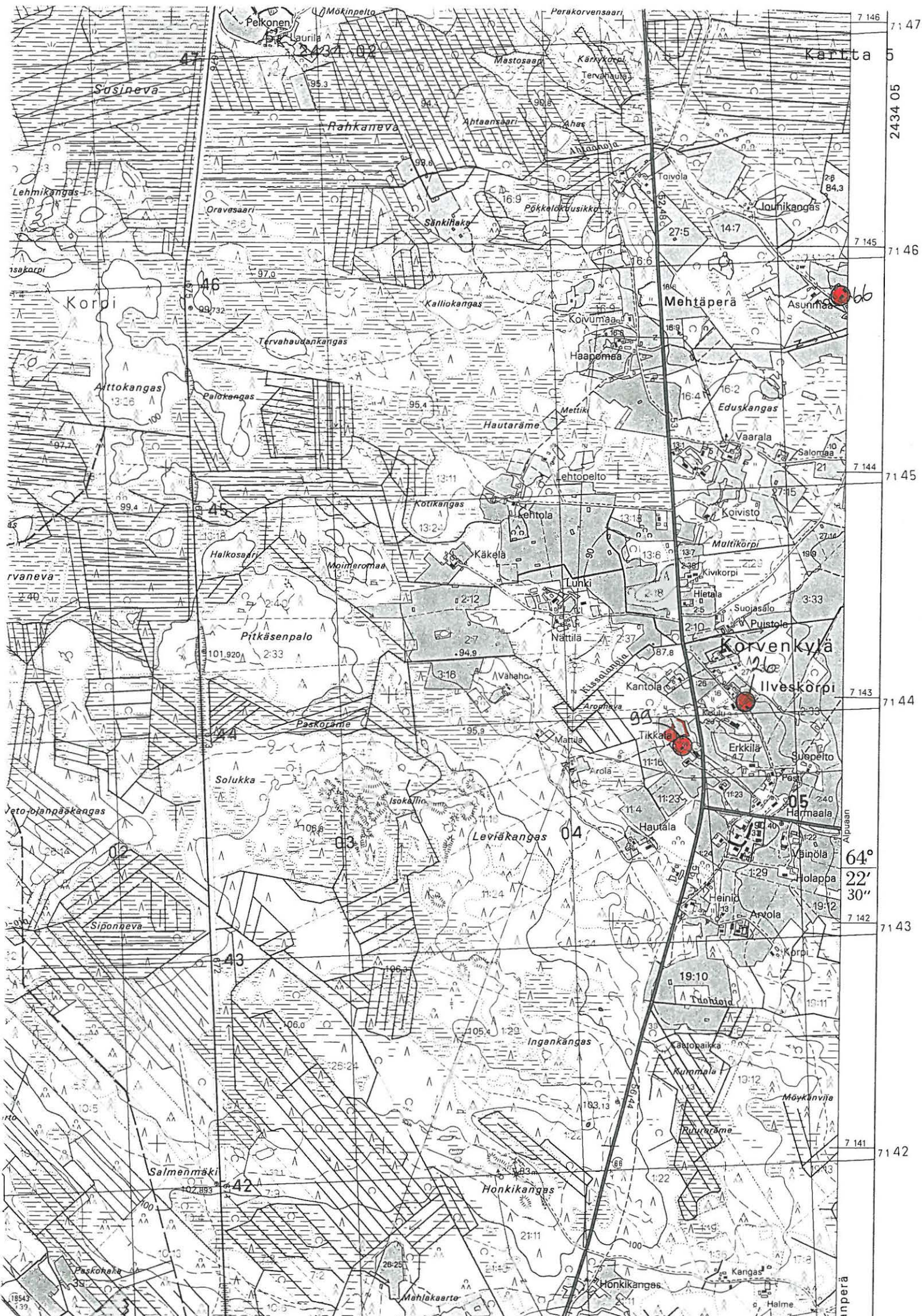
arville - 13° 25' 42" 2542 2543 2544 24° 55' Kujelmavuori Nak = 14° OULAINEN
 Nak = +32° Nak = +31°

33 97 33 98 33 99 2434 01 34 00

a stereokartoitus Aviograph B B stereokojeella 1:10 000, kuvaus v. 1974
 neettisiä häiriöitä
 rekisterikartta on saatavana läänin maanmittauskonttorista

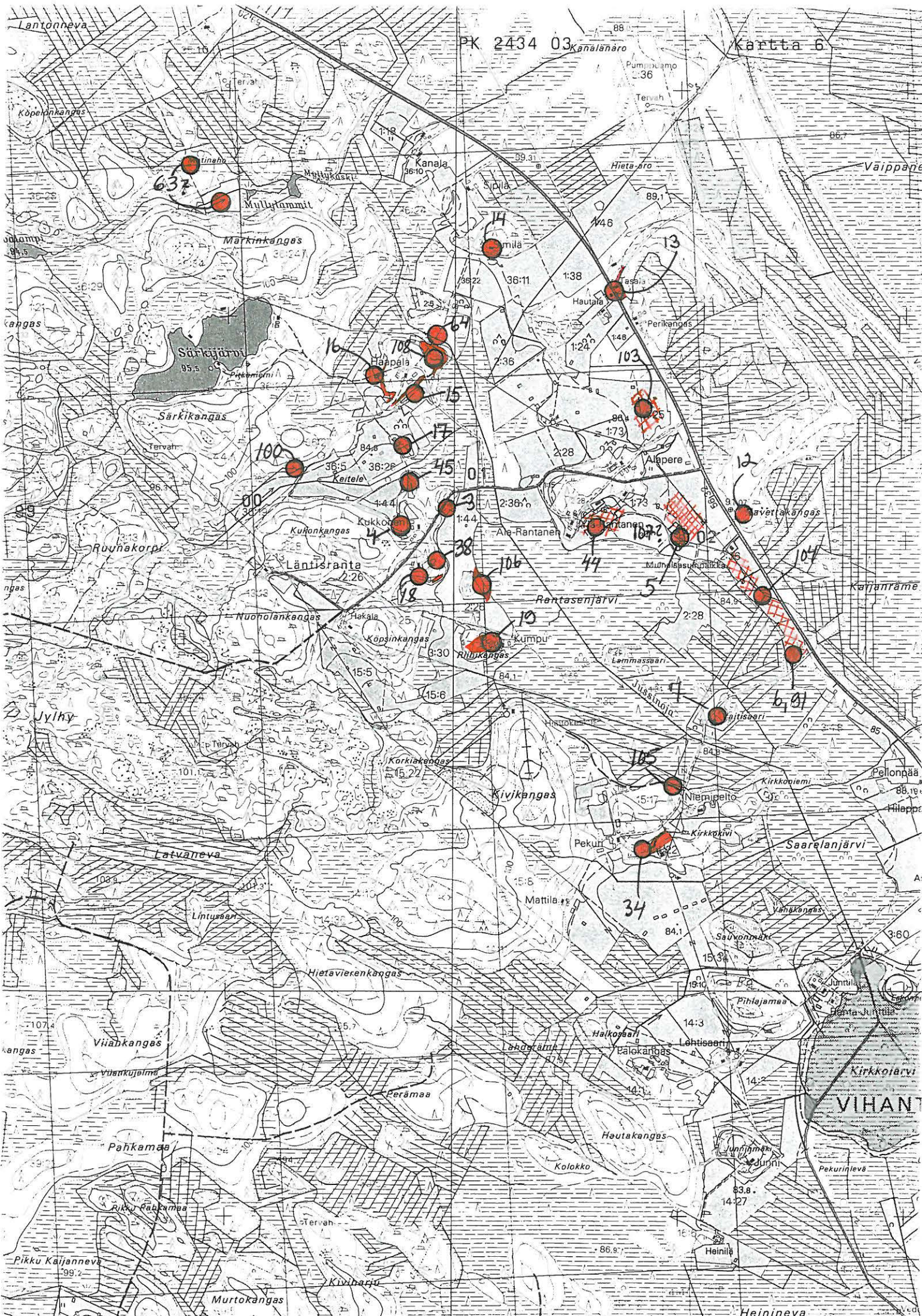
1:20000

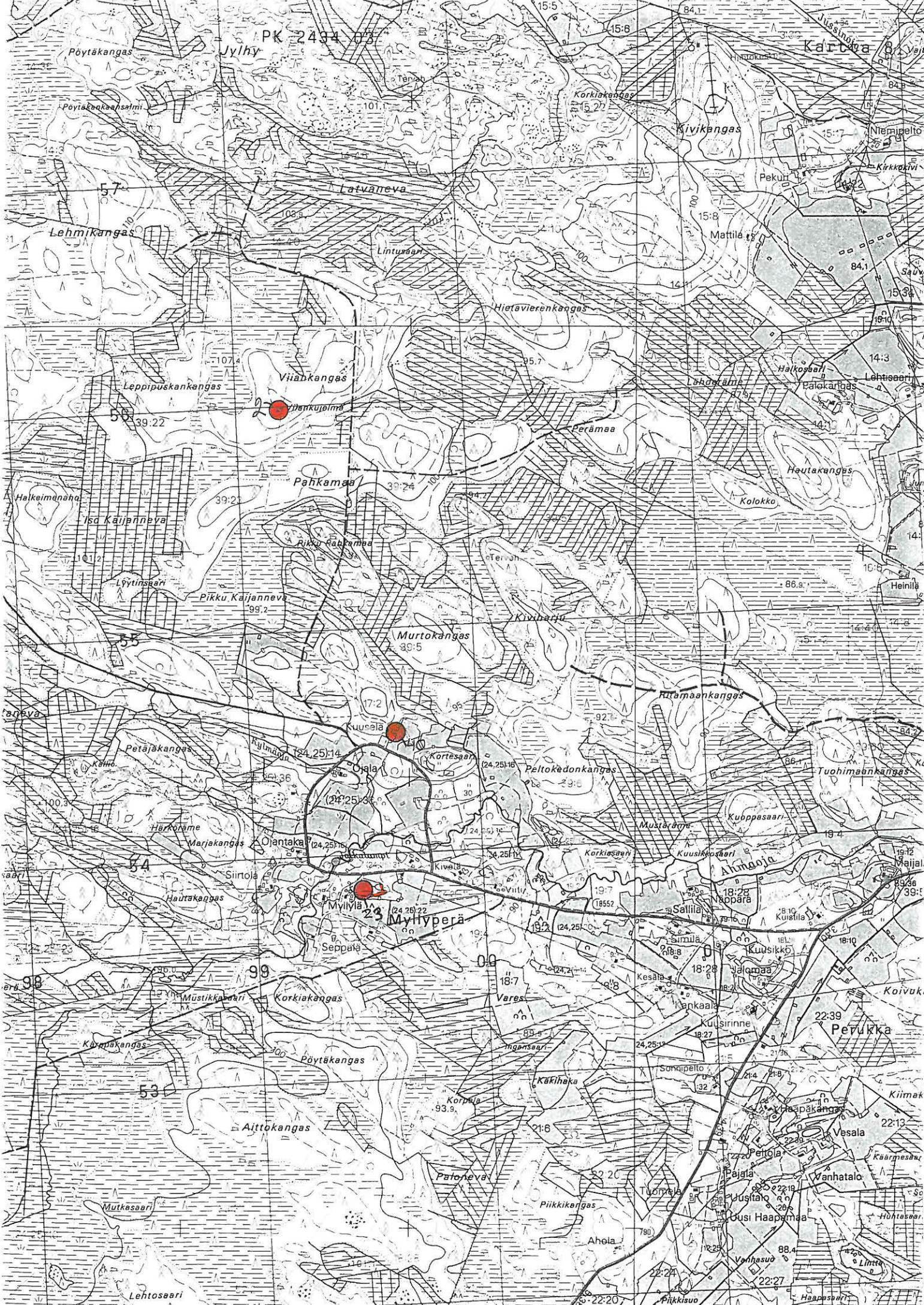

7 146
7 147
2434 05
5
7 145
7 146
66
7 144
7 145
7 143
7 144
7 143
64°
22'
30"
7 142
7 143
7 142
7 141
7 142

Pelkonen, Laurila, Mokinpelto, Mastosaari, Kärkökari, Tervahauta, Perakorvensaari, Karita, Susineva, Rahkanneva, Ahtaansaari, Ahas, Ahtasaari, Toivola, Jouhikangas, Lehmikangas, Oravesaari, Sankihäky, Pökelokkusiikko, 26 84.3, Kordi, Kalliokangas, Mehtäperä, Asunmaa, Tervahaudankangas, Haapomaa, Eduskangas, Alttokangas, Palokangas, Hautaräme, Mettik, Vaarala, Salomaa, Kotikangas, Lehtola, Käkela, Lunki, Maltikörpi, Koivumaa, Kivikörpi, Hietala, Suojasalo, Puustole, Halkosaari, Moimieromaa, Nättilä, Nissalampi, Kantola, Tikkala, Erkkilä, Suopelto, Pitkäsenpalo, AVähö, Nattila, Aromava, Marja, Arvola, Pasi, Harnaala, Vainola, Solukka, Isokallio, Leviäkangas, Hautala, Heinio, Arvola, Korpi, Jeto-Ojanpääkangas, Sijonneva, Ingankangas, Kattopaiikka, Kummala, Ruuraräme, Möykänviha, Salmenmäki, Honkikangas, Honkikangas, Mehilakaarto, Haime, Pasokkala, 18543 139, Alpuuan, Janpera

PK 2494 03

Jylhy

Kartava

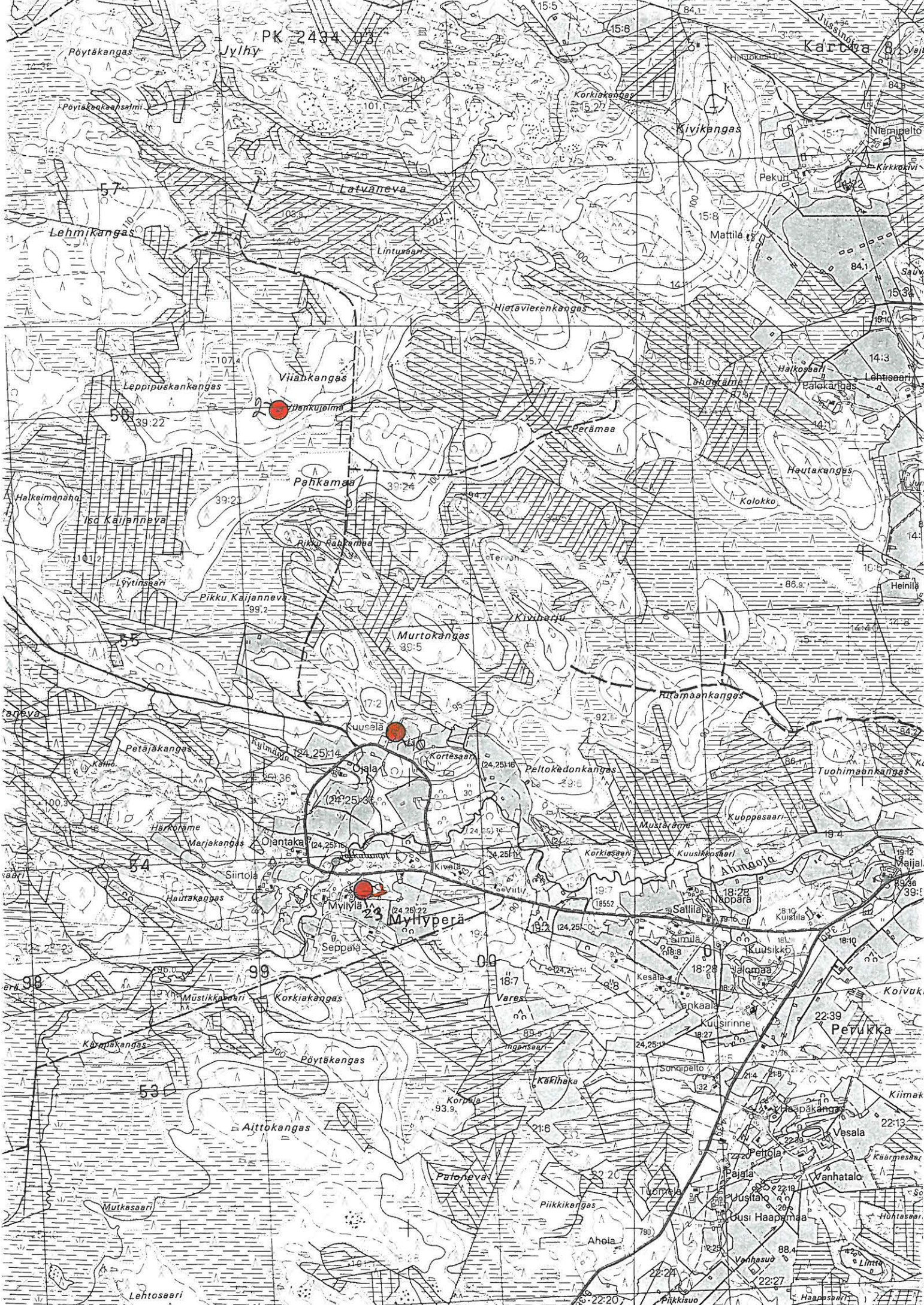
Lehmikangas

Viihkangas

Murtokangas

Myllyperä

Perukka

PK 2494 03

Jylhy

Kartava

Lehmikangas

Viihkangas

Murtokangas

Myllyperä

Perukka

$25^{\circ} 00'$
 $-20' 00''$
 Nak = -15° Nak = $+30^{\circ}$

402 3403 3404 3405

Karttoitus 1:10 000 v. 1976 E. Perä (A-D), Leo Laurila (C), E Mäki (D)
 Täydennuskarttoitus 1:10 000 v. 1990
 Osa muutoksista on painettu violetilla

MAANMITTAUSHALLITUKSEN KARTTAPAINO, HELSINKI 1979
 PÄÄLLEPAINATUS 1991

2 000 m

7 140
7 139
7 138
7 137
7 136
7 135
64° 20'
2550
2551
2552
2553

Nak = +29°
-16°

-19m 40s
25° 05'

Korpi Kartta 10

Ristolanperä

Kortteräme
Piippsjärvi
Hearaniemi
2434N04

Varputajaleenrämme

Pirttisaari
OULAINEN
Piippsjärvi

VIHANTI
OULAINEN

64° 20'

Pyhänkangas

Kattilanneva

2434 U1

25
68

Heerale
Palstonsuo

Laukkusaari
Paukkala

Paskakangas
4:22

Rääsy

Kivinkorpi

Kypäla

Hemola
8:26

Seppänen

Matkaselkä
Vievelä

Vähänkangas

Riitakuru

Kaukakukkurua

Eteläkangas

Rokkeperä

Kiviku

Multisillänkangas

Ojalatvankangas

Siltarämme
Vahhe-ala

Vesala
Kivikangas

Tahkosaari

Luolankarto

Lehto

Teeriharju

Lehtosaari
23:7

Vainionmaa

Pörräsneva

Mustikkasalo

Eteläselänneva

Nurmikvääkallio

Mustikkasalo

Mustikkasalo

Mustikkasalo

Mustikkasalo

Mustikkasalo

Mustikkasalo

Tukelanmulla
8:57

Matinsaar

Kuusikko

Viintokorpi
8:65

Kanala

Lehto

Lehto

Lehto

Lehto

Lehto

Lehto

Lehto

Lehto

Lehto

Lehto

Lehto

Lehto

Lehto

Takasuo

Jänösherkku

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Pajukosaari

Kumpurämme

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

Kumpu

8:22
7:26

10:34

8:77
10:12

8:48
8:44
20'
52

25:6
25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

Murronperä

Vinkki

Muro

Kokkonen

Jokel

10:34

8:77
10:12

8:48
8:44
20'
52

25:6
25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

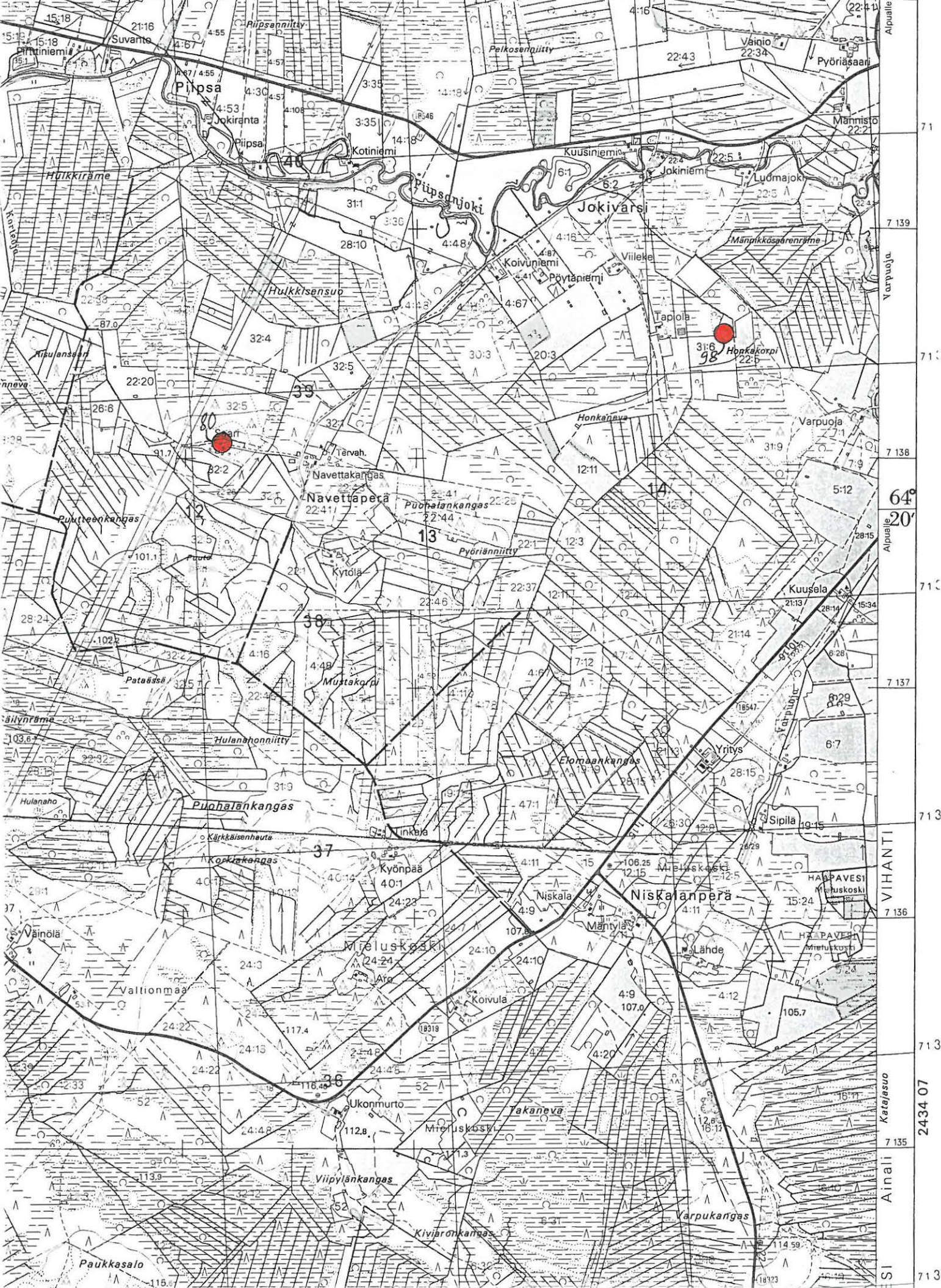
25:3

25:3

25:3

25:3

25:3

VIHANTI 2434 05

Nak = +29°

19m 40s
25° 05'

2550

2551

2553

151

150

149

148

147

146

145

144

7 150

7 149

7 148

7 147

7 146

7 145

7 144

7 143

Vihantiin

Vihanti

Pettijänneva

Katuneva

Altaanoja

Mehtäperä

Mehtäperä

Mehtäperä

Vihantiin kirkolla

Lähdenneva

Haaralammit

Vetikonsaari

Koivuperäntie

Oulinsaari

Oulinsaari

Oulinsaari

Santala

Sivula

Haaralammit

Piikangas

Koivuperäntie

Oulinsaari

Oulinsaari

Oulinsaari

Jokikangas

Jokiräme

Haaralammit

Piikangas

Koivuperäntie

Oulinsaari

Oulinsaari

Oulinsaari

Jokela

Jokiräme

Haaralammit

Piikangas

Koivuperäntie

Oulinsaari

Oulinsaari

Oulinsaari

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

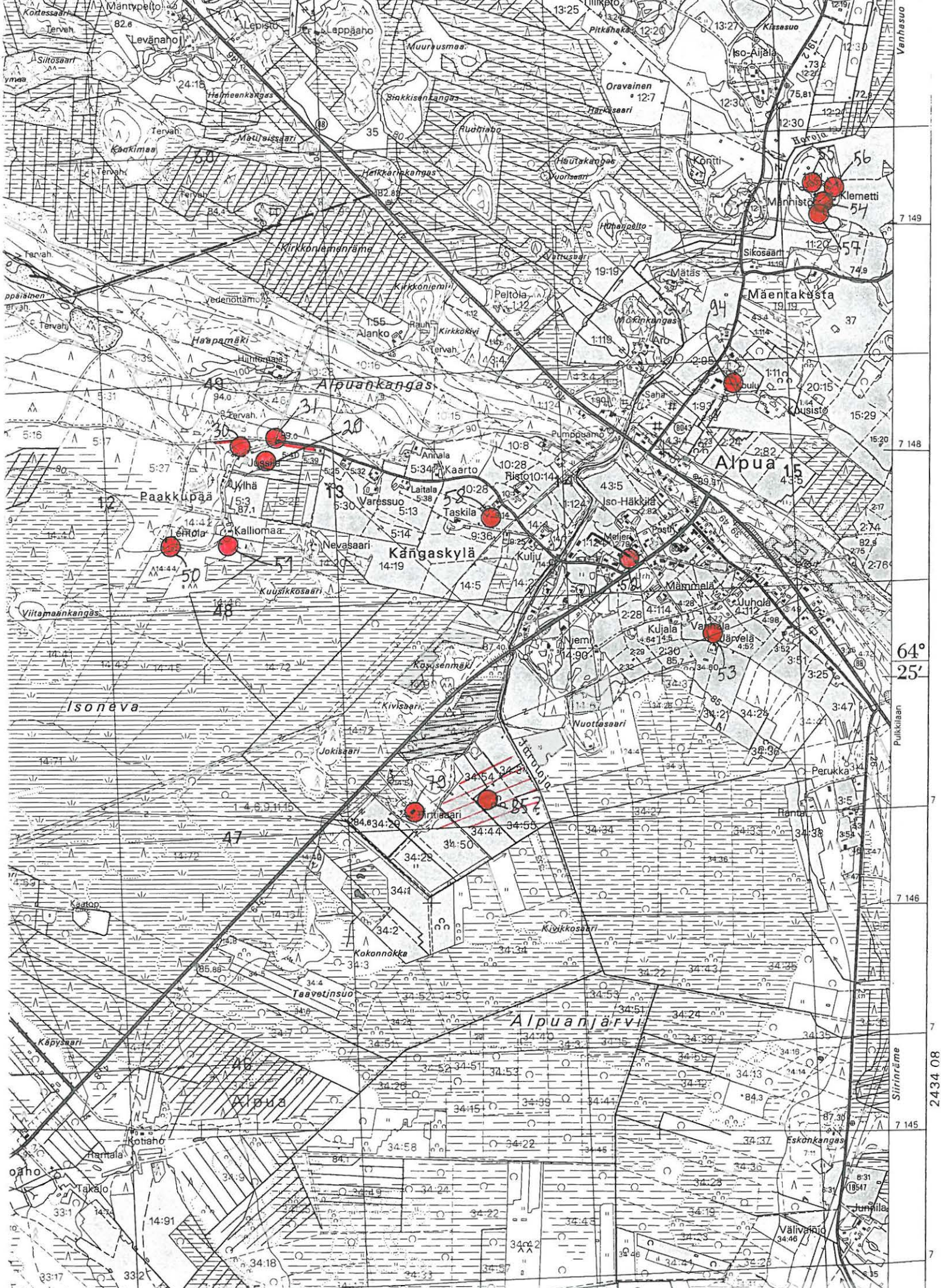
Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

Honkio

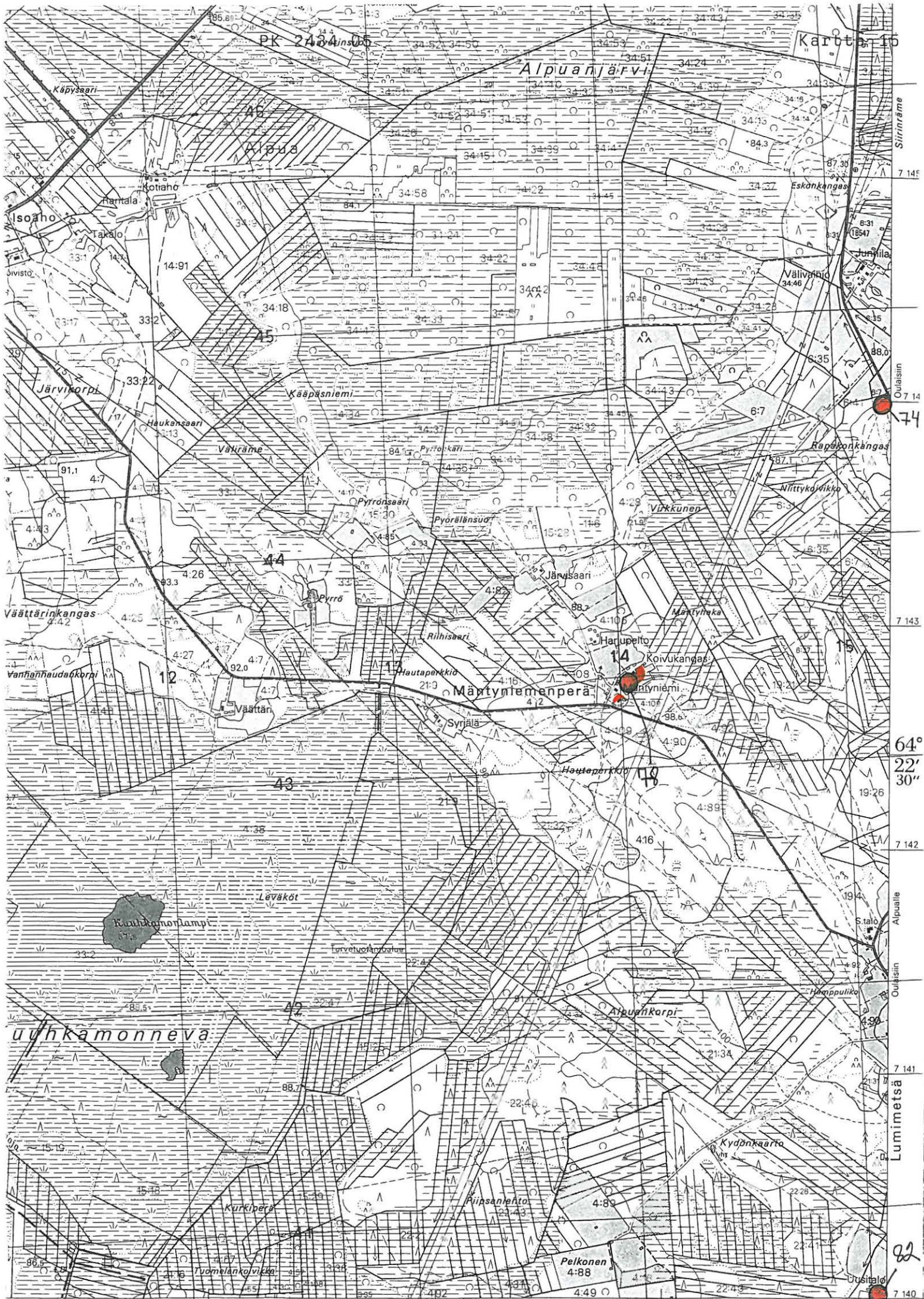

© MAANMITTAUSHALLITUS, HELSINKI 1979

Karttarunkona ilmakuvakartta 1:10 000, kuvaus v. 1974

Ajantasainen rekisterikartta on saatavana läänin maanmittauskonttorissa

PK 2404

Kartta 16

Alpuanjärvi

Isoaho

Väättärinkangas

Vuohkamonneva

Mäntymenperä

Siirräme

Oulaisin

Alpuale

Oulaisin

Lumimetsä

Uusitalo

7 145

7 14

7 143

64° 22' 30"

7 142

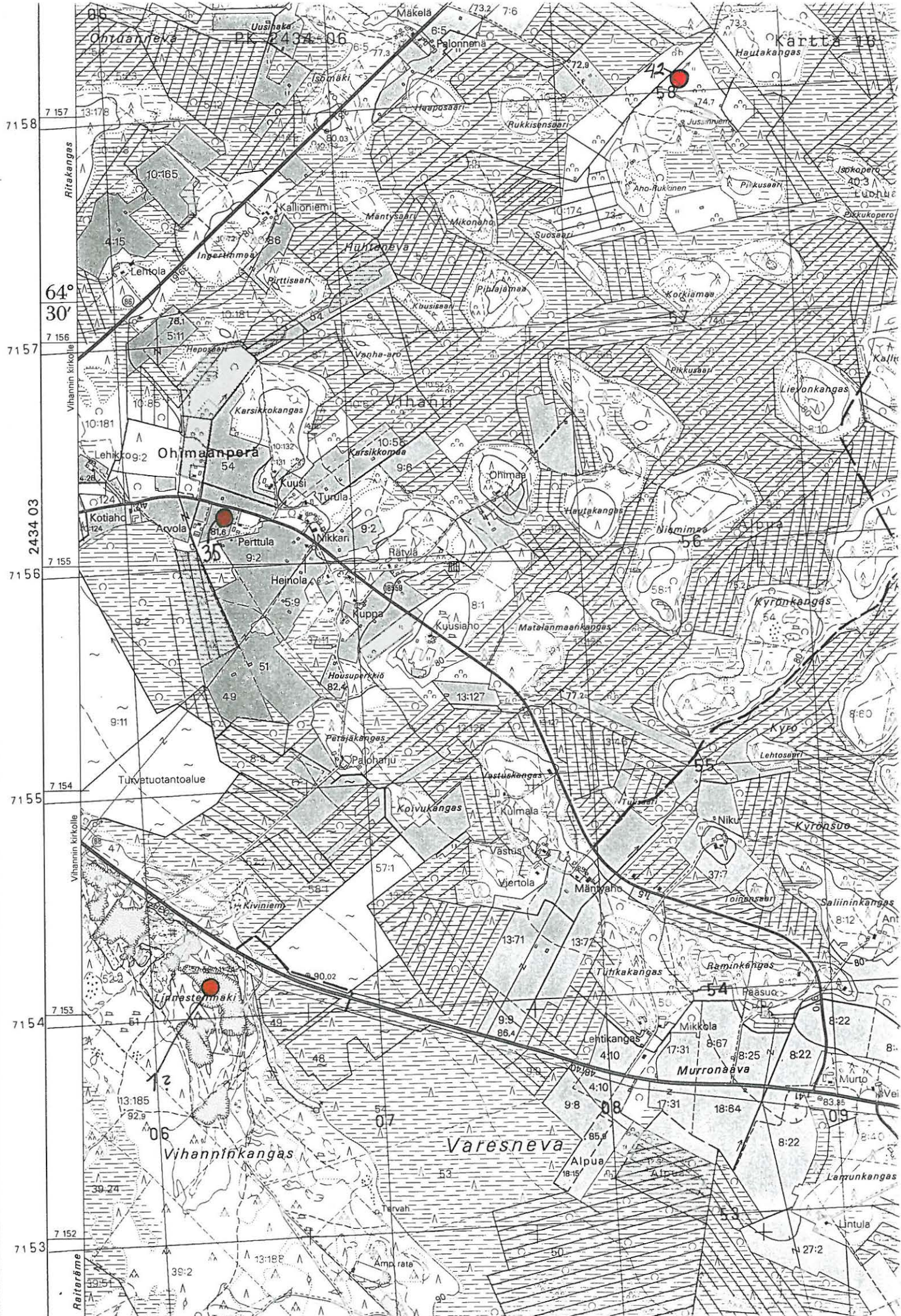
7 141

7 140

25° 10'

Nok = -18°

82

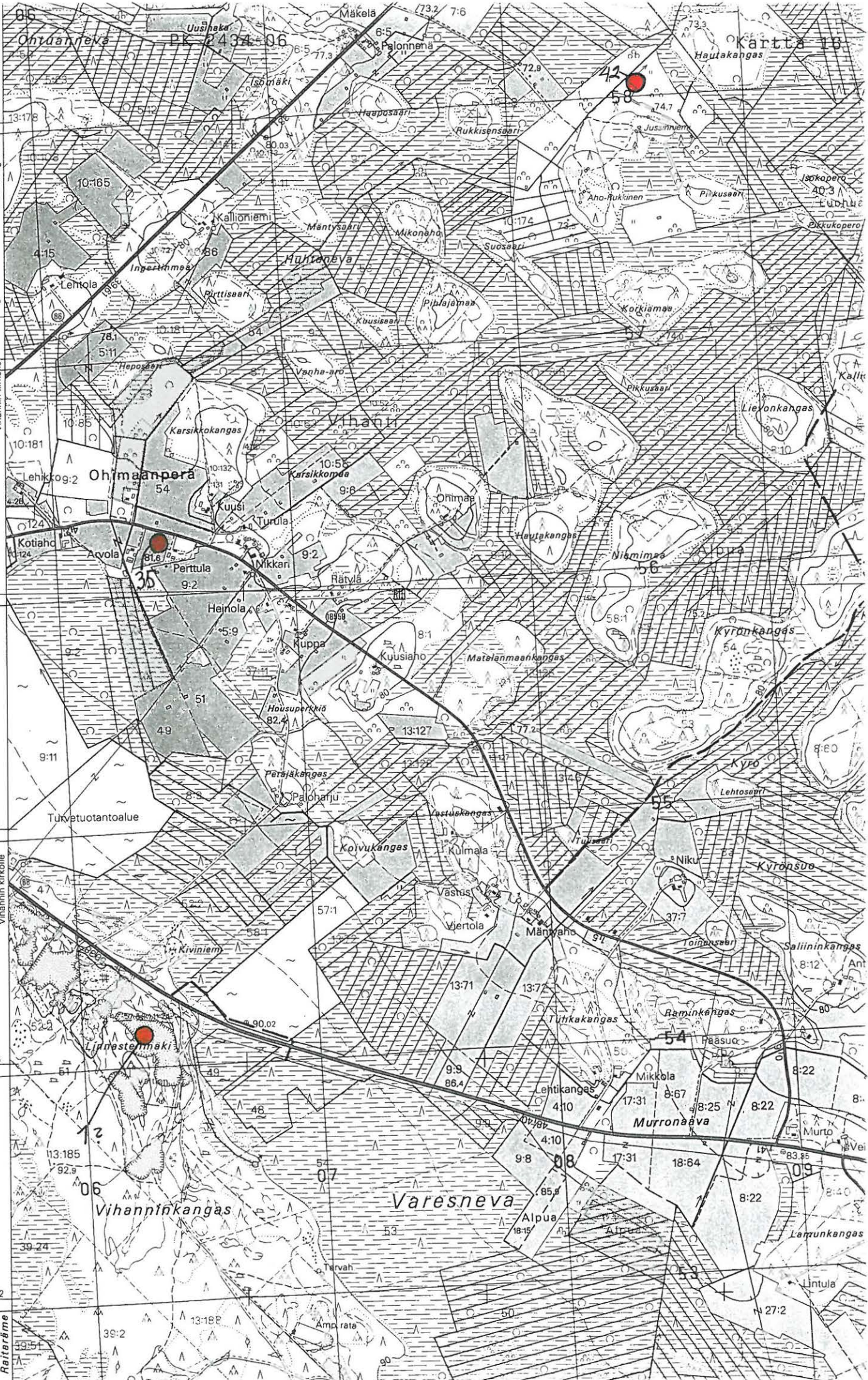
Kartta 13

7158
7157
7156
7155
7154
7153

Ritakangas
Vihannin kirkolle
Vihannin kirkolle
Raiteräme

64°
30'

2434 03

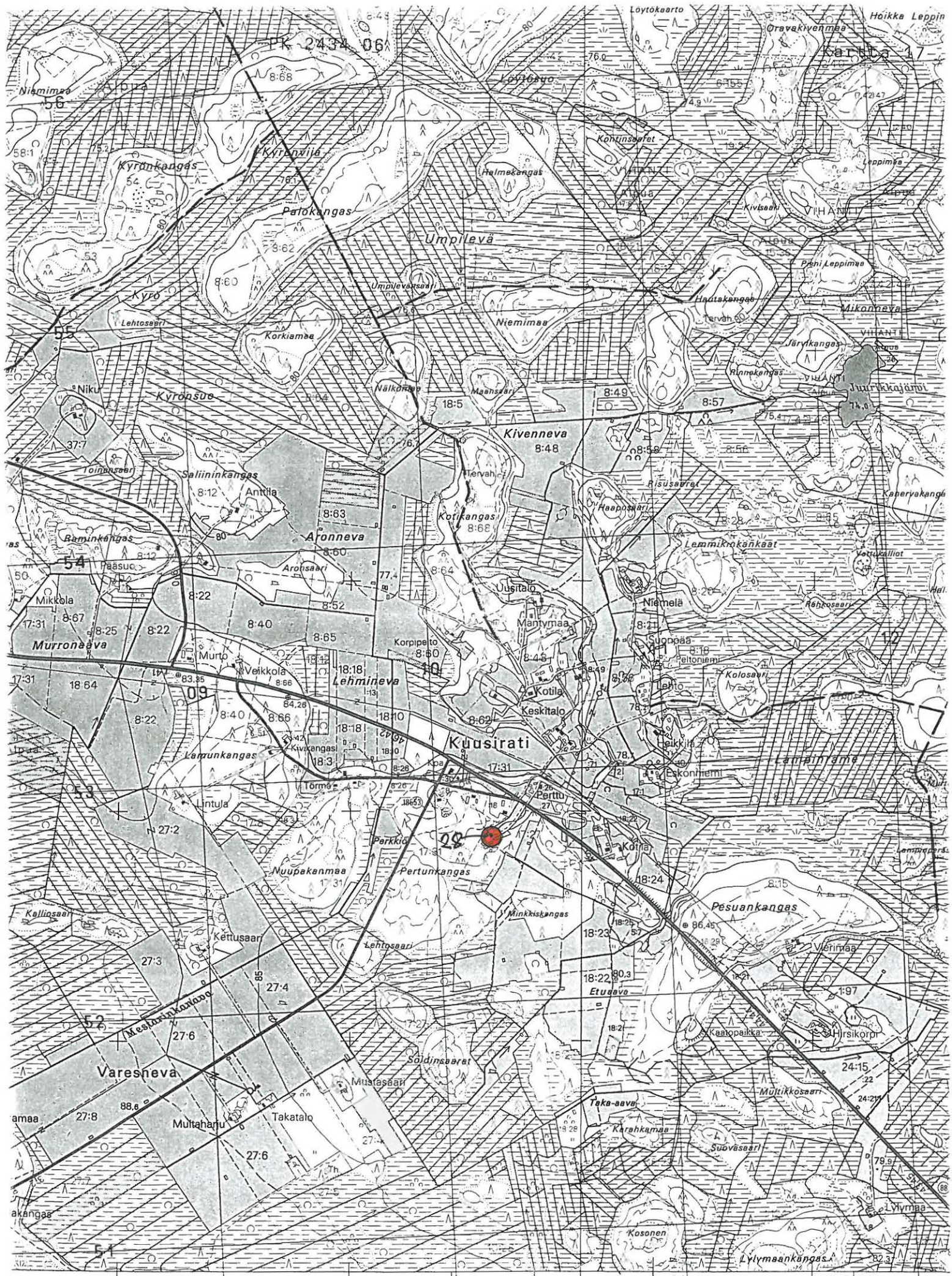
Kartta 13

7158
7157
7156
7155
7154
7153

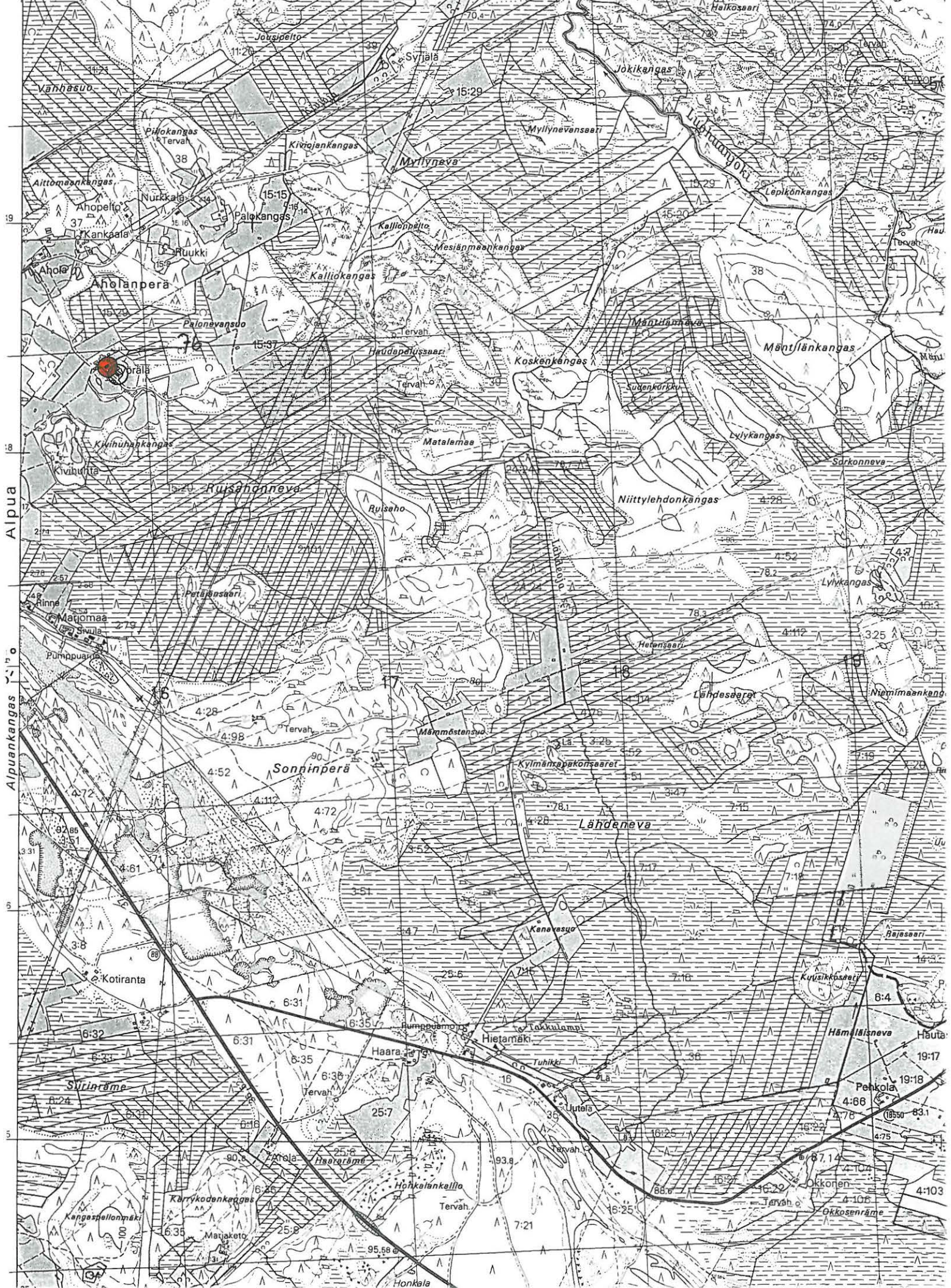
Ritakangas
Vihannin kirkolle
Vihannin kirkolle
Raiteräme

64°
30'

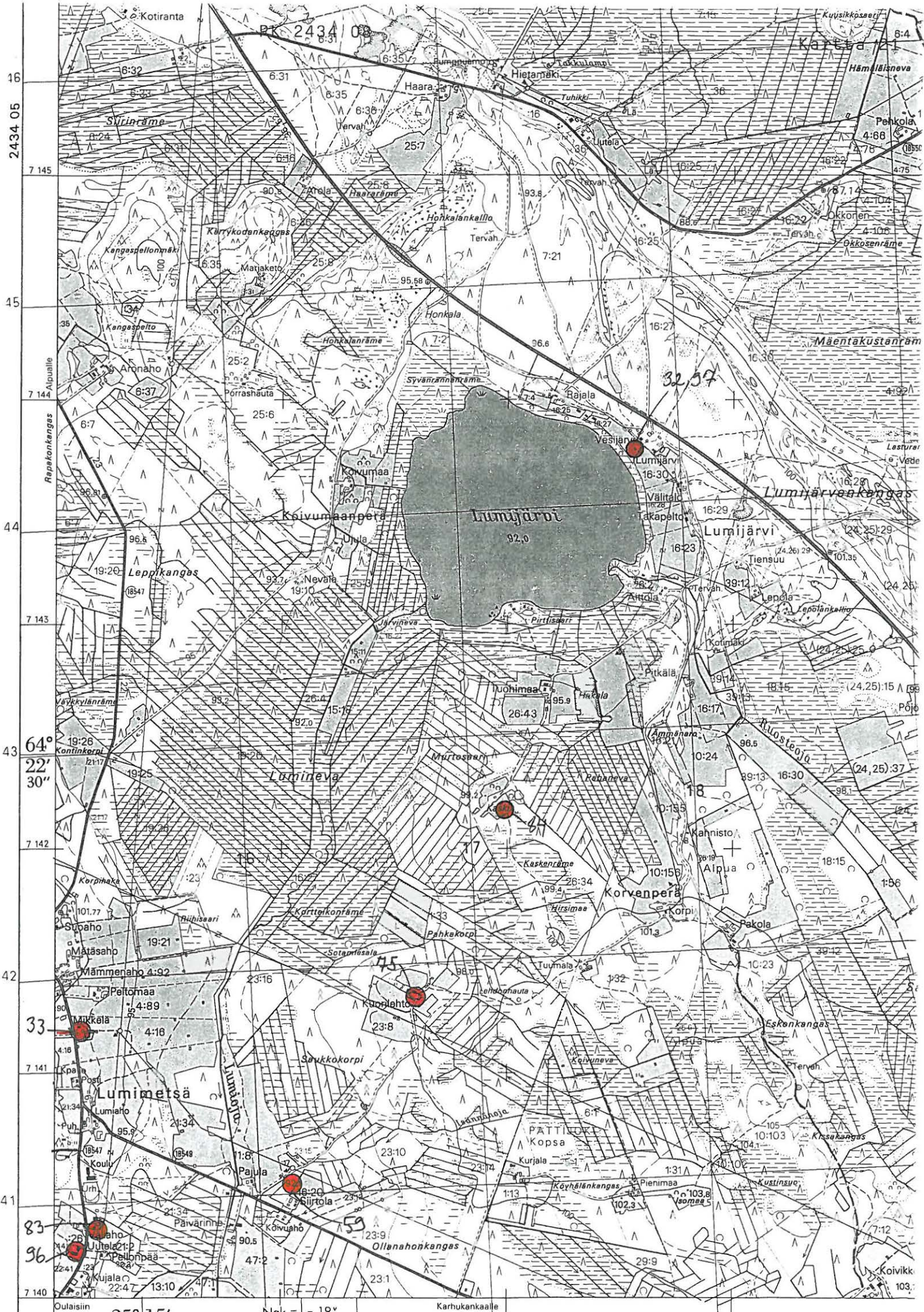
2434 03

2434 03

16
2434 05

7 145

15

7 144

44

7 143

64°

22' 30"

7 142

42

7 141

33

41

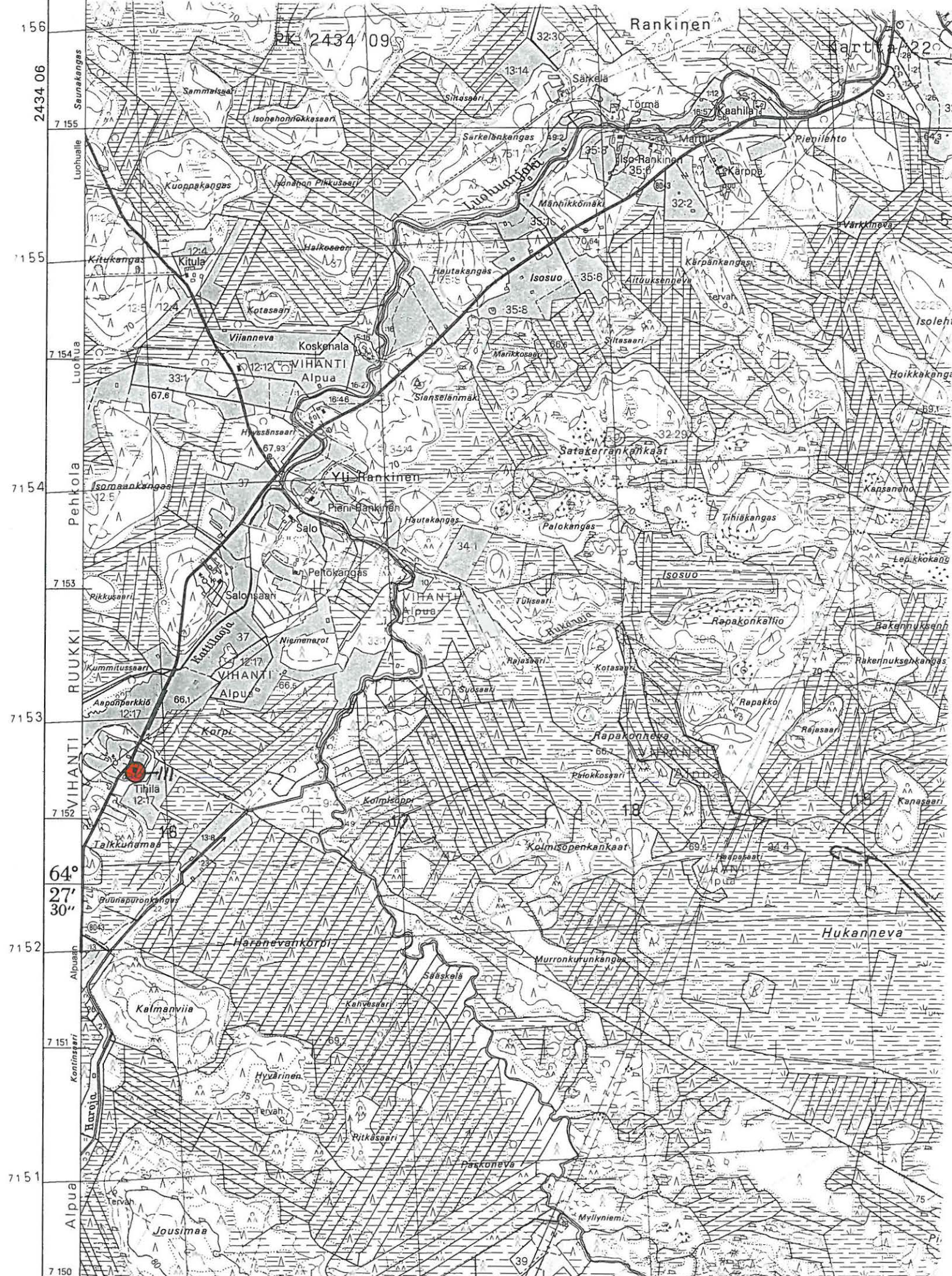
83

96

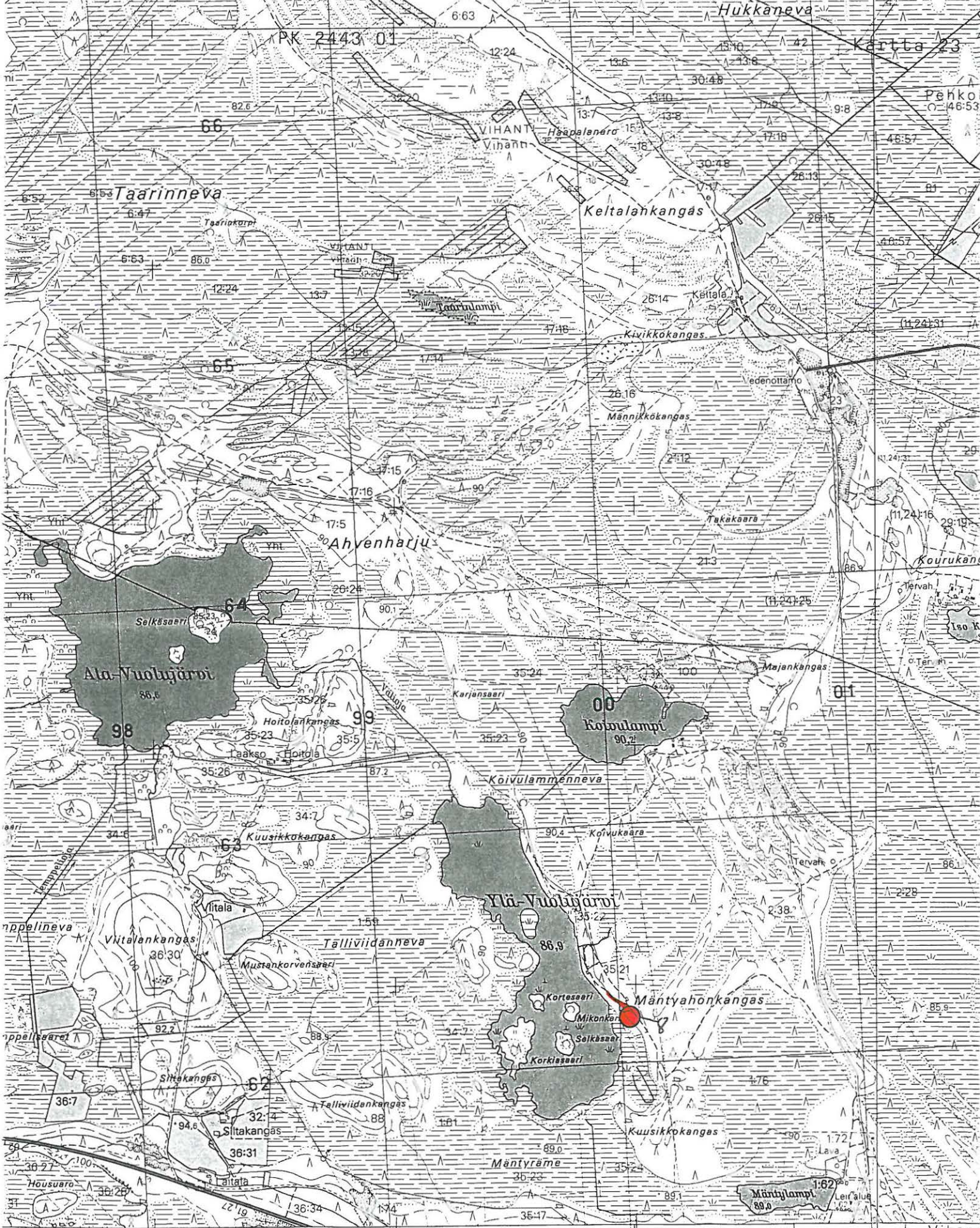
7 140

Nak = - 19°

Karhunkankaalle

25° 15' 00" s
 -19 m
 Nak = -19°
 2561
 Nak = +26°
 Kivitoja 2562
 Halkosaari 2563
 Pir
 34 16 34 17 34 18 34 19
 Kartta on Suomen Ilmavoimien kartta 1:10 000 kuvattu v. 1974

k = -13°	Vihannin kirkolle	Syrjälänharju	24° 55'	Nak = -14°	Vihan
Nak = +32°	2542	2543	-20m 20s	2545	
			2544	Nak = +31°	

Karttarunkona ilmakuvakartta 1:10 000 ja stereokartoitus Aviograph B 8-stereokojeella 1:10 000. Ilmakuvuus v. 1972
 Alueella magneettisia häiriöitä

1:20000

